Strassburg

INDEX GRAMMATICVS
AD
AFRICAE
PROVINCIARVM TRIPOLITANAE BYZACENAE PROCONSVLARIS
TITVLOS LATINOS

AD SVMMOS IN PHILOSOPHIA HONORES

AB AMPLISSIMO

PHILOSOPHORVM ORDINE

ACADEMIAE WILHELMAE ARGENTINENSIS

RITE IMPETRANDOS

CONSCRIPSIT

MAXIMILIANVS HOFFMANN

SEDINENSIS

ARGENTORATI

APVD CAROLVM I. TRVEBNER.

MDCCCLXXVIII.

Digitized by the Internet Archive
in 2026

https://archive.org/details/IA41547015_0106

MANIBVS

GVSTAVI WILMANNS

VIRI DESIDERATISSIMI

SACRVM

Vere anni h. s. LXXV, cum libellus de „titulorum Africanorum orthographia“ a Guilelmo Moeller ad summos in philosophia honores ab amplissimo philosophorum ordine Gryphiswaldensi rite impetrandos publici iuris factus est, ego ipse iam non solum ex iis grammaticae partibus, de quibus Moeller diligenter egit, sed etiam ex ceteris ea, quae discrepare videbantur ab elegantiore linguae Latinae consuetudine, quantum vires meae tum valebant, congesta habebam ex Renieri corpore inscriptionum Africanarum. Illis et aliis exercitationibus nisus inde a fine anni sequentis denuo huic studiorum parti operam dedi, egregie adiutus et a Gustavo Wilmanns, cuius viri doctissimi mortem praematuram omnes philologi lugent, qui quidem, ut plagulis octavi Corporis I. L., dum id imprimitur, voluminis ab ipso curati uterer, summa qua erat benignitate permisit, et a Guilelmo Studemund praeceptore meo, qui ea, quae, cum censuram[1]) libelli Moelleriani in actis, quae dicuntur *Zeitschrift für oesterr. Gymn.*, 1875 p. 512—516 scriberet, consilia dederat, mihi per colloquia accuratius exposuit. Sed quoniam constat haud parvam partem corporis inscriptionum Africanarum a Reniero curati dubia fide niti auctorum parum exercitatorum in describendis titulorum litteris hastisve magis minusve evanidis, disquisitionem meam intra earum regionum Africanarum fines cohibere volui, quorum tituli curante Gustavo Wilmanns a typographo typis iam descripti erant, cum materiam congestam in indicis formam redigere coepi, i. e. usus sum primis 1836 titulis ex Corporis I. L. vol. VIII (1—44 ex prov. Tripolitana; 45—751 ex prov. Byzacena; 752—1836 ex prov. Proconsulari).

[1]) Ea, quae Ludwig de libello Moelleri in *Jahresberichte über die Fortschritte der class. Alterthumswissenschaft* IV, 6, p. 253 sq. protulit, fere nihil novi continent, quin Studemund iam suo loco dixerit.

Discrepantias, quas ex titulis Wilmannsianis congessi, cum iis, quae ab aliis viris doctis ex aliis inscriptionibus et veteribus libris manuscriptis [1]) de orthographia collatae sunt, comparavi. Id vero, quod ex ea quidem quam perscrutatus sum materia profeci, Studemundium l. l. recte suasisse demonstrat; ac tandem aliquando, quantum quidem ad formalem grammaticae partem attinet, viri ceteroqui optime de philologia meriti veteres grammaticos secuti de propriis singularum provinciarum linguis vulgaribus dicere desinant! Spero enim fore, ut adnotationes, quas in prima huius libelli parte contextui indicis subieci, in titulis ceterorum Corporis voluminum nec non in veteribus libris manuscriptis easdem atque in Africanis titulis discrepantias inveniri vel eodem vel paulo maiore minoreve numero persuadeant; ex quibus sequitur iis saeculis, ad quae inscriptiones Latinae pertineant, quae in Corpus academiae Berolinensis recipi solent, id est saeculis p. Chr. n. usque ad sextum septimumve, nondum singularum linguarum romanicarum fundamenta iacta esse.

Quid enim contra ingentes analogiae fines perpaucae illae linguae proprietates valent, quas me alibi frustra quaesivisse adnotavi, cum praesertim, si quae occurrunt (veluti *eu* pro *y*, *c* ante *r* pro *t*; v. pag. 27, 52), eae perpaucis exemplis inveniantur? Illam unam nescio an Africae vindicare liceat proprietatem, quod vis assibilandi *i* semivocalis in Africa prius valet quam alibi (cf. adnot. ad § 8 c), contra vero etiam ad § 3 a) 3)); quamquam certo de hac re tum demum iudicari poterit, postquam totum hoc volumen inscriptionum Africanarum usque ad finem typis descriptum erit.

Grammatici veteres, veluti Pompeius, Isidorus, cum occasione data hoc vel illud maxime Africae proprium esse dicant, iniuria dicunt; cf. adnotat. ad § 6 a) 1) atque imprimis ad § 9 b) 1). Hoc igitur constare mihi videtur tantum abesse ut

[1]) Quibus saepius usus sim, videas in pag. 10 sq.; primum Corporis I. L. volumen et Inscriptionum christianarum collectionem a de Rossio compositam fere omisi, cum inde, quae ad singulas orthographiae et pronuntiationis partes pertinent, imprimis Corssen et Schuchardt diligenter iam excerpserint.

„provincialis“ linguae proprietates ex orthographia titulorum Latinorum diligentius perlustrata demonstrari possint, ut communis lingua vulgaris per omnes fere omnium imperii Romani regionum titulos, quicumque linguam vulgarem exhibent, valeat per ea saecula, quibus illae scriptae sunt inscriptiones, quae recipi solent in Corpus ab academia Berolinensi curatum. Mireris sane, quod, cum tot sint singularum linguarum antiquarum et recentiorum dialecti, in immenso illo ac tot linguarum fines tangente imperio Romano pronuntiationem linguae Latinae fere eandem ubique fuisse eadem in titulis scribendi ratio demonstrare videtur.

Quod qui factum sit, haud scio an hoc fere modo mecum explicare velis: fortasse enim lingua Latina — „Latinam“ autem consulto dico, non „Romanam“ — aetate Imperatorum nondum in tantum res communis facta erat omnium incolarum imperii Romani, quantum vulgo ponitur; qui cum lingua Latina fere ut peregrina uterentur, linguae vulgaris proprietates, quas milites Romani, qui primi linguam Latinam in singulas provincias ferebant, secum domo attulerant, propagatae linguam Latinam vulgarem per omnes provincias eandem et communem efficiebant; contra vulgo plerique provinciales tum quidem domesticis linguis uti perseverabant[1]. At, dixerit quispiam, curnam permulti illi tituli vulgi cura positi atque imprimis tituli sepulcrales Latina, non domestica provincialium lingua scripti sunt? Sane momentum ullum ei rei, quod revera supersunt tituli vernacula quaque lingua compositi, tribuere nolo; sed liceat afferre simile exemplum ex hac, in qua studiis operam dedi, urbe Argentorati sumptum: ubi quamvis vulgus Germanica lingua constanter fere utatur, si ad sepulcretum te contuleris, omnes fere titulos, qui quidem tempore ante h. s. annum LXX positi sint, invenies peregrina Francogallorum lingua conceptos; neque alios habes titulos e. g. mercatorum tabernis inscriptos.

Praeterea doctrina grammatica — si hoc verbo in sordido lapicidarum munere uti licet — qua quadratarii ita ute-

---

[1]) De Africa cf. Marquardt, Roem. Staatsverwaltung I p. 313 sq.

bantur, ut nonnullae proprietates linguae vulgaris surreperent, aliquantulum contulisse videtur ad aequabilitatem quandam linguae in variarum provinciarum titulis efficiendam; quamquam certioribus de ea re testimoniis destituti sumus.

Ceterum eo, quod non solum exceptiones et discrepantias in indice enotavi[1]), sed etiam saepissime et in orthographia et in ceteris grammaticae partibus ea, quae secundum regulam fiunt, docemur raro, quae vulgaris linguae propria sint, occurrere. Atqui indices ad Corporis voll. II et V diligentissime confecti nec secus index ille Moellerianus, cum omnes in unum locum congestas exhibeant, discrepantiarum ingentem esse copiam in titulis demonstrare videntur: quae revera paucae sunt, si magni titulorum numeri rationem habueris. Itaque vix vereor, ne in afferendis iis, quae recte scribuntur formantur construuntur, longius provectus esse videar. — Quod autem linguae vulgaris propria haud ita multa insunt in titulis, id quadrat ad argumentationem, quam supra proposui: nam si linguam peregrinam discas, potius ea, quae iuxta regulam fiunt, discas quam quae contra regulam.

De prima parte indicis hactenus. De flexione cum indices Corporis exigua afferant, non eodem quo de orthographia modo nostrorum titulorum consuetudinem cum aliis conferre potui; tituli vero nostri in universum et constantiam quandam et formarum integritatem in eo capite grammaticae, quod de flexione agit, exhibent.

Partes indicis, quae illam excipiunt, tamquam appendicis loco accipias velim; materiam enim, quam congessi, luculentiorem quam quae ex inscriptionibus exspectetur, accuratioribus commentariis instruere neque potui neque, cum indicis forma obstaret, volui; etsi vero indices Corporis Berolinensis de rebus syntacticis nimis pauca exhibent, tamen etiam in his omnium provinciarium tituli in discrepantiis praecipue vulga-

---

[1]) In universum et ea enotavi, quae a consuetudine elegantioris sermonis Latini discrepant, et quae vel in nostris titulis vel omnino alibi sine constantia sive scribuntur sive construuntur; earum autem rerum, quae recte sese habent, eas maxime elegi, quas alibi ab usu sermonis abhorrentes deprehendi.

ribus (veluti *uixit annis — menses; se uiuo* etc.), consentire videntur. Ceterum num comparatio accurata atque minimas quasque res spectans idem profectura sit atque in formali grammaticae parte, vehementer dubito: in partibus enim syntactica et lexicographa secundum indolem incolarum maiores differentias aliquando indagatum iri suspicor inter singularum provinciarum titulos. Quominus autem cum scriptoribus Africanis [1]) titulorum nostrorum consuetudinem constanter conferrem, prohibuerunt studia mea in hac philologiae parte adhuc parum progressa.

Addo me in syntaxi et in ultima parte huius libelli, in qua de notione verborum agitur, titulum 270, ut qui senatus consultum exhibeat, omisisse. —

Priusquam materiam ipsam a me congestam proferam, liceat nonnulla praemittere de forma indicis. Nam ne iungenda separarem, indicis forma, qua Corporis volumina utuntur, quippe quae e. g. in syntaxi ferri omnino fere non possit, repudiata exempla ita disposui, ut paulo magis par pari adicerem; de qua re conferatur conspectus in calce huius libelli additus.

Eos titulos, quos neque Wilmanns ipse neque Euting, Henzen, Hirschfeld, Huebner, Mommsen, Renier viderunt, insignivi; nec non discrevi titulos privatos, publicos, sacrales, christianos, metricos; cf. pag. 10. — Id quod elaboravi fortasse maioris pretii esset, si saepius, quam feci, titulorum numero aetatem, cui quisque esset attribuendus, addidissem; sed saepissime etiam volenti hoc minime succedit, cum, qui lapidem ipse non viderit, de tempore tituli, si publicos omiseris, vix certo iudicare possit.

In afferendis recentiorum hominum doctorum libris satis habui praecipuos citasse, in quibus ceteros plerumque inveneris laudatos; in flexione enim vocabulorum attuli locos libri, quem Neue diligentissime confecit, in syntaxi praeter Draegeri librum interdum Roenschii; in parte lexicographa iis potissimum lexicis, quae de Vit et Georges composuerunt, nisus sum. Ne continuitatem formamque indicis delerem, locos aliunde petitos,

---

[1]) Cf. e. g. in parte lexicographa sub vocibus *competens, honoratus, insilire, instar, iugiter, perducere, promerere.*

ubi plures enotandi fuerunt, ac praecipue in capite de orthographia (ubi in indicis contextu solum fere Brambachii librum minorem citavi), sub textu in adnotationibus posui; in quibus cave, quaeso, neglegas voces *saepius, raro, interdum*, similes, quibus de ceteris Corporis voluminibus et de libris manuscriptis referens saepe usus sum, magis minusve ex meo arbitrio pendere, cum illorum indices fere constanter id solum commemorent, quod contra regulam fit, non quod iuxta regulam.

Denique in parte orthographica moneo me, nisi certae obstarent causae, nominativum vel infinitivum citasse, et de adiectivis et nominibus propriis, nisi sola occurreret in titulis forma feminina, formam masculinam.

Notarum explicatio.

E. g. 811 = titulus privatim positus.
51 = titulus publicus.
858 = titulus sacralis.
451† = titulus christianus.
212(c) = titulus metricus (carmen).[1]
646(n) = titulus, qui, etsi metrum non assequitur, tamen numerosam exhibet orationem, de qua cf. Studemund ad titt. 646—648.[2]
78* = titulus, qui neque a Wilmannsio neque ab Eutingio, Henzeno, Hirschfeldio, Huebnero, Mommseno, Reniero descriptus vel collatus est, sed ab auctoribus minus certae fidei, veluti a Guerinio, Pellissiero, Ximenezio traditur; si signum * post minorem numeri notam additur, non totus titulus, sed is tantum, qui affertur, locus aut Wilmannsii aut ceterorum auctoritate eget; similiter (c) et (n) compendia adhibita sunt; maior enim nota numeri indicat titulum ipsum, minor versum.

---

[1]) Titulos 152(c). 403(c). 591_{4-6}(c). 684†b(c). 1584(c) et fortasse 369(c)* aut totos aut ex parte (non secus atque titulum Renieri 2074) eodem fere doctrinae metricae genere compositis hexametris constare, quo cum alii tum Commodianus usi sunt, perspexit Studemund.

[2]) Titulos 724. 758. 702, et si qui similes sunt, quamquam aliqua numerosae orationis species in iis inest, tamen (n) signo insignire nolui.

(Imp.) = si hoc compendium tituli numero additur, forma, de qua agitur, sive Imperator sive membrum aliquod domus divinae vel nominatur vel significatur.

Brambach = W. Brambach, Hülfsbüchlein für Lat. Rechtschreibung; iterum ed. 1876; — pagina.

Brambach NLO = W. Brambach, Die Neugestaltung der Lat. Orthographie, 1868; — pagina.

C. I—VII = Corporis Inscriptionum Latinarum volumen I—VII; — num. tituli.

Corssen I, II = W. Corssen, Ueber Aussprache, Vocalismus und Betonung der Lateinischen Sprache; iterum ed., vol. I 1868; vol. II 1870; — pagina.

Draeger I, II = A. Draeger, Historische Syntax der Lateinischen Sprache, vol. I 1874; II 1876—1878; — pagina.

Fronto = M. Cornelii Frontonis — epistulae, rec. Naber 1867; index orthographicus p. 277—282.

frr. Vat. = Iuris Anteiustiniani fragmenta Vaticana ed. Th. Mommsen (Abhandlungen der Berl. Acad. 1859 p. 265 sqq.).

frr. Ver. = Codicis Iustiniani fragmenta Veronensia ed. P. Krueger 1874; index orthographicus p. 81 sq.

Gaius = Gaii institutionum codicis Veronensis apographum ed. Studemund 1874; index orthogr. p. 313—325.

I. N. = Inscriptiones regni Neapolitani Latinae ed. Th. Mommsen; — num. tituli.

Liv. Cod. Ver. = T. Livi ab u. c. libr. III—VI quae supersunt in codice rescripto Veronensi, ed. Th. Mommsen (Abhandl. der Berl. Academie 1868 p. 31 sqq.).

Moeller = Moeller, Titt. Africanorum orthographia; diss. Gryphisw. 1875; — pagina.

Neue I, II = Fr. Neue, Formenlehre der Lat. Sprache; iterum ed., vol. I 1877; vol. II 1875; — pagina.

Renier = L. Renier, Inscriptions romaines de l'Algérie; — num. tituli.

Roensch = H. Roensch, Itala und Vulgata; iterum ed. 1875; — pagina.

Schuchardt I, II, III = H. Schuchardt, Der Vocalismus des Vulgaerlateins, vol. I—III 1866—1868; — pagina.

Verg. = O. Ribbeck, Prolegomena critica ad P. Vergili Maronis opera maiora 1866; index grammaticus p. 384—454.

CAPVT I.

De orthographia et pronuntiatione.

A. De vocalibus.

§ 1. De vocalibus simplicibus.

a) A

1) *servata est in verbo composito* consacratio[1]) 89.

2) *Ante* r *litteram nonnullae voces modo* ĕ *modo* ă *exhibent*[2]); *habemus enim has formas:*

Sarapidi[3]) 1002_1. 1004_1; *Graece* *Σαράπιδι* 1005_2; *adde cognomen* Sarapiacus 1004_3.

camera[4]) 1183_1. 1309_4. 1323_{12}; *adde nomen* Cameria 1618_2. — Camerinus (*sic constanter*) 270_4.

Seranus[5]) 971_2. 1694_3. 1734_2; Seranianus, *ut constanter*, 759_3. 760_3. 761_5.

Ammaedarensis (*cf. praef. capitis, quod inscrr. Ammaedarenses comprehendit*) 309_3.

3) *Exaratum est praeterea*

Da[l]matia 13*; Delmatia *in nostris titulis non invenitur*[6]).

---

[1]) C. II 4512 *consecrauit;* V 5227 *consacratum.* Moeller 11. Cf. Brambach NLO 77. 319. Verg. 387.

[2]) Moeller 11. Cf. Brambach NLO 74 sqq. Schuchardt I 206 sqq. Corssen II 62; 372 sqq. Roensch 463. Verg. 384.

[3]) *Serapis* e. g. in C. II, V; *Sarapis* et *Serapis* in C. III, I. N. Cf. e. g. Neue I 144 sq.; Oehler ad Tertull. Apolog. 39 (p. 207); Hildebr. ad Appul. Metam. XI 9 (p. 1017).

[4]) *camara* e. g. Gell. N. A. X 25; C. III 456.

[5]) *Saranus* e. g. C. I 549; *Serranus* C. I 1027.

[6]) Cf. Brambach NLO 75.

4) *Duplicatur* a *in*

Vaarus 979*1; *cf. adnot. titulo subiectam.*

b) E

1) ē *longa suffixi* -eio- (*e. g.* Pompeius) *tam constanter servata est, ut nunquam per* àe *scriptam videamus; itemque scribitur recte e. g.*

ceteri (*Brambach 30*) 828 6. 838. 1501 b* (cete[r—]). 1828 4 || femina (*neque* faemina *neque* foemina; *cf. Corssen I 326*) *constanter (novies), nisi quod in tit.* 1176*3 *v. l.* faeminae *occurrit.* fecunda (*cf. l. l.*) 1542(n)6 || museus 993*3. 1323 13.

Item recte, ubi ĕ *correpta reddenda est, interdum vero, veluti in Renieri inscriptionibus* (*cf. Moeller 12*) *falso* ae *legitur, in nostris titulis* e *scribitur, veluti in*

Ceionius 210 b 4 || Precilius (*etiam apud scriptores saepe* praecor *similesque formae inveniuntur* [1])) 419 2. 6.

Contra ē *longa per* ae *scribitur in his verbis:* [2])

*ae*ius [3]) 164 6.	*recte* eius *passim.*
*Ae*merita 308 9.	
M*ae*uia 1438 4.	Meuius 403(c)2. 543*. 610 1.
maesol*ae*um 1523 a 1.	moesoleum 688 6.
plat*ae*a (= πλατεῖα) 51 4.	

e *vocalis ante duas positionem efficientes consonantes:*

*Ae*luia (*pro* Heluia) 153.	Heluius *passim.*
T*ae*rtula (*pro* Tertulla; *sic enim coniecit Wilmanns ex litteris lectis hunc in modum:* iafriuia) 165 6.	Tertul(l)us *passim.*
Thibic*ae*nsis 765 3.	—ensis *suffixum passim.*

ĕ *brevis:*

*ae*pulae 858 12. 1447 c; epulum, *v. l. ae*pulum 860*8.	epulae *et* epulum *passim, e. g.* 859 7.

---

[1]) Cf. Lachm. ad Lucr. V 1229.

[2]) Moeller 12. Cf. Schuchardt I 227 sqq. Verg. 385 sqq. — Cf. pag. 28 adn.[1].

[3]) e. g. *aeius* C. V 330; *aei* 4410 etc.

*Ae*ruthreo (*pro* Erythraeo) 212 (c) 26.	
*Ae*uagius[1]) 277* ‖ *Ae*uasiu[s] 356 b 4.?	*E*uasius 158 3.
C*ae*res 1398 1.	C*e*res *e. g.* 1548 6.
p*ae*cunia 1408 a 2.	p*e*cunia *passim.*
pi*ae*tas 684† b (c) 10.	pi*e*tas *e. g.* 212 (c) 9. 86.

Cf. de e *pro* ae § 2a). — *De* e—a *v. sub* a) 1)—3).

2) *Scribitur*

Apam*i*a (*Graece* Ἀπάμεια; *legitur apud scriptores etiam forma* Apamea; *cf. Drakenb. ad Liv. 38, 13 5*) 57† 3.

Galat*e*a (Γαλάτεια) 1247† (Galat*i*a *e. g. I. N. 3919*).

Heracl*i*us (Ἡράκλειος) 14* 1. 5. 1608 9 (?). (Heracl*e*us *e. g. Iuven. 1 52*).

Etiam in verbis mere Latinis e *et* i *inter se confunduntur*[2]). *Alibi quoque inveniuntur haec exempla:*

Cer*e*alis[3]) 1041. 1648 8. (*Brambach 30*).

Su*e*llius 963* a. b. c.	Su*i*llius 835 2.

Singulares formae sunt hae:

Arb*i*lensis 1350* 3; *ab* Arbelis *derivandum?*

Cr*i*per[e]ius 1470* 2 ?	Cr*e*pereius 60 b 24. 1781 10 ([Cr]ep—).
*I*nnodius[4]) *in tit.* 1358* 3 *male tradito* (*cf. adnot.*).	
pu*i*lla 182?	pu*e*lla *passim.*
Vi*s*ia 436 3 (*vix* = Vi*r*ia; *cf.* § 6 b) 3)); *moneo*	

[1]) Cf. Schuchardt I 442 sqq.

[2]) Item *e* pro *i* et *i* pro *e* occurrunt in aliis Corporis voll., II, III, IV (*e* pro *i* saepe in coniugatione et alibi, *i* pro *e* in coniugatione raro, ceterum saepe), V (*e* pro *i* saepius quam *i* pro *e*); in Gai codice (saepe, cf. p. 317. 319), in frr. Ver. (raro), apud Frontonem (p. 279 sq.). Moeller 30. Cf. Brambach NLO 133. Schuchardt I 226 sqq. Corssen II 344 sq. Roensch 463. Verg. 427.

[3]) Cf. Corssen II 345 fin.

[4]) Cf. Schuchardt III 130.

lectionem nominis dubiam a Wilmannsio significari).

In tit. 1256_3 *traditur* pii uixit, *fortasse pro* pie uixit; *noli tamen neglegere dictionem* pia (*vel* pius) uixit *in titulis nostris adeo saepius legi quam verbum vivendi cum adverbio* pie *coniunctum* (*cf.* § 29 a)), *ut mihi quidem error lapicidae, qui iam in versu, qui antecedit,* Victorca *pro* Victorica *incidit, agnoscendus esse videatur.*

Recte perlego (*Brambach 53*) 1027 (c)$_5$ || beneficium (*Brambach 27*) $\overline{989}_9$. $\overline{1296}_{14}$. $\overline{1412}$k.

Cf. sub c) 3) *et pag.* 31 *adn.*[2].

3) *Occurrunt novies in titulis nostris formae hae quidem recte scriptae* quiescere[1]) *vel similes et quinquies* quietus, *contra:* quescere 152 (c)$_7$ || cesquet (= quescet) 1091†* | Quet[us] $\widehat{912}$b$_3$.

Scriptum praeterea videmus

Ar[n]esis 1470*$_4$. Arnen(si) $\overline{971}_1$ *pro* Arniensi.[2])

Passeniana 239_5.

Statelis 502*$_3$ *pro* Statiellis. —

Labbeus (*loco nominis gentilicii*) 532 *fortasse pro* Labbeius.

Contra:

munificientia $\overline{32}_7$; *recte* munificentia *e. g.* $\overline{1647}_5$.

Salierna *nomen mulieris* 1422*?

Volussienus 1070_2 (*an errore pro* Volussenius, *quod exstat* 570. 813_1?) — Volussenus *v.* § 8 a) 1).

4) *Forma syncopata apparet*

prendi[3]) 1027 (c)$_7$.[4])

---

[1]) *ie* in *e* et *i* raro in C. V contrahitur; *requescit* similesque formae ibi quoque exstant. Forma, qualis (*re*)*quiscet* (cf. Schuchardt II 514; in C. V quater occurrens), nostris in titulis deest, itemque (*re*)*quiiscit* (cf. Schuchardt I 362). — Moeller 26. Cf. Schuchardt II 448 sqq. Corssen II 758.

[2]) Cf. *Carthaginensis* et *Carthaginiensis.*

[3]) Cf. Brambach NLO 286. Corssen II 714.

[4]) Exempla, in quibus *e* inter mutam et *r* inseritur, qualia, etsi

5) *Duplicatur* e *in*
Meerdia 1718*$_8$.

c) I

1) *Saepissime* i *longa quae vocatur scribitur, non solum ubi producitur vocalis, sed etiam ubi corripitur.*[1]) *Iam afferam ea exempla, quae vocabulorum in* -io- *exeuntium genetivos singularis numeri et nominativos dativosque pluralis per unam* i *finalem eamque quam vocant longam scriptos exhibent:*[2])

genetivi sing. hi sunt:

Aesculapi (AESCVLAPI) 1267$_9$ | Asici 1509 | Aureli 1641a$_3$ || Caesi 270b$_{28}$ | Cluui 1280$_6$ Comini 270b$_{27}$ | Connari 410$_5$ || [fla]moni 262$_8$. 1343 || Flaui 270a$_{29}$ | Helui 270b$_{28}$ || Iuli 610$_5$ || Luci 1053$_1$ || Lucili 270a$_{12}$ || munerari 1270$_4$.

nominativi plur.:

Cascelli 478$_7$ || Orbi 410$_{10}$ || Precili 419$_6$ || idem 885$_{13}$.

dativi plur.:

dis 36*. 344$_1$. 352$_1$. 362$_1$. 410$_1$. 419$_1$. 793$_1$. 1026$_1$. 1043$_1$. 1512 || suc(c)idis 868(n)$_7$.

Saepius vero quam per i *longam eiusmodi formae, quae nobis non minus quam eae, quae duas* i *praebent, infra in* § 12 c) *enumerandae erunt, per unam* i *vulgarem scribuntur.*

Earum, quae duas i *praebent, enoto has, quae per* i *vulgarem sequente* i *longa scribuntur:*

Aelii (AELII) 811$_4$. 1016*a$_1$ || Aurelii 1002$_4$ || .....cii 1322$_{10}$ || Hydatii 61$_1$ || Iulii 655$_8$ | Mercurii 51$_8$ || municipii 98b$_4$. 714$_5$. 866$_6$. 1280$_4$ || patrii 240$_4$ || Postumii 573$_5$ || — Pii 74$_2$. 76$_4$. 99$_3$. 305$_6$. 588$_{1.2}$. 754$_3$. 767$_3$. 777$_4$. 802. 814$_4$. 966$_{2.4}$. 1273c. 1312b. 1326$_7$. 1353$_2$. 1481$_1$. 1485$_2$.

---

raro, in aliis titulis inveniuntur (e. g. *arbiterium* C. II 4137. *Fabericius* III 2743), in nostris titulis desunt, itemque formae, veluti *vetranus* in aliis titulis (cf. Moeller 43) non raro occurrentes; *veteranus* e. g. *504 3. 1533 3.*

[1]) Cf. Brambach NLO 22 sq. 325 sqq. Corssen I 19 sqq. — Moeller 33 sq.

[2]) Cf. Mommsen in Herm. I 462 adn.[2].

iide[m] $\overline{816}$.

curiis $\overline{210}_3$ || diis 1035_1. 1068_1. 1160_1. 1366_1 || Elysiis $212(c)_3$.

piissima 394_6.

Per Iɪ *(i longam sequente vulgari) scribuntur:*
genii (ɢᴇɴIɪ) $\overline{1548}_8$ || Pii $\widetilde{765}_2$ || diis 536_1. 1070_1.
piissima 320_6.

Per duas i *longas scribitur*
pIIssɪᴍᴀᴇ 236_4.

Denique addo ea exempla, in quibus i *longa loco semivocalis*[1]) *exstat:*
eius (ᴇIᴠs) $\widetilde{765}_2$. $\overline{864}_5$. eiusdem $\overline{1548}_{11}$ || cuiusq(ue) $\overline{270}b_{17}$ ($270a_{16}$ *in altero eiusdem tituli exemplo per* i *vulgarem*).
cuiusquam $\overline{270}a_{24}$ ($270b_{24}$ *per* i *vulgarem*).

Lucceius 533_3.

Ianuarius (Iᴀɴᴠᴀʀɪᴠs) 294_3. 342_3. 439_2. 565_3 || adiectus $\overline{885}_{10}$ || Iohannes $57\dagger_1$ || iud(icandis) $\overline{1182}_3$ || coniugi $403(c)_4$. iugiter $251(c)_5$. iuncta $1523b(c)_7$ || Iulius 385_1. 393_6. 498_9. 617_5. $\overline{885}_1$*. $\breve{912}a_{10.11}$. $1523b(c)_5$. Iulianus $\overline{1225}_1$ || Iunia 239_5 || Iuno $251(c)_1$ || iniuria $\overline{270}a_{23}$ ($\overline{270}b_{24}$ *per* i *vulgarem*) || iuuenis $1027(c)_{10}$. iuuentus $1027(c)_9$.

Praeterea, si quidem recte computavi, ducentae triginta quinque i *longae (exceptis contignatis) occurrunt; atque insuper monendum est auctores, quos signo * in titulis afferendis significare soleo, saepissime* i *longam non a vulgari discernere.*

Invenitur imprimis in verbo Imp(erator) *(persaepe), in verbis in* -ius, -ia, *in genetivi sing. secundae declinationis, dativi ablativique sing. tertiae suffixis.*

2) i *vocalis longa suffixi dativi pluralis bis in tit.* $\overline{68}$ *anni urbis 742 prisco modo per* ei *scribitur;*[2]) *in versu enim quinto legimus* sueis, *in versu, qui antecedit,* postereis,

[1]) Scribendi rationes *eiius* similesque, quales inveniuntur e. g. in C. II, desunt. — Cf. Studemund in Zeitschrift f. oesterr. Gymn. 1875 p. 516.

[2]) *ei* vetuste pro *î* saepius invenitur in C. II, III, IV, V; cf. Verg. 418; Fronto 279. Moeller 25. Cf. Corssen I 715 sqq.

quae forma errore quadratarii in hunc versum ex sequenti irrepsit; cum enim versus quintus ipse posteris *formam per* i *quam vocant longam scriptam exhibeat, in versu quarto, ubi* postereis *legitur, non dativus, sed accusativus pluralis* (posteros) *flagitatur.*

Praeterea non prisco more, sed secundum pronuntiationem quam Graeci dicunt πλατεῖαν, qua Africani usi videntur esse, beixit *in tit.* 284 3. 5 *scribitur.*[1])

3) *Pro* i *legitur* e *in his verbis:*[2])

pro i *brevi ictu destituta:*

anemus[3]) 1557 (c)* 7.	an*i*mus *e. g.* 434 (c) 4.
arc*e*diaco[nu]s 58 a†.	
fortasse cathedr*e*bus[4]) *abl. plur.* 828 9; *cf. infra* § 16 b).	
Numis*e*us 842*.	Numis*i*us *etc. passim, e. g.* 344 5.
ost*e*um 1309 4. 1310 3.	
Sent*e*anus 134* 9.	*suffixum* -*i*anus *sescenties.*
Felic*e*s *gen. sg.* 1330* (*v. l.* Felic*i*s). 1395* 3; *uterque titulus pessime traditus est.*	

pro i *brevi et sub ictu posita:*

Cal*e*dius 724 2. 725 2 ([Ca]l*e*dius). 734 (K—). 1796 2.	(Cal*i*dius *e. g. I. N. 5078. Renier 474.*)
Car*e*sius 281 2.	(Car*i*sius *e. g. I. N. 2689*).

pro î *longa:*

B*e*sicanus (î?) 1271* 6.	B*i*sica 1357* 6.
Lus*e*tania 597* 10.	
traditur Pot*e*tius 1381* 2.	Pot*i*tiana 237 4.
fortasse etiam endurat *a*	

[1]) De vetustis formis *veixei, veixsit* v. Corssen I 718.

[2]) Cf. pag. 14 adn. [2]. Moeller 25. Verg. 415 sqq. Schuchardt II 1 sqq. Corssen II 338 sqq. Roensch 463.

[3]) Schuchardt II 19.

[4]) E. g. *consulebus* C. V 5430; cf. Schuchardt II 1.

verbo indurandi 724 16, *in quo versu nullas fere alias litteras Wilmanns legere potuit, nisi malueris cogitare de lectione* en durat *vel adeo de* endurat.[1])

Cf. sub. b) 2) (*pag.* 14).

4) ĭ *et* ŭ *vocales hoc modo inter se commutantur:*[2])

centes*i*ma 1127 4.	
dec*i*mus 830. 831 ‖ Dec*i*mius 1219 2.	
legit*i*mus 76 8. 885 9.	legit*u*mus *nusquam.*
max*i*mus *sexagies septies, plerumque cognomen (adiectivum — exceptis formulis veluti* pontifex maximus — *certo quinquies tantum*) ‖ Max*i*minus (*exceptis Impp.*) 406 2. 3 ‖ Max*i*mianus (*exceptis Impp.*) 496 3. 1664* 4 ‖ Max*i*mula 993* 1 ‖ Max*i*milla 656 b 2. 1052.	max*u*mus 646 (n) 7.
opt*i*mus *vicies semel.*	opt*u*mus 319 6. 646 (n) 5.
Post*i*mius *nusquam.*	Post*u*mus 975 2. 1671 ([Post]umus) ‖ Post*u*mius *et* -ianus *septies.*

[1]) Cf. Corssen II 271.

[2]) Satis constat *i* et *u* etiam in ceteris Corporis voll. inter se confundi, idque non solum in suffixo *-umo-*; e. g. in C. II haud raro, contra in C. III minus saepe; *Maxumus* e. g. in Gallia Cisalpina (C. V) saepius occurrere videtur quam in Africa; in C. IV pauci superlativi in *-umo-* exstant. Etiam in Liv. Cod. Ver. (p. 169) interdum *u* pro *i* (veluti *decumam* etc.) scribitur, item apud Frontonem (p. 282). — Moeller 45. Cf. Brambach NLO 107 sqq. Neue II 102 sq. 160 sqq. Schuchardt II 218. Corssen II 129 sq. Verg. 427. 450 sq.

sept*i*mus 924 5. 1322 5 || Sept*i*mius (*exceptis Impp.*) *quater.*

Cetera adiectiva in -imo-, *imprimis ceteri superlativi constanter* i *exhibent.*

l*i*bens (*Brambach 45*) 1012. 1027 (c) 8. 1318 6. —	
al*i*mentum (*Brambach 24*) 822 12. 980 4.	
lacr*i*ma (*Brambach 45*) 251 (c) 4. 770 b 4.	
mon*i*mentum (*Brambach 48*) 169 2. 204 2. 212 (c) 16. 64. 213 (c) 4. 20; *cf. sub* 5).	mon*u*mentum 134* 8. 146*. 212 (c) 58. 613* 5. 1039 5. 1307 5. —
Min*i*cius *nusquam.*	Min*u*cius 405 2 || Rin*u*cius 1534 2.
pug*i*l [1]) 895* 11. 1323 7.	uig*u*l [1]) 822 4.
	S*u*luia = S*i*luia? 1067*. —
	absid*u*s *gen.* [2]) = absidis? 712*.

Denique duo nomina barbara enotanda sunt:

M[u]th*i*mbal [3]) 1325 3.	Muth*u*mbal 1211* 1. Muth*u*nbal 68 10 (*a. u. 742*).
Th*i*bursicum *etc.* 1427 3. 1439 13.	Th*u*b(ursicum) 1432* 9.

De i—y *cf. sub* f).

5) *Ea exempla, in quibus* i *littera eiecta est,* [4]) *in universum nulli alii causae attribuenda videntur quam errori lapicidae, cum* i *sola hasta notatam, maxime autem* i *cum aliis elementis contignatam facile neglegi posse manifestum sit.*

---

[1]) Cf. *vigula* C. IV 858. I. N. 5113.

[2]) Cf. *patrus* C. III 1784. Schuchardt II 236. Neue I 191.

[3]) Ut Studemund mecum communicavit, codex rescriptus Ambrosianus exhibet Plaut. Poen. V 2, 37 hunc genetivum MYTTKUMBALIS (vel MITTKUMBALIS); codex B hoc loco habet *muthum bas lis,* codex C *muthũ baslis,* codex D *muthum ballis;* in ipsis Punicis V 2, 35 A praebet MYTTKYMBALLE, B C D *muthum balle.* Cf. formam *Mutticumbal* Renier 2773; *Mytthum(bal)* Renier 4249. Cf. adn. ad § 7 a) 2).

[4]) Cf. indicem ad C. IV. Moeller 26. 43.

Rogatian(i) 1058$_4$ || memor(i) 434(c)$_7$; *cf.* § 13 c).
Bassid(i)a 1250? || Bland(i)us 1188*? || Magn(i)us 537. 1808* || Marc(i)us 1809*$_2$ || Planc(i)us 1202†* || Sabid(i)a 1536.
Mart(i)a[lis] 401$_2$.
posu(i)t 399$_5$ || posu(i) 479$_6$ (? *an* = posu(it)?).
ann(i)s[1]) 456†. 671†$_4$ || an(i)s[2]) 162$_{1.\ 4}$ || Iohann(i)s[3]) 1169† || mon(i)mentum 168$_3$ || Quir(i)na 1669$_2$ (*adde tribus notam* Qu(i)r 330$_3$) || Victor(i)ca 1256$_2$ || Victor(i)nus 501*$_4$ || uix(i)t 349$_3$.

In verbo Victornus *non minus quam in* Quirna *mendum quadratarii apertum est, cum in utroque exemplo* i *vocalis et longa et sub ictu posita sit.*

Contra revera eiecta est in:

caldar(ia), *quae forma etiam alibi magis usitata est quam illa, quae syncopa eget,* 1267$_{10}$; — *contra* Caledius (*pro* Calidius) *quater* (*v. sub* 3)) || Repostus[4]) 826$_3$. 1287$_9$; — *contra e. g.* praepositus 218(c)a$_3$*. 619$_{5.\ 7}$. 1322$_2$.
De ie, ei — e *cf. sub* b) 3).

6) *Inseritur*[5]) *in*
aluminus 410$_{10}$.
Felic*i*s = Felics? 771$_1$; *cf. adn. ad* § 13 a).

7) *Certa exempla, in quibus* i *ante* sc, sp, st *addita sit* (*quae quidem haud ita rara sunt in inscriptionibus a Reniero collectis;*[6]) *cf. Moeller 35*), *in nostris titulis non deprehenduntur; itaque non habes nisi haec dubia nomina:*

---

[1]) Item I. N. 2072. 2080.

[2]) Item I. N. 3392. 7134.

[3]) Cf. § 13 h) 4). Schuchardt I 229.

[4]) Cf. *Repostus* C. VI 220. *Prepostus* II 4118. Cf. Schuchardt II 414 sq. Neue II 556.

[5]) Cf. C. II, III, V; e. g. *Daphinis* II 4558. *Dafine* III 1834. *Acime* V 3155. Moeller 26; cf. Schuchardt II 395 sqq. Ritschl Opusc. II 504 sqq. Roensch 525.

[6]) Eiusmodi formae raro inveniuntur etiam in C. II (quater; contra *Spania* 3420 anni 589), V (ter). Cf. Schuchardt II 337 sqq. Corssen II 286 sq. Roensch 467. Lachmann ad Lucr. IV 283. Schmitz in Beitraege zur lat. Sprach- und Literaturkunde p. 63 sq.

Ispesina 150† (*Wilmanns haec adnotat: „i littera et evanida est dubiaque"*) || Ispica 436 3 (*v. l. affertur* Iseica; = *Hi-*spica*?*).

8) *Duae* i *contrahuntur*[1]) *in:*
obit *perf.* 591 6 (c); *contra* ob*ii*t 127* 5. 241 (c) 11. 702 1. *Cf.* § 22 a).
Scriptum videmus: nihil 647(n) 7. 724 13. — nil 212 (c) 36.

9) i *duplicatur*[2]) *in*
sororii 877*.

d) O

1) *De forma* flamonium[3]) *v. infra* § 40 *s. v.*
Recte[4]) [h]orologiu[m] 978* 10.

2) *Constanter usitato more*[5]) uniuersus; *itemque* uester 1523 b (c) 12, *etsi ibidem* uiuos *nom. sg.* (*cf. sub* e) 1)). 1641 b 3. Nem*e*niu 36* *pro* Nemoniu (*e. g.* 1743)*?*

3) *Duae* o *vocales in unam contrahuntur in:*
coptauerunt[6]) 68 5; — c*oo*ptarunt 69 8.

uo *in* o:

Frut*o*sa[7]) 387 1. Fruct*o*sus 1596 4; — Fruct*uo*sa *e. g.* 495 2.
Forma syncopata et contracta:
chortis (*Brambach 31*) *gen.*[8]) 1583 5; — cohors *passim.*

---

[1]) Cf. genetivos etc. nominum in *-io-* in § 12 c). — Etiam in C. IV nonnulla exempla exstant. In C. II e. g. *pissima* 3652; constanter in nostris titulis *piissimus*; cf. adn. ad § 12 c) 2). Moeller 31. Schuchardt II 505. Verg. 426.

[2]) Verg. 426.

[3]) Cf. Schuchardt II 252. Corssen I 84. 639.

[4]) Cf. Brambach NLO 106. Schuchardt I 36. Moeller 32.

[5]) Cf. Brambach NLO 101 sqq. Verg. 436.

[6]) *coptauerunt* etiam C. V 4921. 4922. Cf. Corssen II 716.

[7]) *Frutosa,* non *Frutusa* (cf. Corssen II 708 sq.), propter ictum, ut videtur, quo *o* vocalis feritur.

[8]) *chors* in C. II ter (adde *choors* 4264, *cohrs* 4114), multo saepius in C. V (*chors* septiesdecies, *cors* ter), C. VII (terdecies). Moeller 43. Cf. Brambach NLO 285 sq. Corssen II 716.

4) *De* o—u *vide sub* e) 1).
De o—au *vide* § 2 c) 1).

e) V

1) *De* u—o.

Priscus usus, qui post u (*et vocalem et consonam*) o *vocalem, imprimis ante* l *servat,*[1]) *occurrit his locis:*

In suffixis: in solis carminibus:

uiu*o*s[2]) *nom. sg.* 1523 b(c)$_{14}$.	uiu*u*s 686* ‖ *item* conseru*u*s 1129$_{4}$ ‖ Calu*u*s 333$_{6}$ ‖ Datiu*u*s 861$_{6}$. *etc.; cf. sub* 3).
aeu*o*m *acc. sg.* 212 (c)$_{58}$.	*e. g.* nou*u*m $\overline{828}_{3}$.
mau*o*lt 212 (c)$_{58}$.	Quodu*u*l(t)deus *cognomen* 870$_{1}$. *e. g.* paru*u*lus $\overline{14}$*$_{5}$. —
qu*o*m[3]) *praepos.* $\overline{68}_{3}$ (*anni urbis 742*).	c*u*m *et praepositio et coniunctio constanter ceteris locis.*

In mediis verbis:

au*o*nculus $\overline{1224}_{9}$.	au*u*nculus 470$_{7}$. 963*d.
V*o*lcius 1262$_{3}$ (*bis*). 1321$_{4}$.	[V]*u*lcia 1244.
u*o*ltus 434 (c)$_{4}$.	*contra* u*u*lnus 724$_{18}$ ‖ u*u*lpes 1027 (c)$_{7}$ ‖ *adde* V*u*lca (*Brambach 66*) b..... $\overline{1182}_{3}$* (?).

Adde F*u*luius (*ut par est iis saeculis, ad quae tituli nostri pertinent;* Foluius *e. g. C. I 554*) 527. $\overline{1578}$ b$_{1}$. 1595$_{2}$. 1601$_{2}$.

Accedunt[4]) *haec verba:*

---

[1]) Eiusmodi exempla non raro inveniuntur etiam e. g. in C. II, III, haud ita saepe in C. V, bis in C. VII (*Volcan-* 80. 398); *-uo-* saepissime apud Frontonem, ut qui priscum usum imitetur (cf. p. 282); apud quem omnino *u* et *o* inter se confunduntur (p. 281 sq.); *-uu-* constanter scribitur in Liv. Cod. Ver. (p. 168 sq.). — *u* et *o* inter se confunduntur nonnullis locis etiam in C. IV, in Gai codice (p. 324) non raro; cf. etiam indicem ad frr. Ver. — Moeller 40. Verg. 434 sq. 449 sq. Cf. Brambach NLO 87 sqq. Schuchardt II 179 sq. Corssen II 97 sqq.

[2]) *uiuos* e. g. in C. V semel et vicies.

[3]) *quom* e. g. etiam quater apud Frontonem (p. 281); cf. Corssen II 99. Schuchardt II, 166.

[4]) Cf. Brambach NLO 79 sqq. Schuchardt II 149 sqq. Corssen II 86 sqq. Roensch 464 sqq. 525. Verg. 437. 451. Cf. supra adn. [1]. — Nominativi in *-os*, ut e. g. *Romanos* C. III 68; *Gaianos* 6030,

ad*o*lescens *subst.* (*Brambach 22*) 1440* 3.	ad*u*lescens[1]) *subst.* 828 12. 1663* 5.
n*o*mini[2]) (= n*u*mini?) 1217 b 4.	n*u*men *passim.*
P*o*silla[3]) 1347 2.	
	M*u*ntanus[4]) 551 3.
	Recte e. g. ab epist*u*[l(is)], ab [ep]ist*u*[l(is)] (*Brambach 35*) 1174* 7. 9 ‖ s*u*boles[5]) 1523 b(c) 10. 1542(n) 6.[6])

Cf. § 2 d) *et* § 12 e).

2) *De* i—u *vide sub* c) 4); *de* u—y *vide sub* f).

3) *Duae* u *vocales in unam contrahuntur*[7]) *in:*

Inge*nus* 332 3. 1583 4.	
perpet*us* 993* 2. 1401 3 (*cognomen*).	perpet*uus e. g.* 698 5; perpe*tuum e. g.* 758 11. 1646 10.
d*u*muir 14* 4; d*u*m[uirali] *in tit.* 865* 4 *non sine aliqua dubitatione sup-*	

---

et accusativi in *-om* non inveniuntur, nisi sequentes *u* litteram, quos supra enotavi.

[1]) Etiam in frr. Ver. (VI—VII saecul.) et in aliis codd. antiquis constanter *adulescens* scribitur.

[2]) P. Krueger in indice ad frr. Ver. haec adnotat: *nomen* et *numen* non confunduntur.

[3]) Etiam alibi, e. g. C. I 1306. I. N. 1336.

[4]) *Muntanus* e. g. etiam C. II 3876. Renier 2264. Cf. Schmitz in Beitraege zur lat. Sprach- und Literaturkunde p. 49.

[5]) Cf. Schuchardt II 150.

[6]) Formae, quales sunt *annoro* (gen. plur.; e. g. C. II, 3679; ex Renier 3926, ubi scribitur *anoru*, Moeller 42 per errorem affert *annoro;* cf. Corssen II 104), desunt, item e. g. *annus* pro *annos* (persaepe in C. V, etiam in C. III).

[7]) Contractio occurrit etiam in aliis Corporis voll. (nec minus e. g. in Gai codice; p. 325), in quibus formae quoque, quales sunt *aunculus* similesque (cf. Schuchardt III 300 sq.) non raro inveniuntur, quae quamvis ab Africa non alienae sint (cf. Moeller 44), in nostris titulis desunt (cf. e. g. *iuuenis 1027*(c)*10. Pacuuius 1532 2. Cluuius 355 2. Vitruuius 978*7* (a. u. c. 734). — Cf. Schuchardt II 464 sqq. III 298 sq. Corssen II 712.

pletur. (d*u*ouir[1]) 977 3 *a. u. 709.* 978*5 *a. u. 734.* 1270 4.).

trid*u*m 828 14. [t]rid*uu*m 100 5.

Cf. sub d) 3); § 3 b).

4) u *supprimitur*[2]) *in*

Felicla 1316 3; — Felic*u*la *e. g.* 770 a 1. c 3. d 3. 1129 1.

Primla 1169 a†; — Prim*u*lus *e. g.* 1239 3.

post c *litteram ante vocalem* (*cf.* § 3 b)) *in*

Innoca[3]) 1086†*; *contra recte* (*Brambach* 55) [pro]misc*u*e[4]) 1141 3.

5) *Duplicatur* u *in*

arc*uu*s[5]) (*cf.* § 14 c)) 587 3. 1309 3. elc*uu*s *dubia forma* 979*3.

p*uu*er (*quamquam* u *vocalis brevis est*) 1741 5.

*Vu*odii = Euodii 1566 8.

f) Y

Primum enarrabo ea verba peregrina, quae in linguam Latinam translata in titulis nostris constanter y *exhibent:*

Aegyptos 212(c)30 || apodyterium 828 3. 1295*3 || Berecbalyuri 513*? || Byrycth 16* || Byzacena 1127 5 || Cy.en (?) 1127 3; *cf. adnot. titulo subiectam* || Cynasyn(ensis) 68 9 || Cyrenaica 217*7. 825*4. 1322 1 || Elysius 212(c)3 || Epitynchanus 1129 3 || Eutychus 502*7 || Hymet[ii] 883 1 || Libya 212(c)29 || Mysia 597*6 || Nybrau 38*? || Polybius 664* || Scythia 619 6 || Stygius 212(c)55 || Thiyssaa 19*6. (*v. l.*)? || thymbraeus 212(c)89 || Thysdrus, Thysdritanus 51 1. 8.

---

[1]) Cf. Corssen I 268.

[2]) Cf. Moeller 43; indices ad II, IV, V (admodum raro); Corssen II, 523 sqq. Roensch 525.

[3]) Cf. Fabretti Gloss. Ital. p. 664.

[4]) E. g. *promiscus* apud Frontonem (p. 281), contra *promiscue* constanter in Liv. Cod. Ver. (p. 173). Cf. Schuchardt II 465. Roensch 525. Neue II 679.

[5]) Cf. Brambach NLO 131. Schuchardt II 507. Corssen II 711. Verg. 449. Studemundi Epist. critica p. XIV in Klussmanni Emendat. Fronton.

Pro y *legitur* i[1]) *in*

C*i*pria[nus] 455†.	
Dion*i*sius 913*.	Dion*y*si *gen.* 866_{3}.
epist*i*lium 998^{*}_{1}.	
G*i*mnasi .. *in titulo* 1720^{*} 1 *pessime lecto.*	g*y*mnasium 754_{7}. 769_{9}. 858_{11}. 860^{*}_{6}. 895^{*}_{11}. 1323_{9}. 16* ([g]ym(nasium)). 1361 (gym[nasium]). 1449. 1501 d. 1574_{6}. 1577 c5. 1587 || g*y*mnicus 1047.
G*i*pasius *v. l. est ad Guerinii* G*y*pasius 1633^{*}_{7}.	
Accedit *Yi*datius[2]) 207. (Th*iy*ssaa 19^{*}_{6} (*v. l.*)?)	H*y*datius 61_{1}.

y—e:[3])

C*e*pria 518*.

y—u:[4])

Aer*u*threo *pro* Er*y*thraeo 212(c)$_{26}$.

B*u*rianus (*cf.* burrus, Pyrrhus; *cf.* § 4 a) 2); § 6 b) 1)) 683_{4}.

L*u*cisca 395.

Pol*u*deuces 1236.

fortasse (*cf. de hoc nomine* § 12 b)) Sat*u*rus 381_{1}. 1135. 1266^{*}_{3} (*? gen.*). 1298*. 1532_{3}. 1685_{3} || Sat*u*rianus 1070_{2}.

S*u*rus 771_{5}. 1462. 1572_{4}. 1676_{2} || S*u*ria 57†$_{2}$; S*u*riacus

[1]) *i* pro *y* passim in C. II (e. g. *Chrisis* 3289), minus saepe in C. III, IV, V; *y* pro *i* nonnullis locis occurrit in C. IV, V, in nostris titulis nusquam, nisi *inclytus* formam afferre volueris. Moeller 33. Verg. 427. 452. Cf. Brambach NLO 202 sqq. Schuchardt II 253 sqq.

[2]) Cf. *Pyiripinus* C. II 5129; contra *Niycherate* pro *Nic-* C. IV 2013.

[3]) Cf. *euphroseno* in frr. Ver. 57, 2 6. — Moeller 25. Cf. Schuchardt II 260.

[4]) *u* pro *y* non raro in C. II, IV, raro in C. V, raro etiam in frr. Ver. et apud Frontonem (p. 282). *y* pro *u* (nonnullis locis in C. IV) deest. Moeller 46. Verg. 452 sq.; cf. Mommseni praef. ad Dig. Iust. p. XXXVIIII adn. [6]. — Cf. supra adn. [1].

1470*$_3$ || S*u*riscina 409*; — S*y*rus *vel similis forma nusquam* (*Brambach 63*).

Diversae stirpis est Ass*u*ras *nomen coloniae* 631$_4$. 1798*$_6$.

T*u*rannus 912b$_4$; — t*y*rannu[s] 287*.

Consuetudo scribendi alibi non constans est in his formis:

incl*y*tus *male* (*Brambach 44*)[1] 969$_3$ *a. p. Chr. 400.*

S*y*lla[2] 972$_3$. 973$_1$.

S*y*gambri 853*$_3$.

y—eu:[3])

Chr*eu*sis 1168$_3$ (*vix pro* Creusis; *cf. Benseleri lex. n. pr. Graecorum*).

S*eu*rus 133$_2$ (*an* Seu[e]rus?).

§ 2. De diphthongis.

a) AE

1) *De* e *et* ae[4]) *vocalium commutatione.*

Cf. § 1 b) 1).

α) *Primum enumerabo ea verba, quae in titulis nostris constanter* ae *diphthongum servant:*

Aedinius 770b.c.d. 1655*$_1$ || Aegitius 995*$_1$ || Aegrilius 800$_3$. 1177*$_3$ || Aelolius 868$_2$ || aeque 724$_6$; aequitas 60a$_6$. 1651$_1$; aequaliter 14*$_6$; aequor 212(c)$_{85}$ || aes 912a$_4$. 1261$_{14}$; aereus 100$_3$. 1267$_{10.11}$; aerarium 216$_2$. 1576$_7$ || Aesculapius 765$_1$. 997. 1267$_8$. 1413c$_4$ (Aesc[ulapi]) || Baebia 78*$_1$; Ba[e]bianus 1667$_3$ [4]) || Baetius 979*$_5$? || caelum *etc.*, Caelius *vide sub* 3) || Caelicia 1038* *tit. suspecto* || Caesar *passim* || Caesetia 1039$_{1.2}$ || Caesius

---

[1]) *inclytus* etiam e. g. C. II 4107. 4108; *inclutus* e. g. apud Frontonem p. 115$_8$ (ed. Naber). Cf. Hageni Anecd. Helvet. (Gramm. lat. ed. Keil. suppl.) p. 299$_6$.

[2]) Cf. Mar. Victor. in Grammat. lat. ed. Keil. VI p. 20$_3$; Fronto p. 282; cod. Flor. Dig. Iustin. ed. Mommsen II p. 893$_{42}$.

[3]) Similes formas alibi non inveni. — *oe* pro *y* (cf. Brambach NLO 207. Corssen I 710*. Verg. 439) in titulis nostris non invenitur.

[4]) *ae* in *a* in nostris titulis nusquam certo (*Ba-bianus 1667 3—4*, ubi Guerin tradit *Bae-bianus*; sed cum de fine versus agatur, transcribendum erit *Ba[e]bianus*, non *Ba(e)bianus*) permutatur; de qua re cf. id, quod Studemund de Moelleri dissertatione (p. 11) breviter disseruit in Zeitschr. f. oesterr. Gymn. 1875 p. 514 sq.

134*2. 270 27 || Caesonius 998*1 || Faeda 347 4 || laedere 212(c) 27 || Laelius, Laelianus 60 b 1. 912 b 3. 1238 2. 1644 2. 1735 1 || Laetus 908(?). 972 1. 2. 973 3. 4. 1519*2 (Lae[t]a). 1797*; laetitia 79(n)*6. 1785 a; Laetorius 1373 2 || Maecenas 368 || Naeuius 658 1 || Paetus 375 3 || Plaetoria 554 || quaerere 11*5. 212(c) 24. 352 6; quaestor *etc.* 60 a 3. 823 5. 829 3. 859 3 || saepe 212(c) 40. 50. 53 || taetra (*Brambach 63*) 1412 a — b (c).

verba peregrina:

Aegyptos 212(c) 30 || Aeschines 1689 2 || aetherius 212(c) 16 || Aethogursensis 68 9 || caere, *quam formam pro* χαῖρε *exstare Mommsen censet,* 616 || paedagoga 1506 3.

β) *Falso per* e *vel modo per* ae *modo per* e *scribuntur haec verba:*[1])

*E*butius 1507 2.	*Ae*butius 1486 b.
edificare 233*. 949 (edi[f]ic-).	*ae*des 80*4? 757 2. 842*. 993*1. 1183 1. 1396*5. 1463 1 || *ae*dicu[la] 1781 5 || *ae*dificium, (ex)*ae*dificare 73 5. 100 2. 212(c) 75. 587 2. 977 5. 993*. 1434†4. 1641 b 12 || *ae*dilis, *ae*dilicius, *ae*dilitas *passim* (*undetricies*).
*E*lius 481 2.	*Ae*lius, *Ae*lianus *undequinquagies* (*saepe Imp.*).
*E*milius 157. 158 2. 160; *E*muia *nomen falso lectum pro* Em[il]ia *an pro* Emu[l]a 276*?	*Ae*milius, *v. l.* *E*milius 902*; [*A*]emilius 1636 5; *Ae*milius, *Ae*milianus *quadragies quinquies.*

[1]) Notum est *ae* et *e* saepissime cum alibi inter se confundi tum e. g. in C. III, IV, V. Cum in nostris titulis et in C. II et VII (*e* pro *ae* maxime in declinationis formis) et in Gai codice (p. 314. 316 sq.) saepius *e* pro *ae* quam *ae* pro *e* scribatur, in Liv. Cod. Ver. (p. 173 sq.) et in frr. Ver. et in frr. Vat. *ae* pro *e* multo saepius invenitur quam *e* pro *ae*. Neque in Dig. Iustin. (cf. Mommseni praef. p. LXXVII) neque apud Frontonem (p. 277) desunt exempla. — Moeller 22. Verg. 414 sq. Cf. pag. 13 adn. [2]. Lachmann ad Lucr. V 1229. Brambach NLO 204 sqq. Schuchardt I 224 sqq. Corssen I 689 sqq.

*e*stibalis 948*.	*ae*stiua 1127 6.
*e*ternus 197 (*ante* ternum *enim in v.* 5 *spatium ad unam tantum litteram capessendam sufficit; accedit similitudo tituli cum tit.* 202) 202 4.	*ae*tas 356 4. 508 (?). 646 (n) 4 ‖ *ae*terna, *v. l.* *e*terna 1427 1*; *ae*ternus, *ae*ternitas 97. 212 (c) 20. 67. 256. 369 (c)* 7. 796 1. 868 (n) 7. 989 10. 1523 b (c) 8.
*E*tria 366 2.	
*e*bum 684†b (c) 4.	*ae*uum 212 (c) 36. 58 (aeuom). 758 11. 1073 (c) 4.
[Am]m*e*[dara] 315 b.	Amm*ae*dara, -ensis 308 10. 309 3.
B*e*benia? 937 6.	
C*e*cilius 132 10 (*bis*). C*e*(cilius) 155. 156.	C*ae*cilia, *v. l.* Cecilia 1560* 2; C*ae*(cilius) 132 1 (*in eodem titulo* Cecilius); C*ae*cilius, C*ae*cilianus *vicies semel* ‖ *vel* Caecilius *vel* Caesellius 1174* 1.
c*e*parius (*Brambach 29*) 790* 5 ‖ C*e*pia 1510* 2.	
	Gr*ae*cis, *v. l.* Grecis 1540* 5; Gr*ae*cus 724 8. 9 ‖ Gr*ae*cia 212 (c) 28.
adh*e*rens 946*.	coh*ae*rens 1439 8.
M*e*cilius 1179 10 (?).	
p*e*ne (*Brambach 52*) 915.	
pr*e*fectus 101 c ([p]re[fecto]). 1434† 4 ‖ pr*e*stitis (*v.* § 40 *sub* praestitum) 758 7 ‖ pr*e*stantissimus 737 6 ‖ Pr*e*toricius 346 4.	pr*ae*fect(o), *v. l.* pref 1174* 3 ‖ pr*ae*bere 1282* 2. 1584 (c) 1 ‖ pr*ae*cipue 989 8 ‖ pr*ae*fectus, pr*ae*fectura *terdecies* ‖ pr*ae*finire 646 (n) 3 ‖ pr*ae*fulgere 1584 (c) 2 ‖ pr*ae*positus 218 (c) a 3*. 619 5. 7. 1322 2 ‖ pr*ae*rogare 1296 8 ‖ pr*ae*sagium 212 (c) 63 ‖ Pr*ae*sens 110 6 ‖ pr*ae*ses 12* 4. 51 9 ‖ pr*ae*stare, pr*ae*stans, pr*ae*stantia 739 2. 796 1. 829 6. 924 12. 1412 n.

1502 b.c. 1523 b(c)10. 1651 2 || Praetextatus 1398 3 || praetor, praetorius 311 2 (?). 597* 16. 783. 822 3. 1182 2 *. 1322 3. 7.

seculum 758 11. 915. — saeculum (*Brambach 59*) 51 6. 608 1. 624 1. 783. 1408 a 1.

Sedia 1539. — Saedus 349 1 || Sa[*e*]dius 1227 3.

scenicus 828 15. — scaenicus *melius* (*Brambach 50*) [1] 853* 9. 858 11. 860* 6. 867 7. 958 6. 1495* 8. —

Serueae *dat. sg.* 237 1. 238 1 (*moneo in iisdem titulis utramque formam apparere, ita tamen inter se differre, ut forma per* -ae- *scripta masculina sit, per* -e- *scripta feminina; quod tamen haud scio an casui tribueris*). — Annaeus 1300 2 || Bamsaeus 1058 4 || Gadaeus 793 2. 5 || Seruaeus 32 1 ([Se]ruaeo). 236 5. 237 6. 238 5.

Aeruthreo *pro* Erythraeo 212(c)26 || Ideae *dat.* 1776. — thymbraeus 212(c)89.

γ) *Accedunt exempla haud ita multa nominum substantivorum et adiectivorum in* -a, *quae in genetivo dativoque casibus numeri singularis et in nominativo pluralis* -e *pro* -ae *praebent.* [2]) *Addam iis titulis, de quorum aetate constat, saeculi p. Chr. n. numerum uncinis inclusum.*

Atque genetivi quidem sunt hi:

A[f]rice 102 c* (*scl. VI*) || [Ius]tiniane Capse 101 b (*scl. VI*) || ecresie (= ecclesiae) 839†* || magnifice 27 6 (*scl. IV ex.; contra ibidem v.* 11 *gen.* prouinciae) || probincie Surie 57† 2 || sue 1771* 4? || chortis XIII Vrbane 1583 4.

[1]) Cf. Schuchardt I 461.

[2]) Cf. pag. 28 adn. [1]. Corssen I 693 sq. Si in titulis, quos supra commemoravi, formam in *-e* pro *-ae* altera sequitur eiusdem casus eiusdemque declinationis, haec quoque, ut infimae aetatis sunt tituli, in *-e* exire solet; repugnat solus tit. *1213* 5* (*socre suae*).

Dativi haec habes exempla:

Appiane 1774*$_3$ || bone memorie 299$_7$ (*litteris ad cursivam declinantibus*) || carissime 387$_5$. 403$_5$ (kar-) || dulcissime atque castissime 336* || college 14*$_4$ || dulcissime 296$_7$ || filie 286; filie sue 323$_6$ || Herme 1028*$_2$ || memorie 1775*$_2$ || optime 332$_6$ || pie 486$_5$ || rarissime 325$_5$. 576$_5$ || socre (*loco dativi vocabuli* socrus; *cf.* § 16c)) suae 1213*$_5$ || uniuerse 828$_{14}$ (*scl. III*).

Nominativus plur. unus invenitur:

filie 327$_5$ (*sed ibidem dat.* matri caris(s)im*ae*).

Accedit denique pronominis demonstrativi nom. sing. fem. hec 839†*; — *contra* haec *e. g.* 212(c)$_{17}$ || qu*ae* e. g. 1542(n)$_7$.

2) i *pro* ae *exstat in* [1])

otim*i* (= optimae) 466$_4$.

Plat*i*ensis?[2]) 1649$_4$.

3) *Nomen* Caelius *invenitur quindecies in titt. privatim positis; praeterea* 972$_3$. 973$_1$. 1299; *nomen* Coelius *in iisdem titt.* 972$_1$. 973$_3$, *praeterea* 909. 969$_7$. $_{10}$.

coelum[3]) 1001*; *sed moneo Mommseno hunc titulum medio aevo conceptum esse videri; cf. adnot. titulo subiectam.*	caelum (*Brambach 28*) 218(c)a$_6$ || caelestis, Caelestia, Caelestinus 340$_3$. 829$_8$. 859$_1$. 993*$_1$. $_3$. 999*. 1318$_1$. 1360$_4$. 1424*$_3$.
Moecia 110$_4$.	
moesoleum[4]) 688$_6$.	m*ae*solaeum 1523a$_1$ (m*au*soleum *vel* mesolum *nusquam*).

4) *Forma prisco more per* ai *scripta*[5]) *una tantum occurrit:* qu*ai*so 1042(c)*$_6$.

[1]) Cf. Schuchardt I 473 sq. Corssen I 701*. Verg. 427.

[2]) An derivandum a *Πλατέα* insula Libyae (Herod. IV 151)? An respiciendae sunt *Platiae* insulae prope Sammonium promontorium Cretae (Plin. n. h. IV 12, 20 (61))?

[3]) Cf. Schuchardt II 296 sqq.

[4]) Cf. *maesolium* C. II 214; *mesoleus* 4174; *mesolaeum* C. V 3801. Moeller 12. Schuchardt II 321 sq.

[5]) *ai* vetuste in suffixo genetivi dativique sing. primae decl. nus-

5) *Errore contracta videtur esse* basilicaet *forma* 794 *ex* basilic*ae* et.

b) OE

1) *Priscam formam* coerare[1]) *habes in titt.* 68 8 *a. u. 742.* 977 5 *a. u. 709;* — c*u*rare *passim.*

2) obedientia *forma perversa* (*Brambach 50*) *legitur in tit.* 235* *aperte interpolato. Contra recte scribuntur:*[2])
coepisse 212(c)70. 1577c4. 1777 4 (? coe[?]); coeptus 608 5 || moenia 1828 5 || [M]oesia 13*.
De oe—ae *cf. sub* a) 3).

3) *Recte* [dio]eceseos[3]) *gen.* 597*18.

c) AV

1) *Nomen* Claudius[4]) *etc.* (*exceptis Impp. legionibusque*) *occurrit septies, quod nomen a* Clodio *constanter separatur;* — Clodius *etc. fere undevicies* || *nomen* Plautius 619 2; — Plotius 414. 498 2.
In tit. 152(c)7 *participium* clusa[5]) *apparet;* claudere (*Brambach 30*) *etc. nusquam.*
De formis, quae pro mausoleum *exstant, vide sub* a) 3).

2) *Mensis Agustus*[6]) *vocatur, non Au*gustus *in titt. christia-*

quam scribitur; cuiusmodi formae e. g. in C. II, V (persaepe) inveniuntur, item eae, quae in stirpe *ai* praebent. Moeller 13; cf. Schuchardt I 191. Corssen I 674 sqq.

[1]) *coerare* e. g. in C. II ter, III octies. Formae, quales sunt *coirare* (C. II bis, V ter), *Coilius* (C. II 4963 8), desunt in nostris titulis. Cf. Corssen I 703 sq.

[2]) E. g. *Phebus* C. IV 1890. Moeller 25. Cf. Schuchardt II 288 sq. — *oe* pro *e* in titulis nostris non inveni.

[3]) Non igitur *diocesis,* ut e. g. *dyocesis* frr. Vat. (cf. p. 389) exhibent, cum frr. Ver. 75, 1 3 recte *dioecesin* scribant. Cf. Schuchardt II 299.

[4]) Cf. *Paulus, Pollio, Politta* § 6 a) 1) (pag. 60 sq.). Verg. 436. Brambach NLO 206. Corssen I 656 sqq. Roensch 464.

[5]) E. g. *clusurae* C. II 3386; *defrudentur* frr. Ver. 70, 2 13; *defrudes* apud Front. (p. 102). — Moeller 44. Cf. Schuchardt II 304. Corssen I 660 sq. Roensch 465.

[6]) Etiam in C. V *Agust-* quater occurrit itemque in C. II *Cladius*

nis 451†$_5$. 458†$_4$. 1100†*; *Aug*(ustas) 1389†*$_5$, *ubi v. l.* *Ag*(ustas) *praeferenda esse mihi videtur. Etiam* Acus *in tit.* 88 *Wilmanns* A(u)[g]us(to) *interpretatur.*

d) EV

diphthongo recte Graeca ευ *redditur, veluti in* Eutychus 502*$_7$ || Poludeuces 1236. — *Nomina barbara habes haec:* Areugi *gen.* 1611$_6$ || Narg*eu*dud 284$_2$; — *contra* Na[r]g*u*dud 1152$_2$.

eo *transit in* eu [1]) *in*

Th*eu*dora 1259†$_2$ (*Imp.*); — *contra* Th*eo*dorus 58a†. Th*eo*dosius (*Imp.*) *passim.*

e) OV

Ouf(entina) [2]) 270$_8$ (Ou[f(entina)]?) 1025$_2$; — Vf- *vel* Ofentina *nusquam.*

B. De consonis.

§ 3. De consonis gutturalibus c, ch, q, g; h.

a) C (Ch)

1) *Pro* c *in inscriptionibus certa fide traditis non scribitur* k *nisi ante* a *vocalem;* [3]) *legimus enim:*

Kaledius 734. — Caledius 724$_2$. 1796$_2$.

kalendae (*Brambach* 45) *constanter vel perscriptum vel notatum* (*vicies quater*).

Kappianus 1574$_{4.\ 5.\ 6}$ (*scl. II*).

4638 et *Glacus* 5038 et in C. IV *Agusto* 2124; *Afidenus* 1627 apparent. Moeller 11. Cf. Schuchardt II 306 sqq. Corssen I 664. Roensch 524.

[1]) Cf. e. g. in C. II *Cleunica* ter. Schuchardt II 145.

[2]) Aliae formae per *ou* scriptae, veluti *iousit* C. II 5041, non occurrunt. Moeller 42. Cf. Corssen I 667 sq.

[3]) Etiam in C. II (item in frr. Vat.; cf. p. 388) *k* non invenitur nisi ante *a* vocalem; atque in C. V certa quidem exempla, in quibus *k* ante aliam litteram scriptum est, duo tantum occurrunt, in C. VII unum (*Nikomedes* 232). — Moeller 37. Verg. 429. Cf. Brambach NLO 208 sqq.

k(aput) (*Brambach* 45)	*e. g.* Capito 1648_{2}. 270_{3} (*scl. III ex.*).
Kar(inus) 968_{2} (*Imp.; scl. III ex.*).	
karus $217^{*}_{16.23}$ (*scl. II ex.*).	carus *passim, e. g.* 387_{5}. 367_{7}. 403_{5}. $434(c)_{5}$. 601_{11}.
Kar(pis) 994^{*}_{8} (*scl. IV*).	Carpit(anus) 1206_{4}.
Karthago (*saepe per notam*) *undecies* (*Brambach* 45).	Carthago $152(c)_{4}$.
k(astellum) 1615_{10} (*scl. III in.*); kast(ellum) 1616_{7} (*scl. III in.*).	
Kastus 413_{6}. 606_{3}. $1578b_{1}$ (*scl. III*).	castus *etc. passim, e. g.* $412(c)_{2}$. 413_{3} (Casta).
Vtik(a) *constanter:* $1181_{1.4}$ (*scl. III*). 1182_{5}. 1183_{3}. (*scl. III ex.—IV*).	

Sola littera k *incertae notionis occurrit* $1075^{*}_{3.\ 4}$. 1269_{6}.

Minus certae fidei est:

koniugi 217^{*}_{16}.	coniux *passim.*

Formas certo corruptas habes has:

coiuk 1076^{*} (? *pro* coiu*x*?).

Kezicia 1308^{*} (*legendum auctore Huebnero* [S]e[xt]icia).

sikio $1389\dagger^{*}_{4}$ = [d(e)p(o)]si[t]io? *cf.* § 40 *s. v.*

2) *De* c *et* g *consonarum permutatione.* [1])

Compendium nominis Gai exaratum est per

G [2]) in titt. 125_{3}. 127^{*}_{8} (?). 467_{2}. 500^{*}_{2} (*v. l.* C). 703_{2}. 717_{2}.	C *passim.*

Recte perscribitur

[1]) In indicibus grammaticis ad C. II, III, VII adiectis eiusmodi permutationes perpaucas inveni; raro occurrunt in C. V et in frr. Ver., saepius in C. IV. — Moeller 21. 27. Verg. 392. Cf. Brambach NLO 212 sqq. Corssen I 77 sqq.

[2]) Etiam in ceteris Corporis voll., quorum indices inspicias; e. g. in C. V duodecies. Cf. Brambach NLO 213.

Gaia 300 2.	*contra* Caia *in tit.* 438* *a Guerinio male lecto.*

Scribitur neglecto *melior forma* (*Brambach 49*) 647 (n) 12.

Sygambri 853* 3.

Colonia Septimia Vaga *vocatur* 1217 b 4. 1222 5, *non* Vacca, *ut in plerisque libris manuscriptis legitur* (*cf. praef. capiti, quod huius civitatis comprehendit titulos, praemissam*).

Nargisus 919 4 *pro* Narcissus *exstare videtur.* —

Acus [1]) 88 *notam esse pro* A(u)gus(to) *Wilmanns probabiliter* (*cf. Renier 3729*) *suspicari mihi videtur.*

Adde Qauius (= Gauius?) 1642 1.

Plura exempla c *pro* g *insculptae cum inveniantur in titt. a parum certae fidei auctoribus traditis, diiudicare nolo, utrum a lapicida in scribendo erratum sit an in legendo ab auctore, qui textum nobis tradit; haec enim sunt exempla:*

[di]cnissima 1137* 5.	dignissima *e. g.* 63 4.
Crania 1699* 1.	Granius *e. g.* 439 5. 6.
Garcilia 1213* 2.	Gargilia *e. g.* 373 1.
Rocata 1613* 2.	Rogata *e. g.* 354 5.
uicentibus 1783* 2.	

3) -ci *et* -ti *ante vocales, quantum vidi, constanter fere inter se discernuntur necdum commutantur, unde sequitur* i *semivocalis vim assibilandi parum valuisse et plerumque* c *in provinciis nostris aeque atque* k *pronuntiatum esse, idque etiam posteriore tempore.* [2]) *Quae enotentur, haec sola digna mihi videntur:*

---

[1]) Memento a Schuchardto II 413 *c* litterae in *g* permutationem inter vocales negari.

[2]) *-ti-* pro *-ci-* quater tantum in frr. Ver. Moeller 15 sqq. Cf. Brambach NLO 215 sqq. Schuchardt I 150 sqq. Corssen I 49 sqq. Mommseni praef. ad Dig. Iustin. p. XXXX adn. [3]. Cf. infra § 9 a). — Nota id, quod Corssen I 59 et 64 probante Moellero (p. 16) suspicatur — „assibilationem illam linguae Africae provinciae vulgari propriam fuisse ibique exstitisse" —, nullo certo (i. e. quod confirmatum sit testimonio auctoris summa in his rebus fide praediti, veluti imprimis Wilmannsii ipsius) exemplo ex Africae quas nos tractavimus regionibus desumpto confirmari; minime enim hoc fit *feliss:* (*54*4*) forma, quam

Scribitur recte condicio (*Brambach 31*) 51$_{6}$.
solacium (*Brambach 61*) 434(c)$_{3}$.

aedilicius, quaestoricius *etc. passim* || tribunicia potestate *plerumque notatur; ubi perscribitur* (*e. g.* 1126*), *semel tantum auctores in tradenda* -ti- *scriptione consentiunt:* 1357*$_{4}$ (*scl. IV; ipse Wilmanns hunc titulum non vidit*)*; in titt.* 1478*$_{2}$. 1484*$_{3}$, *in quibus formam usitatam ab auctoribus nonnullis traditam Wilmanns in contextum recepit, ab aliis traditur* tribuni*t*ia.

Bonifa*t*ia *recte* (*Brambach 27*) *scribitur* 1595$_{4}$. 1601$_{7}$; *probabiliter etiam* 1463$_{2}$, *ubi Hirschfeld collatis exemplis veterum auctorum, ex quibus unus* -ci- *lectionem praebet,* -*t*i- *tradit. In tit.* 982* *unus idemque auctor* (*Ximenez*) *et* Bonifa*t*iu[s] *et* Bonifaciu[s] *exhibet. Sine varia lectione — nam semel tantum hic titulus descriptus est — exstat* Bonifacio 898*.

In tit. 1463, *de quo modo vidimus, et* Bala*t*ius (Palatius *formam Wilmanns recepit*) *et* Palacius *traditur.*

In tit. 825*$_{4}$ *male tradito legitur* leg IV Marc, *quamquam legio quarta nominatur* Mar*t*ia.

Scriptum praeterea est e. g.

Arpacius. Boncius. Bonicianus. Canacia. Erucius *etc.* Felicio, Felicia, Felicianus. Gorcius. Marcius. Minucius *etc.* Mucius *etc.* Mustacia. Patulcius. Porcius. Rinucia. Sexticius. Sulpicius. Tuticius. Vindicia. *etc. etc.*

Argutio. Domitius. Mantia. Martius. Munatius. Munniatius. Veratius (*sic cum etiam alibi hoc nomen scribatur, non a voce* uerax *derivandum*). *etc. etc.*

---

pro *felic*(*i*) vel *felic*(*issimae*) (??) exstare ne probabile quidem est, cum propter parum certum supplementum tum, quia ex memoria titulus descriptus est; contra *recievit* forma (cf. pag. 41 adn.[1]; vide etiam pag. 38 adn.[1]) in tit. *459†* demonstrat pronuntiationem *ki* etiam post saeculum sextum medium, quo posteriores Wilmannsio teste tituli christiani Ammaedarensi in ecclesia reperti sunt, in Africa usitatam fuisse. Itaque cum certas discrepantias invenerim nullas, nolui, sicut Moeller fecit (p. 16 sqq.), omnia verba in *-cius* et *-tius* enotare. — Aliter de *i* litterae vi assibilandi iudicandum est post *d* litteram collocatae; v. § 8 c) et adnot.

De t *litterae in* c *ante* r *transitu vide* § 5 a) 3).

4) c *geminata occurrit in:*

Accius 1181 1. 2. 3.

Sicca, Siccensis 1632* 6. 1636 7. 1641 a 7. b 2. 1647 6. 1651 7 || Ticcienia 1467 2.

Cocceius 84. 626 1. 1437 1.

Bacchus 212(c) 51 || Icch..nis *gen.* 1152 1 || Zucchari[tana] 922*.

accedi 1557(c)* 5 || accipere 1641 b 7; Accepta 1539.

Omittitur geminatio c *consonae* [1]) *in*

ecresia (*pro* ecclesia) 839 †*.	*contra* ecc(lesia) 449 †.
Luceius 534. 535 ([L]uc-).	Lucceius 533.
Pacius 1620.	Paccius, Paccianus 792. 1253. 1567 2. 1607 2.
Sucessus 420 2. 1568 2 ||	Successor 365 3.

sucidiae 868(n) 7.

c *simplex recte scribitur e. g. in*

Acilius 1439 1 || Pacuuius 1532 2.

5) c—ch [2]).

a) *In verbis Latinis hisce aspiratio falso vel omittitur vel additur* (*accedunt exempla variae in lingua Latina consuetudinis*):

*Ch*arius (= *Carius?*) [3]) 1511 2.

in*ch*oare (*Brambach 44; cf. sub* d) 1)) 954 a.

---

[1]) De falso omissa vel admissa geminatione *c* litterae in indicibus grammaticis ad C. II, III, VII confectis nihil inveni; in C. V legimus e. g. *acepit* 894 similesque formas; *eclesia* 3419†. Moeller 27 sq.

[2]) In C. II formae Latinae, quales sunt *Chrescens*, *Gracus* (cf. indicem orthogr.) raro occurrunt, cum in verbis Graecis *h* post *c* litteram saepius omittatur; *c* pro *ch* occurrit etiam e. g. in C. IV, V, VII, item apud Gaium (p. 315). Moeller 14 sq. Verg. 421 sqq. Cf. Lachm. ad. Lucr. V 904. Schmitz in Beitraege zur lat. Sprach- und Literaturkunde p. 129 sqq.

[3]) *Caria* e. g. I. N. 1315.

	lacrima *recte* (*Brambach* 45) 251(c)$_{1}$. 770b$_{4}$.
Mal*ch*io $\overline{978}^{*}_{4}$ *a. u. 734.*	
Mar*ch*us 533 || Mar*ch*ia[1]) 540. || Mar*ch*iamus *in tit.* 288*$_{3}$ *nomina corrupta exhibente.*	Marcius *etc. passim.*
	Orciuia[2]) 855*. 1155.
[pul]*ch*rior 1069(c)$_{1}$.	Pulcer *minus bene* (*Brambach* 55) 527 || Pulcri *gen.* 21*$_{1}$ || pulcrior $\overline{948}$*.
sepul*ch*rum 212(c)$_{41}$; sepul*crh*um 1027(c) 4. 10.	sepulcrum *melior forma* (*Brambach* 50) 412(c)$_{7}$. 1557(c)*$_{10}$.

β) *In verbis peregrinis:*

constanter aspirationem servant haec verba:

Char. n? 1397* \|\| Chidibbiensis 1326$_{9}$ (C[h]i[d]ib—). 1333*$_{13}$ ([C]hid—). 1335*$_{8}$ \|\| [C]hisiduensis 1269$_{15}$ \|\| Chreusis 1168$_{3}$ \|\| Chusirensis 698$_{7}$ \|\| ... chuini *dat.* 1668$_{2}$.

Acheron 212(c)$_{38}$ \|\| Lachesis 212(c)$_{4}$ \|\| ..... sachon (*nomen Afric. mutilum*)[3]) 698$_{4}$ \|\| Stachumelis *gen.* 1309$_{2}$.

Antiochus $\overline{1488}_{3}$.

Eutychus 502*$_{7}$.

Bacchus 212(c)$_{51}$ \|\| Icch.. nis *gen.* 1152$_{1}$ \|\| Zuccha-ri[tana] $\overline{922}$*.

[1]) Certo ex hac forma sequitur *-ci-* nondum assibilatum, sed sicut *-ki-* pronuntiatum esse. Cf. Corssen I 45.

[2]) *Orceuius* C. I; *Orchiuius* C. III; *Orciuius* et *Orgiuius* C. V; *Orciuius* et *Orchiuius* Renier. Cf. Cic. or. 48, 160.

[3]) Studemund adnotat: „Plaut. Poen. V 2, 105 pater Carthaginiensis in codice Ambrosiano vocatur *KIAON*, in codice B *ihon*, in codicibus C D *iachon;* eiusdem nominis genetivus Poen. V 2, 112 in B D est *iahonis*, in C *iachonis.*" — Sola *h* littera codicum B D satis prava est, cum littera genuina in eiusmodi nominibus auctore Eutingio *k* aspirata sit.

Milchaton 68$_{8}$ || Epitynchanus 1129$_{3}$.
Aeschines 1689$_{2}$ || schola 978*$_{10}$ *a. u. 734.*

Aspiratio falso adicitur vel neglegitur in his verbis:

*recte Ch*arito 912a$_{10}$.	caere (= *χαῖρε auctore Mommseno*) 616.
χristianissimus 1434†$_{1}$.	*C*ristus 992†*. —
dia*ch*onus 1389†*$_{2}$ (*sed v. l.* iaconus).	arcediaco[nu]s 58a†. —
Balsille*ch*is *gen.* 16*, *ubi forma Graeca additur* Βαλσιαληχ.	Balsillec 1249 || Thulillecis *gen.* 1254.
Graece Μεχρασι 15*.	Mecrasi 15*. —
Al*ch*ides 1589$_{6}$.	
(Imil*cho* *Renier 4249; C. V 4922*).	Imilco 1249$_{1}$. 1562*$_{3}$. —
Graece Βωνχαρ 15*.	Boncar 15*. —
ar*ch*on 1205*? || nauar*ch*(os) 1322$_{7}$ || triar*ch*us *in tit.* 1720*$_{2}$ *pessime lecto.*	arcediaco[nu]s 58a†. —
	[B]erecthi[ni] 1662*$_{3}$.
Graece Βυρυχθ 16*.	Byrycth 16*.

6) cu *vide sub* b).

7) c *littera omissa ante* t *consonam*[1]) *scribuntur haec verba:*

autor 1423†?	*contra* Adauc[t]u[l]a 500*$_{4}$.
Redduta = Red(d)ucta? 1700$_{3}$.	*e. g.* perductus 1828$_{7}$.
Frutosa = Fructuosa 387$_{1}$.	Fructa 1130*$_{3}$ (*v. l.* Fruta *nullius pretii*). 1597$_{5}$ || Fructosus 1596$_{3}$; Fructuosa 495$_{2}$.
multa *recte* (*Brambach 48*) 972$_{6}$. 973$_{6}$.	

[1]) Omittitur bis in C. III, raro in C. V, semel in C. VII (*defuntus* 126); in indd. ad C. II, IV nulla exempla repperi; singula exstant in frr. Vat. (*autor* p. 54, 13) et frr. Ver. (*contratu* 5, 2$_{28}$). Cf. pag. 40 adn.[1]. Moeller 25. Cf. Brambach NLO 215. Schuchardt I 133 sqq. Corssen I 35 sqq. Roensch 524. Lachm. ad Lucr. IV 727.

quintus, Quintius, Quintianus, Qui[n]-tanus (341_{3-4}), Quintina, Quintosus, Quintilius [1]) *constanter* (*Brambach 57*).

c *constanter servatur e. g. in*

cunctus 218(c)a$_4$. 241(c)$_6$. 1542(n)$_3$ || functus *octies* || iunctus 213(c)$_8$. 1523b(c)$_7$ || sanctus *septies* (*v. l.* santissima 1176* *nihil valere videtur*); sanctuarium 796_3; sanctimonia 78*$_4$ || instinctus 51_7.

conspectus 1783*$_3$ || (ex)structus 805_8. 1166; constructus 828_5 || Victor, Victoria *etc. passim.*

b) Q

Plerumque qu, cu *usitata ratione adhibentur, unde discrepantias* [2]) *non habes nisi has:*

quom [3]) *praepositio scribitur* 68_3 *a. u. 742.* — cum *et coniunctio et praepositio constanter ceteris locis.* —

*Q*auius (= Gauius?) 1242_1.

*Q*irinus 1687*$_3$ (*cf. adnot. titulo subiectam*). — *Q*uirina *passim.*

reli*q*um 1039_6.

Se*q*uda [4]) (= Secunda?) 276* (*tit. depravato?*). — *contra recte e. g.:* Secunda *e. g.* 468_2. 573_2 *etc.* || consecutus 217*$_9$; executus 27_8. —

Innoca (= Inno*cu*a) 1086†*; *cf.* § 1 e) 4). — *contra e. g.* [pro]misc*ue* 1141_3.

— —

[1]) In Liv. Cod. Ver. (p. 173) plerumque recte *Quinctius*, contra *Quintus* etc. *c* neglecta; ibidem semel *autior*.

[2]) Cf. indices ad C. II, III, IV, V, quorum tituli partim in iisdem verbis atque nostri discrepantias exhibent; etiam frr. Vat. et frr. Ver., Gaius (p. 316. 322), Fronto (p. 278. 282) eiusmodi exempla praebent; *cu-* pro *quu-* haud raro in Liv. Cod. Ver. (p. 170) legitur. — Moeller 21. 42. Verg. 392. 442 sq. 449. Cf. Brambach NLO 219 sqq. Schuchardt II 448 sqq. 482 sqq. Corssen I 47. 68 sqq.

[3]) Cf. pag. 23 adn. [3].

[4]) Cf. *Sequndus* C. II 719. 827. *Sequnda* C. V 7435.

(re)*cu*iescere 458†3. 460†6 || recievit[1]) 459† || ces*qu*et[1]) 1091†*. || *contra qu*iescere 241(c)1. 412(c)2. 451†4. 646(n)13. 724 12 || *que*scere 152(c)7 || *qu*ietus 79(n) *9. 373 3. 1043 2. 1321 4. 1523b (c)16 || *Qu*et[?] 912b3 || re*qu*ies 646(n)13. 724 11.

De ac — atque, nec — neque *vide pag.* 54 *adn.* [1].

c) G

g *ante* n *intercidit*[2]) *in*

Enatianus 1389†*1. || Egnatius *passim.*

De g—c *vide sub* a) 2).

d) H[3])

1) *De aspiratione verborum Latinorum.*

Aspiratio falso vel detrahitur vel adicitur in his quae sequuntur exemplis, quibus addam ea, in quibus scribendis alibi quoque constantia nulla est:

	*H*adrianus (*Imp.; Brambach 41*) *constanter.*
e. g. l(ibens) *a*(nimo) 1144.	l(ibens) *h*(animo) 1011.
*a*tias *fortasse errore scriptum pro h*astas?? 1013 4.	*h*astatus 1574 3.
au interiectio 152 (c, *acrostichon*) 4 (*initio versus*).	
*E*luia 482 1; *Ae*luia 153.	*H*eluius (*exceptis Impp.*) *decies.*
	*h*eres (*Brambach 42*) *duodecies* || *h*ereditas 822 7. 1174* 7 (her(ed—)). 1439 7 || *H*eredius 1459 2.

[1]) Etiam christiana illa aetate (*459†* exeunte saeculo sexto) *c* ante *i* similesque vocales *k* pronuntiatam esse ex horum verborum scriptura certo concludi potest. Cf. pag. 35 adn. [2]. Corssen I 47.

[2]) Cf. Corssen I 82. 795. Schuchardt I 116.

[3]) In C. II *h* in verbis Latinis haud ita saepe omittitur (e. g. *Omulla* 242), item in verbis Graecis, in quibus etiam paucis locis falso additur; etiam in C. III, IV *h* et adicitur et omittitur (e. g. *ic* III 809); in C. V pro magno titulorum numero raro adicitur, saepius falso omittitur (e. g. *abere* 4488). In C. VII quoque aspiratio

erus (*Brambach 36*) 1412 d?? *cf.* § 40 *sub* eri.	
i(c) s(itus) e(st) 986; *a*nc 152 (c, *acrostichon*) 9 (*initio versus*).	*h*ic, *h*aec, *h*oc *sescenties.*
	*h*olitorius *melior forma* (*Brambach 42*) 1408 a 2.
*o*ra 672†5. 770 b 5 (o(ra)).	*h*ora 212 (c) 2. 1069 (c) 9 (? ho[ra]). 1764 (h(ora)).
*O*stilius 1606 2.	*h*ostis 1628 18 ‖ *H*ostilia 110 2. —
a*e*neus (*Brambach 23*) 100 3.	A*h*enobarbus (*Brambach 24*) 68 4 (*a. u. 742*). 1180 (*eiusdem anni*).
ex*i*bere 828 15. 1141 3.	ex*h*ibere 14* 6. 867 7. 895* 12 (*v. l.* ex*i*—). 1261 10. 1419* 13. 1548 13.
	co*h*ors (*Brambach 31*) *octies* ‖ c*h*ors 1583 5; *cf.* § 1 d) 3).
inchoare (*non* inco*h*are; *Brambach 44; cf. sub* a) 5) *α*)) 954 a. 1365 ([inch]oatum).	

Aspiratio constanter servatur in:

*h*abere 197 4. 202 4. 212 (c) 19. 32. 55. 61. 270 16. 22. 647 (n) 2. 682 (n) 8; *h*a[b]itare 682 (n) 5 ‖ ad*h*erens 946*; co*h*aerens 1439 8 ‖ *H*aterius, *H*aterianus 29 5. 484 2 ‖ *H*ercules

detracta non deest. — Quod ad usum codicum vetustorum attinet, frr. Vat. (p. 389) multis locis *h* adiciunt, paucis omittunt; etiam in frr. Ver. additur saepius quam omittitur, cum Gai codex (p. 318) totidem fere locis *h* adiectam quot omissam exhibeat. In Liv. Cod. Ver. (p. 174) et apud Frontonem (p. 279 sq.) *h* falso omissa vel posita rarius occurrit; etiam in aliorum scriptorum profanorum codicibus vetustissimis *h* falso adhibita vel omissa non saepe deprehenditur, veluti pauca eiusmodi vitia habent codex Ambrosianus Plauti et Bembinus Terentii (cf. praef. edit. Umpfenbachianae p. XVII). Moeller 13 sqq. Verg. 421 sqq. Cf. Brambach NLO 283 sqq. Corssen I 103 sqq. Roensch 462 sq. — Nusquam in titt. nostris *h* nisi in *sepulcrhum 1027* (c) *4. 10* transponitur, id quod in C. II, III, IV, V saepius occurrit. Moeller 15. Verg. 424 sq.

262₁₃. 1309₁. 1625*₁; *H*erculeus 1406a₃; *H*erculeius 1454*₂. 1455₂. 1456*₂. 1457*₂. 1458*₂ || *H*erennius, *H*erennianus *novies* || *H*ina (*cf.* § 7 b) 1)) 202₁ || *h*ilaris 198 (H—). 212(c)₄₆. 325₂ (H—a); *H*ilarius 1219₂ (Hi[lar]ius). 1358*₅ (Hila[ri]o); *H*ilarianus 1179₁₀. 1219₂. 1649₄. 1680₃ || *h*omo 212(c)₆. ₃₄. 352₄ (*bis*). 381₇. 575₄. 974₃. 1288₆; *H*omullus 688₃; *H*omulia 1643₈ || *h*onos *tricies septies; H*onorius (*Imp.*) 969₂. 1358*₂; *h*onorarius 262₇ (hono[r—]). 769₅. 858₉. 862₇. 863₈. 958₃; *H*onoratus, *H*onoratianus *undequadragies; h*onestus 759₅. 760₅. 853*₄. 1048. 1584(c)₁; *h*(onestus) 870₂. 969₈. ₁₁. ₁₆. 1283₄ || *H*oratia (*tribus*) 629₂. 1813*₂. 1814*₂. 1821*₂ || *h*orreum 619₅ || *h*ortari 212(c)₈₇ || *H*ortensius 1369₂ || *h*osp(itibus?) 66; *H*ospes 919₆. 1255; *h*ospitium 68₃. 69₃ || *h*umus (*Brambach 43*) 684†b(c)₈; *h*umilis 659 (H—). 724₄.

Na*h*anius, Na*h*anianus 1472 (*bis*). 1527₂. 1528₂ || tra*h*ere 212(c)₂₂; detra*h*ere 1523b(c)₁ || deue*h*ere 1322₅ || mi*h*i *passim, e. g.* 1523b(c)₈.

2) *Verba peregrina, quae sequuntur,* h *litteram vel abiciunt vel falso exhibent* (*accedunt exempla scriptionis aliis locis non constantis*):

*a*bsidus *gen.?* (*Graece* ἁψίς; *sine aspiratione etiam alibi constanter fere*) 712*

*H*adr(umetum) *melior forma* (*Brambach 41*) 62*.

*A*nnibal[1]) 508.

[1]) Noli neglegere nomina Punica, veluti *Annibal, Ammicar* etc., quae supra enumeravi, et quae auctore Brambachio 41 aspiratione non egere debent, in Africa sane aspiratione detracta scribi atque ita probabiliter pronuntiata esse; cf. Ἀννίβας etc.; in vernacula vero lingua, ut Euting vir doctissimus a me rogatus mecum benigne communicavit, nomina *Hannibal, Hamilcar, Imilco* a littera, quae Cheth nominatur, incipiunt, *Hasdrubal* (Azrubaal) a spiritu Ajin vocato. — *Ammicar* etiam C. V 4920; de *Hasdrubale* v. § 8 c). Cf. *Anno* vel *Hanno* in Plauti Poenulo V 2, 35 sq.

*A*mmicar (= *H*amilcar) 68 8 (*a. u. 742*).
*A*rpacius 989 1. 2.
*A*zzrubal (= *H*asdrubal) 68 9 (*a. u. 742*).
exedra(*Brambach 37*) 1273k.

Eu*h*elpistus 270 28.

*I*milco 1249 1. 1562* 2.

*H*istria *melius* (*Brambach 43*) 822 13.

*I*obiana *recte* 983†*.
*I*spica?? (*cf.* § 1 c) 7)) 436 3.
*Y*idatius 207. — *H*ydatius 61 1. —
Io*h*annes, —a 57† 1. 1169† 2. 3.

Constanter aspiratio servatur in:
*H*elenus 1238 2; *H*elena 1517* 2. 1633* 3 (*Imp.*) || Eu*h*emeris 1233* 2 || *H*era? 1720* 6 *tit. pessime lecto* || *H*eraclius 14* 1. 5. 1608 9 || *H*ermes 1028* 2 || *H*ermiona 1483 3 | *H*euresis 1181 3 || *H*exilus 288* 1? || *H*ipp(o) 1206 2 | *H*isp(anus) 853* 4. *H*ispania 212(c) 28 || [*h*]orologiu[m] 978* 10 (*in initio itemque in fine versus spatium exstat ad singulas litteras, quae evanuerunt, capessendas sufficiens*) | *H*ymet[ii] 883 1 || *H*[yg]iae 1326 1 (? *an* *H*[e]c[at]ae?).

§ 4. De consonis labialibus p, f, ph, b.

a) P

1) p *falso geminatur* [1]) *in*
A*pp*ellianus 1300 3.
A*pp*ollinaris 1307 4. — *contra* A*p*ollo 619 1. 858 2 || A*p*olinaris 638 || A*p*ollonius 130 7.
su*pp*remus [2]) 1542(n) 8.

[1]) *p* litterae geminatio non recta etiam alibi raro comparet; e. g. in C. II nullam discrepantiam habes nisi *opidi* 3408. Moeller 27. 29. Verg. 441.

[2]) Eadem scriptura alibi quoque nec raro invenitur in libris manuscriptis; cf. e. g. Ritschelii appar. criticum ad Plaut. Pers. 252; Pseud. 628; Mommseni praef. ad Dig. Iust. p. LXXVII.

p *simplex legitur in*

Apuleius 331 5.

contra melius (Brambach 25) Appuleius 978* 1. 1032 (Appu[leius]).

recte e. g. in

aperire 212(c) 85 || Aprilis 457† 5. 488 3 || Apronia, Apronianus 210 4. 1131* 2 || Papia 1745 2 | Papirius, Papiria *passim*.

Sipius 742 2.

Popilius, Popilianus 626 6. 627 7. 1741 4.

Lupula 1727 2 || Masupius, Masupianus 811 3. 4 || Rupilius 627 1.

geminata recte occurrit e. g. in

Appia, Appiana 1674 2. 1773* 4 (A[pp]iana). 1774* 3 || Kappianus 1574 4. 5. 6.

Eppius 522. 523 || Eppillius 792.

Oppius 270 7. 530 2. 4. 549 2. 552 2. 3. 1349* 9. 1531* 2.

2) p—b [1]. (*Cf. sub* c) 3)).

Assimilatio b *litterae ante* s *vel* t (*in* p) *neglegitur in*

a*b*sidus (= absidis? *cf.* § 1 c) 4)) 712*; *sic constanter*.

scri*b*si 724 5.

contra inscri*p*si 1359 (c)* 16 || la*p*surus 212(c) 68; conla*p*sus 587 3; colla*p*sus 1183 1. 1406 d* 2; [d]ila*p*s[-] 310. [2]

scri*p*tus 212(c) 58. 270 4; descri*p*tum 270 2; descri*p*tio 213 (c) 7 || scal*p*tura 212(c) 46. —

---

[1]) Cf. indices ad C. II, III, V, quorum tituli *-bs-* raro exhibent; etiam in Liv. Cod. Ver. (p. 172) *-bs-*, *-bt-* paucis locis scribitur; cf. praeterea indicem ad Frontonem (p. 278). — In C. IV nonnullis locis *p* et *b* inter se commutantur; item frr. Vat. *b* et *p* permutatas praebent, contra in posterioribus frr. Ver. nullum exemplum exstare videtur. Moeller 20. 42. Verg. 390. Cf. Brambach NLO 241 sqq. Schuchardt I 123 sqq. Corssen I 124 sqq. Roensch 456.

[2]) *pleps* (e. g. C. II passim) nusquam scribitur.

propter *recte* 703 3. 1419* 10. 1548 4.

supter [1]) 928 3. —

res publica *e. g.* 1313. 1437 5. — rei puplicae *prisco modo* (*Brambach 56*) 1280 8.

B = [P(ublius)] *traditur in tit.* 951* 2. — *P*(ublius) *sescenties.*

*B*urianus (*de voce* burrus, Pyrrhus? [2])) 683 4.

3) p *littera adulterina quae dicitur omittitur* [3]) *in*

co[e]*m*tus 100 2.

su*m*tus *subst.* 42 ([s]umtu). 609. 993* 3. 1412k. — *contra* su*mp*tu *subst., v. l.* su*m*tu 1298*; su*mp*tus *subst.* 309 2. 828 9. 895* 4. 969 12. 998* 2. 1281 a || consu*mp*ta 1548 7.

p *ante* t *omittitur* [4]) *bis in voce* o*t*imus 466 4; — o*pt*imus *passim.*

4) *De* p—ph *vide sub* b) 2).

b) F, PH

1) *Geminatio* f *litterae* [5]) *neglegitur in*

su*f*ragium 14* 8. — *contra* su*ff*ragium 217* 3. 758 1. 858 6 || su*ff*iciens 51 3.

Scribitur

recte Sufenas 1068 3.

su*f*es 7. 765 4. 797 9.

Su*f*etana 262 3. — Su*ff*etulen[s]es 233*?

[1]) Cf. Neue II 781.

[2]) *Burianus* e. g. I. N. 4991. Cf. Corssen I 126 sq.

[3]) Cf. e. g. C. III, ubi *p* adulterina interdum, C. IV, ubi non plus semel omittitur; eadem cum apud Frontonem (p. 281) interdum neglegatur, in Gai codice (p. 317. 324) exceptis duobus locis et in frr. Ver. constanter servatur. Moeller 26. Verg. 441. Cf. Brambach NLO 248 sqq. Corssen I 122 sq.

[4]) Cf. *proter* frr. Ver. 67, 1 6. Moeller 26. Schuchardt I 143 sq Corssen I 123.

[5]) Moeller 27 sq.

2) f *pro* ph[1]) *exaratum est in*

Ce*f*alonius 1510*$_{2}$.

Dio*f*antus 1529.

*F*ilica *cogn. masc.* 297$_{3}$?

So*f*ia 1434†$_{3}$ (*Imp.*).

trium*f*ator 12*$_{3}$. 779$_{5}$. 780$_{5}$. *contra* trium*p*[*h*alis], *v. l.* trium*f*[alis] 946*; trium*ph*alis 1314.

Zeno*f*ilus 1408b$_{3}$.

f *apparet in verbis Punicis* Ia*f*is *vel* Ta*f*is 69$_{17}$ *et* Giu*f*itanus 864$_{3}$. 866$_{9}$ *et iis, quae sub* 1) *enotavi.*

Aspiratio ph *soni omittitur*[2]) *in*

A*p*rodisius, —a 878$_{2.4}$ ||

Epa*p*roditu[s] 1053$_{2}$.

A*p*thon[etus] 940.

Nam*p*ame 1529 | Nam*p*amina 384$_{2}$. *contra* Nam*ph*amo 321$_{3}$ (Nam[p]hamo). 642$_{4}$. 688$_{2}$. 826$_{1}$ || Nam*ph*ame 1618$_{3}$ || Nam*ph*amina 540. 1603$_{4}$.

Aspiratio servatur[3]) *in his verbis:*

Daphnus 493; Daphnis 1044$_{2}$ || Delphius 270$_{10}$ || Epaphra 1691*$_{1-2}$ ([Epa]-p[h]ra). 1791$_{2}$ || phalera 217*$_{12}$ ||

---

[1]) *f* pro *ph* non raro in C. II, III, minus saepe in C. IV, VII, item pro magno titulorum numero in C. V; raro etiam in Gai codice (p. 318; quamquam non multa vocabula graecanica in Gai institutionibus exstant), in frr. Vat. et frr. Ver. et in Dig. Iust. (cf. Mommseni praef. p. XXXVIIII adn.[5]); apud Frontonem (p. 279) *f* et *ph* in nominibus Graecis variant. — *ph* pro *f* in verbis Latinis (etiam C. III 342 *Lucipher*), id quod interdum in frr. Ver. et in Dig. Iust. (cf. l. l.) scribitur, in nostris titulis non occurrit; neque magis *ph* pro *p* (semel in frr. Ver. 8, 2$_{43}$ *carphoforo*). Moeller 26 sq. Verg. 419. Cf. Corssen I 172 sq. Schmitz in Beitraege zur lat. Sprach- und Literaturkunde p. 127 sq.

[2]) Eadem omittitur saepe e. g. in C. II, IV, V; Moeller 14. Verg. 421 sqq. Cf. Schmitz l. l. p. 125 sq.

[3]) Ut ex exemplis, quae attuli, cognoscitur, multae pro numero verborum, quae per *ph* scribi debent, discrepantiae ab usitata scribendi ratione exstant; quae valeat ratio in scribendo per *ph*, *f*, *p* e. g. in C. II, cuius index formas non contineat nisi discrepantes, dicere nequeo.

Pharos, Pharius 212(c)30. 35 || Phileros 270 29 || Philippus 814 3 (*Imp.*); Philippi *urbs* 1026 3 || [P]hisitanus? 1211* 3. 1212*; *cf. praef. capitis XLIX* || Phlini 502* 6? || Saphon *nomen barbarum* 68 10.

c) B

1) *In* b *littera geminanda tituli Africani a nobis tractati non recedunt ab usu vulgari. Itaque scriptum est e. g.:*

Abidius, Abidianus 1451 2. 1454* 3 (*v. l.* Vb—) || Abinia 1227 2 || Labullus 1530 4 || Sabida 1536 || Sabinianus *passim* || Staberiu(s) 1255 || Zabulla 1604 3.

Trebius 1226* 2.

Ribianus 1226* 2 || Vibius, Vibianus *octies.*[1]

Rubrius 1360 1.

Labbeus 532 || Chidibbiensis 1326 9 (C[h]i[d]ibb—). 1332 3 ([Chid]ibbiens). 1335* 8. || Cibbercia 1319.

2) u *pro* b *occurrit*[2] *in*

pleui *forma scripta pro* plebi 828 14, *fortasse etiam* 833, *in quo titulo servatae sunt solae litterae* pleu.

Vruinus *pro* Vrbinus, *quae forma revera loco variae lectionis exstat,* 1440* 2.

Cf. § 9 b) 1).

3) ob[3] *constanter.*

sub[4] *ante vocalem* 451† 5 (s(u)b id(us)).

ante	b	263 13.
ante	c	939*.
ante	d	460† 8 ([su]b d(i)e); — *contra* su(*b*) die[5] 457† 4; *adde compendium* sudc = su(*b*)d(ia)c(onus) 452† 3.
ante	h	212(c)37.
ante	st	1584(c)2.

[1]) *Vibbius* e. g. I. N. 1520.

[2]) Moeller 46. Cf. adn. ad § 9 b) 1).

[3]) Cf. Neue II 728 sqq.

[4]) Cf. Neue II 774 sqq.

[5]) *su* formam in ceterorum Corporis voll. titulis non repperi; cf. Schuchardt I 128 atque imprimis III 64.

Assimilatur[1]) -b *in verbis compositis hisce:*
occidere 1359(c)*11; occisis 1407 9.
Successor *etc.; vide* § 3 a) 4).
o*f*ficium 758 11.
su*f*ficiens 51 3; *de voce* su*f*fragium *vide sub* b) 1);
non assimilatur in
o*b*sequium 648(n) 2 || su*b*stituere 1641 b 18 || o*b*tulerit 262 10 ||
su*b*[t]rax[e]rat 1166. —

Ante consonas constanter praepositionis forma a[2]) *apparet; nam tituli* 882*, *ubi* ab s—, *et* 950*, *ubi* ab re (*cf. adnot. titulo subiectam*) *legitur, sine dubio male descripti sunt.*

Vide de b—p *sub* a) 2).

§ 5. De consonis dentalibus t, th, d.

a) T (TH)

1) *Geminatio* t *litterae*[3]) *falso vel omittitur vel admittitur* (*accedunt verba, in quibus scribendis tituli constantem usum non observant*) *in*

A*t*icus 1612 3.	A*tt*icus 823 1.
A*t*ius[4]) 1213* 3.	A*tt*ius 466 1. 822 2.

[1]) In C. II e. g. *opsequens* 3497; *optulit* 2210. E. g. in Liv. Cod. Ver. (p. 170 sq.) *occ—, off—, opp—* constanter, ceterum autem *ob—*, *sub—* constanter scribitur; apud Frontonem (p. 281) *op—* saepe. In Gai codice (p. 322) constanter fere *b* praepositionis *ob* ante *c, f, p, t* assimilatur, ante *s* excepta voce *opstitit* 181 3 non assimilatur; item in frr. Ver. *off—*, *opp—*, *opt—*, ceterum *ob—*; — *succ—*, *suff—*, *summ—*, *supp—* constanter apud Gaium (p. 323 sq.), *subr—* et *surr—*, *subs—* (excepto verbo *suspiciendi*), *subt—* constanter; similiter in frr. Ver. Codices igitur, quorum consuetudinem grammaticae regulis fere obsequentem attuli, eundem usum exhibent, quem tituli nostri, quantum ex paucis verbis cum *ob* et *sub* compositis cognosci potest; verbum cum *ab* compositum, quod huc referendum sit, deest in titt. nostris. Moeller 42 (pauca attulit exempla). Verg. 389 sq. Cf. Brambach NLO 295. Corssen I 119 sqq. Roensch 456. Neue II 728 sqq. 774 sqq.

[2]) Cf. Neue II 737 sqq.

[3]) Nonnulla exempla *t* litterae falso vel geminatae vel non geminatae habes apud Gaium (p. 324). Moeller 28 sq.

[4]) Cf. Verg. Aen. V 568.

4

<table>
<tr><td>e. g. patre 133$_{8}$.</td><td>frattre 111$_{10}$.</td></tr>
<tr><td>Gratus 823$_{1}$ || Gratianus 249*$_{2}$ in titulo male lecto. 912b$_{1}$. 995*$_{3}$ (Imp.). 1296$_{2}$ (Imp.). 1552*$_{2}$ (Imp.).</td><td>Grattianus 60a$_{2}$.</td></tr>
<tr><td>Matidia 1680$_{3}$.</td><td>Mattius 912b$_{2}$. 1318$_{2}$. 1524$_{2}$. 1525$_{2}$. 1526$_{2}$.</td></tr>
<tr><td></td><td>Tattius 563$_{1}$. —</td></tr>
<tr><td>Vetius 1612$_{3}$.</td><td>Vettius 23* ([V]ettius). 437. 503$_{1}$. 823$_{1.\,2.\,6}$. 1016*b$_{4}$. 1280$_{1}$.</td></tr>
<tr><td></td><td>Suettius 912b$_{9}$.</td></tr>
<tr><td>Britannia recte (Brambach 28) 1578b$_{2}$ || Britannicus 305$_{8}$. 1273i (Britan[nicus]).</td><td>Brittanicus 76$_{2}$. 1615$_{3}$ (Brittan(icus)).</td></tr>
<tr><td>Uzitensis[1]) 68$_{10}$ a. u. 742. —</td><td></td></tr>
<tr><td>Brutius 728*.</td><td>Bruttius 110$_{6}$.</td></tr>
<tr><td>Muthumbal[2]) etc. vide sub 2).</td><td></td></tr>
</table>

Usitato vel magis usitato modo scribuntur e. g. haec verba:

Atilia 474$_{2}$ || Catilius 292$_{2}$ || Haterius, Haterianus 29$_{5}$. 484$_{2}$ || Patulcius 1380*$_{2}$ || Statius, Statianus 769$_{2}$. 1657$_{2}$. 1663*$_{2}$. 1753$_{1}$.

Latronianus 1016*b$_{3}$ || Satrius 553$_{1}$. 920*.

taetra 1412b(c) (*Guerin falso* -tt- *tradit*).

Metilius 270$_{28}$ || Petilius 312 || Veturius 489$_{2}$. 580*. 1261$_{1}$. 1296$_{7}$ || Ve*t*utenius 828$_{2}$.

Petreius 1608$_{2}$ || Petronius 217*$_{9}$. 413$_{2}$. 739$_{1.\,11}$. 1277$_{2}$. 1349*$_{2}$. 1783*$_{1}$.

Litorius 895*$_{5}$ || Mellita 1153 || Pitonius 1736*$_{7}$ || Pot[i]*t*ius 1381*$_{2}$; Poti*t*iana 237$_{4}$ || Titius, Titianus 60b$_{26}$.

---

[1]) *Vzitta* legitur e. g. apud auct. b. Afr. 41$_{2}$.

[2]) Cf. pag. 20 adn. [3].

422$_6$. 860*$_2$. 969$_7$ || Titinius 430 (*quater*). 1781$_5$ | Titisenus 1574$_{5.6}$; Titissenia 763$_2$ || Vitellius 1160$_2$.
Motasius 1557*$_9$ || Otacilius 912a$_8$. 1462.
Mutilius 928$_6$ || Rutilius 189. 424$_{2.5}$. 1225$_1$. 1750$_2$ || Tuticius 1625*$_2$. —
Metthunus 158$_7$.
Auitta, Auittensis 1177*$_2$. 797$_3$ || Gallitta 716$_2$ || .... littio .... 1660$_3$ || Politta 437 || sagittarii 619$_4$.
Cuttitan(us?) 272$_3$ || Sabrutto ... 1242$_2$ || Vttedius 24*$_2$?

2) *In verbis peregrinis aspiratio* t *litterae tam constanter servatur, ut non discrepent*[1] *nisi hae formae:*
*T*omas 1434†$_4$.
*T*rax ...? 429$_2$. *Th*rax 619$_3$.
rectius, ut videtur, Cir*t*a, Cir*th*a, Cir*th*ensis 1634*$_3$. Cir*t*ensis 1632*$_6$. 1641b$_1$. 1648$_4$. 1651$_7$.

Contra constanter per th *scripta sunt haec verba, quae secundum litterarum ordinem iam enumerabo:*
aetherius 212(c)$_{16}$ || Aethogursensis 68$_9$ || [Al]thib[uri]-tanus 1824 || [An]thus 326$_2$ || Apthon[etus] 940 || Atho 1657$_3$ || Balitho 1211*$_2$ || [B]erecthi[ni] *dat.* 1662*$_3$ || Byrycth (*Βυρυχθ*) 16* || Carthago, Karthago 152(c)$_4$. 883$_3$. 928$_2$. 1165*$_4$. 1220 || cathedrebus *abl. plur.* 828$_9$ || Cethegus (*Brambach 30*) 19*$_5$ || Aeruthreus (= Erythraeus) 212(c)$_{26}$ || Gigthensis 26$_6$. 30$_4$ || Melanthus 919$_4$ || Metthunus 158$_7$ || Muthumbal[2]) 1211*$_1$; Muthunbal 68$_{10}$; M[u]thimbal 1325$_3$ || Muthunus 169$_2$ || Parthicus *passim; ubi notatur, modo* Par*th* *modo* Par*t* *exaratum est* || Scythia 619$_6$ || [Si]m[i]thensis 1261$_{13}$ || Thabra ... 315 || Thadea 186$_3$ || Thalia 1523b (c)$_2$ || Thamasius 699 || Thar .... 429? || theatrum

---

[1]) In C. II saepe pro *th* exaratum est *t*, in C. IV, V haud ita raro, apud Gaium (p. 324) perraro. Moeller 14 sq. Verg. 421 sqq. Cf. Schmitz in Beitraege zur lat. Sprach- und Literaturkunde p. 132 sqq.
[2]) Cf. pag. 20 adn.[3].

309 2. 1439 5 || Thelept(a) 211 28. 216 4 || thensaurus 1322 4 | Theodorus 58 a†; Th[eodora?] 112 2; Theudora 1259 †2 (*Imp.*) || Theodosius (*ubique Imp.*) 27 4. 782. 1215*. 1296 2. 1358 *2 || Thermus 955 *3; thermae 808. 948*. 962 8; [t]hermae 1285. 1295* || Thibica, Thibicaensis 765 3. 766 8. 767 || Thib(ursicum), Thibursicensis 1427 3. 1439 13; Thub(ursicum) 1432 *9 || Thignica, Thignicensis 1406 b 3. 1408 a 3. 1413 d 4. 1419* 4. 9 || Thimidensis 883 8 || Thiyssaa 19*6 (*sed vv. ll. exstant*) || thorax 993*3 || Thuburbo 848 12 || Thugga, Thuggensis 1478*6. 1479 8. 1484*5. 1487 5. 1494*11. 1495*2 ||Thulillecis *gen.* 1254 1 || Thusce[nius?] 1182 1 * || thymbraeus 212(c) 89 || Thysdrus, Thysdritanus 51 1. 8.

3) *Bis scripta est pro* t *littera* c *eaque utroque loco ante* r *liquidam:* [1])
Aucronia 654.
macri 373 4. [2])
De -ci-, -ti- *ante vocales positis vide* § 3 a) 3).

4) t *omittitur in fine horum verborum:*
sun(t) [3]) 270 b 26

[1]) Hanc permutationem in aliis titulis frustra quaesivi, nisi quod in titulo I. N. 314, quem Brambach NLO 214 commemorat, legitur *sclit(ibus) iud(icandis)*; nota hoc quoque loco ante consonam liquidam *c* pro *t* positam esse; de qua forma dixit Mommsen in Herm. IV p. 365 adn. 2. Cf. Schuchardt I 159 sqq. III 82 sq. Id quod Corssen I 39* dicit (in fine adnotationis) „Es ist also unerwiesen, dass im Lateinischen c zu t, t zu c umgelautet wäre“, certis nostris exemplis (Wilmanns enim ipse titulos *373* et *654* descripsit) refellitur, in qua re cave nimium tribuas Corsseni argumento, quod his verbis explicavit: „Ebenso wenig wie solche Fremdwörter waren den Schreibern der späteren Zeit solche veraltete Wortformen wie *stlis, stlatari* geläufig“; quis enim est qui vocabulum *mater* vel nomen proprium illud inusitatum vel priscum dicat? — Cf. suffixa *-crum, -trum;* e. g. *lauacrum, aratrum.*

[2]) Errori lapicidae attribueris *Saπurninus* (= *Sat-*) *698 4*; *uixis* (= *uixit*) *125 5.*

[3]) Praeter hanc formam — quae cum in fine versus exstet alterumque eiusdem inscriptionis exemplum *270 a 26* recte *sunt* praebeat, mero lapicidae errori videtur tribuenda esse — formae, velut *posuerun*

uixi(t)[1] 52†$_{2}$;

in commissura nominis compositi:

Quoduul(t)deus[2] 870$_{1}$.

b) *In litteris* t *et* d *in fine verborum ac maxime particularum scribendis magna est inconstantia cum alibi tum in titulis nostris.*[3]

ad *praepositio*[4] *scribitur* ad	*contra* at
ante verbum a vocali incipiens: 212(c)$_{33}$. 234. 236$_{3}$. 937$_{11}$. 989$_{9}$. 1171*$_{3}$. 1318$_{3}$. 1548$_{15}$. 1641b$_{7.9}$	284$_{4}$ (at LXXX). 1447c.
ante c: 270$_{14}$. a$_{19}$. 937$_{5}$.	at 270b$_{20}$ (*altero eiusdem tituli* 270 *exemplo*). 1557(c)*$_{4}$.
ante m: 213(c)$_{12}$. 688$_{8}$.	

(C. V 1721†) in nostris titulis desunt, item formae velut *fecerum* (e. g. C. III 4764; C. V 1730†. 4664) et *feceru* (C. V quater). Cf. Schuchardt I 118. 122. Corssen I 189. 266*.

[1]) Cf. V 1685† *posi*; 1702† *uixe*; etiam in C. IV *-t* in coniugationis formis interdum omittitur. Cf. Schuchardt I 118 sqq. II 47. Corssen I 188 sq.

[2]) *Quoduul(t)deus* etiam de Rossi Inscrr. christ. urb. Rom. n. 436; cf. Roensch 470. — In medio verbo (ante *r* vel inter duas vocales; cf. Corssen I 181. Schuchardt I 130. III 66) *t* in nostris titulis nusquam intercidit.

[3]) Eiusmodi permutationes etiam alibi inveniri constat; cf. indices ad C. II (cf. etiam Mommsen in Ephem. epigr. II p. 122), III, IV (raro), V (e. g. *sed* per *d* scribitur semel tantum: 5049), item frr. Vat. (p. 388), indicem ad Gai codicem (p. 316; plerumque *ad* praep., *aput, atque, at* coni., *sed* paullo saepius quam *set*), Liv. Cod. Ver. (p. 171), indicem ad Frontonem (p. 277 sq.), cum frr. Ver. *ad* praep. et *at* coni. semper distinguant constanterque *aliud, apud, atque* exhibeant. — Formas, veluti *fecid* (3. Sg. Perf.; cf. Schuchardt I 118 sqq. Corssen I 195), quales occurrunt e. g. in C. IV, V, in Liv. Cod. Ver. (p. 172; quater *inquid*), apud Africanos nostros non deprehendi. — Moeller 22. 44. Verg. 395 sqq. Cf. Brambach NLO 251 sqq. Schuchardt I 120 sq. Corssen I 192 sqq. Roensch 456. Neue II 704. 726 sq. 796 sqq.

[4]) *at* in verbis compositis, veluti *atlectus* et similibus (in C. II ter; cf. etiam Mommsen l. l.), non invenitur.

ante q: 1413 b 4.	
ante r: 974 5. 1282* 3.	
ante s: 619 4. 784. 1523 b (c) 9.	
ante t: 1548 3.	
at *coniunctio*	
	a*t* 251 (c) 5 (*ante* n).
a*d*que 828 6. 13. 1027 (c) 5. 1179 1. 4. 1651 1; ad(que) 27 13; ad[que?] 44* 6.	a*t*que [1]) 213 (c) 10. 336*. 1281 b; at[q(ue)] 1298*.
apud *praepos.*	apu*t*
ante m:	263 4. 619 7. 724 4.
ante s:	619 6.
sed *coni.* (*Brambach 60*) se*d*	se*t*
ante vocalem: 870 16.	
ante c: 241 (c) 5.	
ante d:	434 (c) 9. 1557 (c)* 6.
ante f:	434 (c) b 6.
ante n:	213 (c) 4.
ante p:	212 (c) 66.
ante q:	403 (c) 13
ante r: 212 (c) 77.	

[1]) *atque, adque* ante vocalem *44* 6 1179 1. 4. 1651 1.*
ante *c 336*. — ac 14* 4.*
ante *h 1298*. —*
ante *b —; — ac 1296 14.*
ante *d 27 13. 828 13; — ac 758 1. 1283 3. 1412 b* (*c*).
ante *m 1027* (*c*) *5; — ac 1125†*.*
ante *p —; — ac 608 3. 624 3. 1296 1.*
ante *r 213* (*c*) *10; — ac 1432* 3.*
ante *s 828 6: — ac 1179 3. 1225 2.*
ante *t —; — ac 12* 3. 27 2. 779 5. 780 4.*

In tit. *1281 b* verbum, quod *atque* sequebatur, evanuit. Cf. Gai codicem (p. 321). Neue II 797 sqq. — Liceat addere hoc loco *neque* formam occurrere semel ante *s 212* (*c*) *69*; *nec* ante vocalem *403 12*; ante *f 403 11. 1523 b* (*c*) *4*; ante *l 434* (*c*) *b 9*; ante *m 434* (*c*) *10*; ante *n* (*non*) *828 14*; ante *p 434* (*c*) *8*; ante *s 212* (*c*) *84*. *namque* (Draeger II 158) ante vocalem *646* (*n*) *8*.

ante s:	212(c)$_{33.\ 72}$.
ante t:	212(c)$_{72}$.
et, aut, ut *scribuntur constanter per* t.	
quod *pron. rel.* quo*d*	quo*t*
ante vocalem: 21*$_{2}$. 270$_{5}$.	
ante c: 212(c)$_{75}$ (quodcumq(ue)). 1574$_{3}$ (C = Gaius).	
ante l: 617$_{1}$.	
ante p: 270$_{10}$.	212(c)$_{37}$.
ante s: 648(n)$_{3}$. 928$_{3}$. 1557(c)*$_{10}$.	
ante u *cons.*: 1070$_{4}$ (c).	
quod *coni. constanter* quo*d* (*ante vocalem* 1648$_{5}$; *ante* n 1359(c)*$_{20}$; *ante* p 1542(n)$_{7}$; *ante* s 212(c)$_{41}$).	
quotannis (*Brambach 57*).[1] *scribitur* quo*d*annis 1641b$_{5}$ quo*d* annis 262$_{11}$.	quo*t*annis *nusquam.*
quid *pron. interr.* qui*d*	qui*t*
ante c:	212(c)$_{49}$.
ante f: 270$_{16}$	
ante n: 212(c)$_{86}$.	
id *pron. demonstr.* id *constanter* (*ante vocalem* 1127$_{4}$. 1482h; *ante* q 270$_{4}$. 1345*$_{2}$).	
aliud *scribitur*	aliu*t ante* m: 212(c)$_{36}$.

Ut ex exemplis, quae attuli, facili negotio cognoscitur, discrimen in d—t *scribendis secundum litteram, a qua verbum quod sequitur incipit, statui nullum potest.*

Mirum est, quod in tit. 1298* here*t* (= here[d(es)]) proprio *etc. scribitur, ubi* t *littera, cum ab omnibus auctoribus tradatur, certa videtur esse.*

[1]) Etiam e. g. in C. II *quodannis* scribitur ter, in C. V quater; cf. Neue II 677.

c) D

1) *Pauca moneo de geminatione* d *litterae:*[1]
nomen occurrit Red-*d*uta (= Reducta?) 1700_{2-3} (*Brambach 58*);
scribitur recte re*d*itus (*quae vox, si eam, quae locis nostris valet, notionem usurae exhibet, interdum per duas* d *scripta invenitur; cf. de Vit V 1231*) $\overline{924}_{2}$. $\overline{1495}^{*}{}_{7}$.
E. g. Ga*d*aeus $793_{2.5}$ || Tha*d*ea 186_{3} (*an pro* Thaddaea?).

2) *Assimilatio* d *consonae*[2] *in verbis cum* ad *compositis non fit nisi in*

accedi $1557(c)^{*}{}_{5}$ || accipere $\overline{1641}\,b_{7}$; Accepta 1539.
a*f*fectio $1419^{*}{}_{11}$; *sed ibi v. l.* adfectio *exstat, quam formam certo exhibet tit.* $\overline{1282}^{*}{}_{4}$.
aspice $218(c)a_{5}^{*}$; aspectus $\overline{948}^{*}$ (aspe[ctu]). $\overline{1412}f(c)$.
Contra constanter assimilatio neglegitur in
a*d*fuerunt $\overline{270}_{6}$.
a*d*lectus $\overline{262}_{6}$. $\overline{597}^{*}{}_{3}$. 627_{4}. $\overline{937}_{3}$. $\overline{1224}_{2}$. $\overline{1413}\,d_{3}$. $\overline{1576}_{6}$. $\overline{1827}_{5}$.
a*d*ministrare *etc. passim.*
a*d*nepos *constanter.*
a*d*siduus $212(c)_{4}$. $\overline{1175}_{6}$ || a*d*sit $212(c)_{13}$.

3) d *pronuntiando in* r *transiisse videtur*[3] *in*
Commo*r*ianus (= Commo*d*ianus?) 1036_{3}.

---

[1] De huius litterae geminatione ex aliis Corporis titulis nihil excerptum videtur esse; in frr. Ver. 69,1 30 legimus *aditur*. Moeller 27 sq.

[2] Etiam in aliis Corporis voll. assimilatio non perficitur; cf. indices ad C. II (e. g. saepe *adf-*), V (*adf-* ter); in C. IV assimilatio neglecta videtur non esse nisi in *adstante* 1190; cf. etiam luculenta exempla in indicibus ad Gai codicem (p. 313 sq.) et frr. Ver. (p. 81) allata, qui codices et ipsi constantiam non praebent; in Liv. Cod. Ver. (p. 170) plerumque *ad* assimilatur, sed *as-* raro, *aff-* nusquam; apud Frontonem (p. 277) *ad* plerumque servat *d*. — Moeller 11. Verg. 399 sqq. Cf. Brambach NLO 296 sqq. Neue II 705 sqq.

[3] Exempla *d* soni in *r* mutati ex inscriptionibus desumpta praeter Corporis volumen primum non exstare videntur. Cf. Schuchardt I 141 sq. Corssen I 238 sq.

Tamu*r*ianus [1]) 1607 5.
De di—zi *v.* § 8 c).

§ 6. De consonis liquidis l, r.

a) L

1) *De geminatione* l *litterae.* [2])
Scribitur:

Ca*ll*iope 213(c) 5.
Ga*ll*us *passim* || Ga*ll*ia 212 (c) 31 || Ga*ll*icus 1269 2; Ga*ll*icanus 1210 || Ga*ll*ianus 60b 7 || Ga*ll*onius 819*. 1181 2 || Ga*l*-*l*io 60b 21 || Ga*ll*itta 716 2.
Ma*ll*ina (= ma*l*inus, *Graece* *μήλινος?*) 425 9. 426.
Mesa*ll*inus *minus recte* (*cf. Lachmann ad Lucr. I 313*) 495 8.

A*l*ia *pro* A*ll*ia [3]) 332 2.
Ca*l*ipodius 758 8.
Ga*l*osus 917.

---

[1]) *Tamudius* e. g. C. I 730; I. N. 2818; Renier 100b. An *Tamurianus* cognomen derivandum est a *Tamulio* (C. I 1122; *-ll-* I. N. 1021)? an a *Tamusio* (I. N. 6655)?

[2]) In *l* consona liquida geminanda in C. II, V raro peccatur; in C. II e. g. *Paullinus* etc. ter, *Paulinus* octies; *millia* 3479; *Kalidromus* etc. 4442 al.; in C. V (item in C. IV) *-ll-* pro *-l-* (e. g. *Aurellius* 4055) rarius occurrit quam *-l-* pro *-ll-* (e. g. *Frontonila* 8143; *puela* 6206†); in C. VII exstant e. g. *Apolinaris* 931; *Belicianus* 133; Polio 1336 834; *Paullinus* 874. *-ll-* pro *-l-* perraro in Gai codice (p. 321) et frr. Ver., item apud Frontonem (p. 280). — Moeller 27 sqq. Verg. 431 sq. Cf. Lachm. ad Lucr. I 313. III 1014. Brambach NLO 258 sqq. Corssen I 226 sq. Roensch 460. — Cf. Pompei (Keilii. Gramm. Lat. V p. 287 4) sententiam: ... *in his etiam agnoscimus gentium vitia; labdacismis scatent Afri, raro est, ut aliquis dicat* l; et Isidori (ed. Arev. III p. 51 extr.): *labdacismus est, si pro uno* l *duo pronuntiantur, ut Afri faciunt: sicut colloquium pro conloquium;* cf. nos pag. 70 adn.[2].

[3]) Cf. Studemund in Zeitschrift f. oesterr. Gymn. 1875 p. 514.

Sal*l*ustius (*Brambach 59*) *decies.*
Sa*l*ustianus 133$_{6}$.

Va*l*ianus 995*$_{6}$. — Ampe*l*ianus 835$_{4}$.

Are*ll*ius 1279$_{1}$.

Ase*ll*ia 1678$_{1}$.
Ase*l*ia 1677*$_{1}$.

Aure*ll*i *gen.* 80* (*Imp.; moneo varias exstare lectiones*). 866$_{2. 6}$.
Aure*l*ius (*exceptis Impp.*) *vicies quinquies*

Be*l*enia (*nomen de deo* Beleno *derivandum? an de nomine principis cuiusdam in Mauretania* Bellenes? *cf. Amm. Marc. XXIX 5 2*) 1799*.

Casce*ll*ius 320$_{5}$. 477$_{3. 12}$. 478$_{2. 7}$.

Corne*l*ius *passim.*

Dolabe*ll*ius 1515$_{2}$.

Ge*ll*ius 589*$_{2}$.

Geme*ll*ius (*cf. infra* Gemellus *etc.*) 1719*$_{3}$.

Me*ll*itus 1153. 1523a$_{1}$. b(c)$_{5}$.
Me*l*enina 1758*$_{3}$? Me*l*in . . . 1602$_{2}$?

Muste*l*ica *recte* (*vox, a qua nomen derivatur, in libris mss. et* mustela *et* mustella *scribitur*) 422$_{4}$.

Pere*ll*ius 399$_{4}$. 753*$_{2}$.

Rube*l*ia 552$_{1}$.

State*l*is *abl. pro* Statiellis 502*$_{3}$.

Sue*ll*ius 963*a. b. c (*vv. ll.*)

Vite*ll*ius 1160$_{2}$.

Vitume*l*ius 890*. — Aci*l*ius 1439$_{1}$ || Aemi*l*ius *passim* || Anti*l*ius 327$_{2. 5. 6}$.

Aqui*ll*ius 1675*$_{1}$ (Aquil[li]ae).$_{2}$ (A[q]uilli).
Aqui*l*ius 330$_{2}$.

Ati*l*ia 474$_{2}$ || Aui*l*ius 154. 337$_{2}$.

Balsi*ll*ec 1249$_{1}$; *Graece* *Βαλσιαληχ errore pro Βαλσιλληχ* 16*? || Thuli*ll*ecis *gen.* 1254.	Balsi*l*echis *gen.* 16*.
	Bixi*l*ia 1800* || Caeci*l*ius *etc. passim* || Carui*l*ius 350 (*bis*). 351 ([Car]uilius) || Cati*l*ius 292$_{2}$.
Ci*ll*itanus 210 (*cf. praef. capiti inscriptiones coloniae Flaviae Cillii complectenti praemissam*).	
	Egri*l*ius 800$_{3}$. 1177*$_{3}$. 1273 h* ([E]grilius; *v. l.* Gri*ll*us).
Eppi*ll*ius 792.	
	Gargi*l*ius 373$_{1}$. 1168 (*quater*; [Garg]ilius). 1213*$_{2}$ (Garcilia). 1262$_{2}$. || Hosti*l*ius 110$_{2}$. 1606$_{3}$ (Ost-) || Luci*l*ius, Luci*l*ianus 270$_{12.\ 18}$. 1451$_{4}$ || Magni*l*ianus 828$_{1.\ 10}$ || Mani*l*ius 379$_{2}$. 392$_{1.\ 5}$. 394$_{2}$. 495$_{7}$. 539. 1650$_{2}$ || Marciti*l*ius 1397* || Meci*l*ius 1179$_{10}$ (?) || Meti*l*ius 270$_{28}$.
mi*ll*ia 858$_{7}$.	mi*l*ia *melius* (*Brambach 48*) 21*$_{5}$. 76$_{9}$. 885$_{9}$. 1482 e.
	Muti*l*ius 928$_{6}$ || Otaci*l*ius 912 a$_{8}$. 1462 || Peti*l*ius 312 || Popi*l*ius, Popi*l*ianus 626$_{6}$. 627$_{7}$. 1741$_{4}$ || Preci*l*ius 419$_{2.\ 6}$ || Publi*l*ius 1025$_{4}$. 1678$_{2}$ || Quinti*l*ius 630*$_{2}$. 1607$_{4}$ || Raci*l*ius 827$_{1.\ 2}$.
Regi*ll*ianus 1471 a$_{3}$. b.	Regi*l*ius 1024$_{2}$.
	Rupi*l*ius 627$_{1}$ || Ruti*l*ius 189. 424$_{2.\ 5}$. 1225$_{1}$. 1750$_{2}$ || Serui*l*ius 11*$_{4}$. 576$_{2}$. 796$_{2}$. 1752*$_{1}$ (Serui[l]ia) || Sexti*l*ius 353$_{5}$. 993*$_{1}$. 1320 a || Si*l*ius, Si*l*ia-

	nus 69_{1}. 610_{1}. 1026_{9}. 1066_{1}. 1183_{4}.
Sui*ll*ia 835_{2}.	
	Turpi*l*ius $912a_{9}$.
ui*ll*a 899*.	Vi*l*anius 1026_{2} ‖ ui*l*icus *recte* (*Brambach 66*) 1128*. —
Po*ll*emius 796_{4}.	
Po*ll*io (*Brambach 54*) 419_{3}.	Po*l*itta 437; *cf. infra* Paulinus *etc.* —
Amu*ll*ius $717_{2.3}$. 718. 719. 720 ([Amu]llia?). 721_{2}.	Amu*l*i[us] 501^{*}_{4} (?). Amu*l*ianus 1325_{4}.
Homu*ll*us[1]) 688_{3}.	Homu*l*ia[1]) 1643_{8}.
Iu*ll*ius 1550_{4}; *lapicidam* Tullius *scribere voluisse puto.*	Iu*l*ius *passim.*
Labu*ll*us 1530_{4}; *Wilmanns suspicatur* [Z]abullus.	
Maru*ll*us 532.	
Ru*ll*ius 1535.	
Su*ll*ius 872_{2}.	
Tertu*ll*us $60b_{25}$. 324_{3}. 657. 719. 744_{3} ([Ter]tulla). 768_{4}. 827_{1}. 829_{1} ([Te]rt-). 861_{2}. 876_{6}. 919_{2} (Tertu*i*lae *pro* Tertu*ll*ae). 1183_{4}. 1712_{2}. 1733_{2} ‖ Tertu*ll*inus 422_{3}. 1280_{6}. 1688^{*}_{3}.	Tertu*l*a 206; [T]a[e]r[t]u[*l*]a 165_{6} *a Wilmannsio ex* iafriuia *coicitur.*
Tu*ll*ius *passim.*	Tu*l*ia 1193*. 1819*. 1820*; *an suspicaberis eum, qui descripserit titulos,* t *pro* i *legisse* ([I]ulia)?
Zabu*ll*a 1604_{3}; *cf. supra* Labullus.	

[1]) Hae formae Lachmanni regulam (e duabus *l* alteram subtrahi, si sequatur *i* littera excepta casuali) confirmant.

Exceptis iis verbis in -ullo-, *quae enotavi, omnia certo tradita in* -ulo- *unam* l *praebent, veluti* Firmulus 872 3. Romula 1682 * 4. —

Pau*l*us *minus bene* (*Brambach* 52) 560. 943 †*. 963* e. 984†.1088†*.1138† 3 ([Pa]ulus). 1790.

Pau*l*inus 549 3. 672† 1. 1035 4. 1437 3 (?) || Pau*l*iana 937 6.

Praeter haec verba, quae vel in nostris titulis ipsis modo -l- *modo* -ll- *exhibent vel aliis locis sive alterutram sive utramque scriptionem praebent vel, si suffixa spectas, inter se differunt, quae enotarentur, haud indigna putavi nonnulla vocabula, ex quibus quae alibi occurrunt, usitato atque constanti modo in titulis nostris scribuntur.*

Per unam l *scripta habes e. g.*

Alarinianus 60 b 16* || Aleius 270 10 || Alennius 270 10 | Caledius 724 2. 734 2 (K—). 1796 2 || Caleuia 488 5 | Caligianus 1816* 3 (*v. l.*) || Calicius 1296 17. 1683 2 || Cefalonius 1510* 2 || Galatea 1247† || Galibus *abl.* 758 9; Galitanus 757 3 || Palatius 1463 1 || palearius 421 4 || Salaria 822 9 || Salierna 1422* || Salit *nomen Africanum* 1254 || salius 1182 2 || Salonia 594 2 (*cf. sub* b) 3)) Valasenius 1568 2 || Valerius etc. *passim.*

Be*l*alitanus 1360 2 || clientela 68 7. 69 13 || Stachumelis *gen.* 1309 3 || Velina 503.

Silonianus 1226* 3.

Bolanus 340 (*ter*) || holitorius 1408 a 2 | Poludeuces 1236 | Volussius *etc. passim.*

Contra per duas l *scribuntur e. g.*

palla 1523 b (c) 1; Pallia 647 (n) 1 Vallis, Vallitanus 1274* 5. 1280 4. 1282* 3.

Agellania 592 || Appellianus 1300 3 || Bellicus 1525 4. 1526 1; Bellicius, Bellicianus 1287 2. 3. 8 || Gemellus 591 8. 595 1 ([Ge]mella). 1384* *tit. corrupto*; Gemellina 343 2 || ma-

cellum 1406c*$_{2}$ || Marcellus *passim* || misella 403(c)$_{7}$ || Nouellus 209. 237$_{2}$. 353$_{6}$ || puella 182 (puilla?). 975$_{4}$. 1392*$_{5}$. 1465(c)$_{3}$. 1641b$_{6.8}$ || Stella *cogn. masc.* 1646$_{4}$ || tabellarius 1027$_{2}$.

cognomina fem. in -illa, *veluti* Rutilla 812 || uexillatio 3*$_{8.10}$.

Apollini *dat.* 619$_{1}$. 858$_{2}$; A(p)pollinaris 638. 1307$_{4}$; Apollonius 130$_{7}$ (*bis*) || Collinus 1182$_{2}$ || Lollius 579*. 1239$_{2}$ (*bis*) || mollita 212(c)$_{45}$ || olla 1267$_{10}$ || pollere 1358*$_{1}$ || pollicitus 1495*$_{7}$. 1503.

Pullaienus 1525$_{3}$. 1526$_{3}$.

2) *De* l—r *vide sub* b) 3).

De Gududia 439$_{2}$ *cf. Corssen I 224.*

b) R

1) *In geminanda* r *littera nullam fere deprehendi inconstantiam;*[1]) *nam* Arius *forma in tit.* 953*$_{2}$ *admodum dubia est.*

De voce Seranus *etc. vide* § 1 a) 2).

Burianus (*cf.* burrus, Pyrrhus[2])) 683$_{4}$.

Virius 994*$_{6}$. 1523a$_{2}$; — Virrius 631$_{2}$.

Ceterum constanter scribuntur per duas r *e. g.:*

Arrius, Arrianus 331$_{2}$. 796$_{2}$. 1023. 1676$_{2}$ || Arranius 575$_{4}$. 576$_{4}$. 703$_{1}$ || Diarr(hytus) 1206$_{2}$ || Sabarrus 1639$_{2}$.

Ferruntianus 619$_{2}$ || Verrius 630*.

Turranius 239$_{2}$. 773$_{2}$. 1468$_{2}$.

Per unam r *e. g.*

Arinia 1557*$_{2}$ (*cf. sub* 3)) || *verba in* -ario-, *veluti* palcarius 421$_{4}$ || Laria 612 || Marius *passim* || Plarianus 800$_{3}$. 1177*$_{3}$.

Tirinius 1540*$_{1}$.

Turius 100$_{3}$. 1384* *tit. corrupto.*

---

[1]) Etiam alibi perraro in *r* geminanda discrepantiae ab usu vulgari inveniuntur; e. g. in C. II nulla occurrit nisi *tera* 3258. Moeller 28.

[2]) Cf. pag. 46 adn. [2].

2) *Semel* rh *recte more graecanico occurrit:*
Rhodinus 1148 5.

3) *De* r—l, r—s *inter se permutatis.*
Exstant apud Romanos nomina Camurius *et* Camulius, *quorum prius, quod saepius invenitur, apparet* 516 (Camuria); Camurinus 329 2. 349 1;
item Saron = Saron(ius) = Salonius? 557*; — Salonia 594.
ecresia = ecclesia 839†*.
Strani .... = Stlanius? 1204* 6.[1]) —
Nomen Lurius *legitur* 1347. 1353 3. 1374 2 (*bis*). 1375 2; Lurianus 1379 4; — Lusius 912a 5. 1270 2.
Arinia = Asinia? 1557* 2.
Visia = Viria (*cf.* § 1 b) 2))?? 436 3.[2]) —
De d—r *vide* § 5 c) 3).

4) r *omittitur*[3]) *ante* p *in:*
Pancapus 484 3.
Tupidia 565.
ante s *in:*
rusus (= rursus[4])) 213(c) 6.

5) *Recte* (*Brambach* 53) *scriptum est* perlego (*non* pellego[5])) 1027(c) 5.

§ 7. De consonis nasalibus m, n.

a) M

1) *Exaratum est:*[6])
Amia 509.

---

[1]) Cf. in C. V *cereberrimus* 3332; *peleger* = *peregrinus* 1703†. — Moeller 38. 43. Cf. Schuchardt I 136 sqq. Corssen I 221 sqq.

[2]) Moeller 43. Cf. Schuchardt I 140. Corssen I 229 sqq.

[3]) Cf. Schuchardt I 20 sq. Corssen I 243 sqq.

[4]) Cf. C. V 7749 (vetuste) *susum;* saepius apud Frontonem (p. 281). — Verg. 444. Cf. Brambach NLO 272 sq. Corssen I 243. Roensch 460.

[5]) Cf. Neue II 732 sq.

[6]) In *m* geminanda etiam in C. II perraro peccatur. Moeller 27. 29. Verg. 430.

fla*ma* 212(c)$_{85}$.	
ma*m*ula 1774*$_{5}$.	
Me*m*ius 299$_{6}$.	Me*mm*ius, *v. l.* Me*m*ius 1348*$_{2}$; *v. l.* Mi*m*ius 1377*$_{2}$; Me*mm*ius, Me*mm*ianus 402$_{2}$ (*bis*). 858$_{10}$. 1267$_{7}$. 1413a$_{3}$. b$_{3}$. 1419*$_{1.\,5}$ || *item* Re*mm*ius 421$_{2}$. 422$_{2}$. 423*. 488$_{2}$.

Contra constanter recte scribuntur e. g.:

camera 1183$_{1}$. 1309$_{4}$. 1323$_{12}$ || Cameria 1618$_{2}$ || Camerinus 270$_{4}$ || Camidenius 348$_{2}$ (*bis*) || Tamurianus 1607$_{5}$.

Nemonius 1743$_{1}$. 1744*$_{2}$.

numerus 212(c)$_{10}$. 1641b$_{19}$; innumerus 646(n)$_{4}$ || Numisius *passim* || Numitorius 60b$_{13}$. —

Ammaedara, Ammaedarensis 308$_{10}$. 309$_{3}$.

committere 1641b$_{3}$ commodum 703$_{4}$. 792$_{2}$ || [co]mmouere 1651$_{6}$ *etc.*

nummi 76$_{9}$ || summa *passim;* consummare 954b. 1072(c)$_{8}$. 1574$_{4}$ || Vmmidius 28$_{1.\,7}$. 29$_{1.\,4.\,8}$. 30$_{1}$.

2) m—n.

n *ante consonam labialem repperi*[1]) *in his verbis:*

Muthu*n*bal[2]) 68$_{10}$.	Muthu*m*bal 1211*$_{1}$; M[u]thi*m*bal 1325$_{3}$.
Po*n*peius 1000$_{4}$.	Po*m*peius *passim.*
Se*n*pronius 661$_{2}$.	Se*m*pronius *e. g.* 425$_{2}$. 426.

Servatur m *ante* -qu:[3])

quaru*m*que 1179$_{3}$.

---

[1]) Cf. in C. II e. g. *Ponpeius* 1867. 3084; in C. IV *Canpani* 1216; in C. V e. g. *Nouenbres* 6262†; in C. VII *Ponpeiano* 416; in frr. Ver. *Ponponio* 8, 1$_{9}$. Moeller 38. Verg. 430. Cf. Schuchardt I 108. Schmitz in Beitraege zur lat. Sprach- und Literaturkunde p. 65 sqq.

[2]) Ut Euting mecum communicavit, *n* littera genuina est; de variis nominis formis — plerumque per *-m-* scriptis — v. pag. 20 adn. [3].

[3]) E. g. in frr. Ver. *quicumque* etc. constanter; *eorumdem* 42, 1$_{4}$; cf. etiam indicem ad Gai codicem (p. 321), qui constanter fere *numquam* etc., *eundem* etc. exhibet. Moeller 38. Cf. Brambach NLO 263 sqq. — In fine verborum *-m* in *-n* in titt. nostris nusquam mutatur; cf. Schuchardt I 117 sq. Corssen I 265 sq.

que*m*quam 647 (n) 11.

cu*m*q(ue) (*Brambach 32*) 1548 11 || quicu*m*que, quodcu*m*que (*Brambach 57*) 212 (c) 66. 75. 1042 (c)* 7.

u*m*quam (*Brambach 66*) 684†b (c) 3 || nu*m*quam (*Brambach 50*) 212 (c) 68. 647 (n) 11. 1557 (c)* 5. 8. —

Contra ea*n*dem 3* 9. 858 9. —

du*m*taxat *recte* (*Brambach 35*) 270 23. 1641 b 11.

Quid litteris .... e*m*tem[1]) 1072 (c) 9 *subsit, dici nequit.*

3) *Detracta* m *scribitur* (*Brambach 17*)

circ*ui*tus 213 (c) 9.

4) *Saepius et in nostris titulis et in aliis monumentis linguae vulgaris*[2]) -m *finale vel falso omittitur vel falso additur, cum in fine formarum quarumlibet tum accusativorum numeri singularis.*

Hi igitur accusativi -m *abiecerunt:*

cur*a* egit (*ut saepius in inscrr.*) 205; cur*a* fecit 223* 4.

coniuge*m*que mea*m* mihi iunct*a* Rogata*m* 1523 b (c) 7 *metri causa.* —

agr*u* 263 15 (?).

ali*u* casu*m* 724 15 (?).

patriae gremio mandat uir*u*; la.. *etc.* 702 2.

---

[1]) Alterum huiusmodi transitum *n* litterae in *m* (*Pompomia 162* 2 errori quadratarii debetur; — *Pomponius* passim; — cf. etiam pag. 52 adn. [3]) in titt. nostris non deprehendi; cf. e. g. C. II 2632 *piemtissimus*; indicem ad Gaium (p. 321). — Cf. Schuchardt I 108 sq.

[2]) Cf. indices ad C. II, III, IV (persaepe in accusativis), V, VII, ubi *-m* saepe abicitur; adicitur interdum e. g. in C. II, bis in C. III. Frr. Vat. *-m* finale constanter servant (cf. p. 390); contra e. g. exigua Livii codicis rescripti Taurinensis fragmenta *-m* bis falso addunt (cf. Anal. Liviana edd. Mommsen et Studemund p. 11) et in Liv. Cod. Ver. (p. 175) saepe *-m* omittitur, saepius etiam additur; de usu Gaiani codicis v. pag. 255. 265. 271. 310. — Moeller 41 sq. Cf. Corssen I 267—276. Roensch 462. Stuenkel, Verhaeltniss der Sprache der Lex Romana Utinensis etc. 1876 pag. 599 sqq. — In medio verbo *-m-* eiectam (ante labiales), cuiusmodi exempla habes e. g. in C. II (*colobaria* 4592), IV (e. g. *Popeianis* 1121), V (sexies), nostri tituli nusquam exhibent; cf. Schuchardt I 105; III 57. Corssen I 263 sq.

fortasse mense un*u* 670†6; m(ense) un*u* 7608.[1]) —
fortasse obiit mort*e* 7021.[2])
patr*e* conditu*m* texerunt 3413.
tota*m* region*e* pedestre*m* 1027(c)6 *metri causa.*
(h)anc mihi sort*e* dedit 152(c)9.

Praepositionibus, quae accusativum flagitant, antecedentibus haec habes exempla (cf. § 31):
aput Scythi*a* et Taurica*m* 6196.
ob dedication*e* 13217 || ob innocent*e* act*u* 2405.
in patri*a* mecum rediret 152(c)3 || *fortasse* in famili*a* mater fuit 647(n)10 (*cf. adnot. ad* § 34 b) || in — edition*e* erogari 9675; in compensation*e* 895*7 (*cf.* § 35 f.).
sub di*e* 453†7 (s(ub) d(i)e). 457†4. 458†4. 460†8 (d(i)e); — sub die*m* *nusquam; acc.* s(u)b Id(us) Agustas 451†5.

Accedunt duo nominativi generis neutrius:
fat*u*, cum *etc.* 152(c)9.
sacr*u* 10003.

Praeterea -m *finale abiectum est in his verbis:*
eod*e* exemplo 270b26; *in altero eiusdem tituli exemplo* 270a25 *recte exstat* eode*m* exemplo.
ite*q*ue 7035; — ite*m* *passim.*
dec*e* diebus 1040*6.
sept*e*, mensi[bus] 1040*5; — septe*m* m[?] 1069(c)8 | septe*m*; h(ic) 1377*6.
cent*u* licebat 403(c)8 *in fine hexametri metri causa*; cent*u* et X 1246†.
c*u* filis 3195; c*u* d(e)o 449†; — cu*m* *passim.*
duouir*u*[3]) et *gen. pl.* 12705.

---

[1]) Similiter C. V 6257†. Cf. pag. 91 adn. [4].

[2]) Cicero enim dicit *obire mortem* eadem ratione, qua *obire diem* (e. g. *241(c)11*) vel *diem supremum* dicitur; sed interpretari licet nostrum locum etiam hoc Africanis haud scio an non indigno modo: *mortuus est morte;* aliter explicandum est, quod e. g. Eutropius 717 adiectivo addito dicit: *voluntaria morte obiit* et 815: *obiit morte subita*; cf. infra § 35 d) et § 39 c).

[3]) De *duouir* forma cf. § 1 e) 3) et pag. 25 adn. [1].

Contra falso addita est -m *his paucis ablativis* (*cf. infra* § 31):

silice*m* omne sanctuarium strauit 796$_3$.

in pace*m* 943†*; — in pace *passim.*

in expeditione*m* Parthica*m* 217*$_{10}$.

Denique monendum est in tit. 1557 (c)*$_{5.\,11}$ -m *litteram extremam verborum* numqua*m et* ide*m*, *quamvis proximum quod sequitur a vocali incipiat, non elidi.*

b) N

1) *De geminatione* -n- *litterae.*[1])

Scribitur:

a*nn*us *sescenties* ‖ A*nn*aria *vv. ll.* A*n*aria, A*nnu*aria 1130*$_2$ ‖ A*nn*aeus 1300$_2$ ‖ a*nn*ona 822$_3$. 1115a (anno[nae]). 1439$_2$. 1648$_5$.	a*n*us *quadragies quinquies.*
A*nn*ius, A*nn*ianus *sedecies.*	
Brita*nn*ia 1578b$_2$; Brita*nn*icus 305$_8$.	Britta*n*icus 76$_2$.
Fa*nn*ius 853*$_1$.	Fa*n*ius 1151. 1412d.
	Gra*n*ius 439$_{5.\,6}$. 1234*. 1699*$_2$ (Crania). 1712$_1$.
	La*n*ia 1589$_3$ (? *cf. adnotationem titulo subiectam*).
	Ma*n*ia 1051.
Marcoma*nn*i *forma aevo posteriore usitata* (*Brambach 47*) 619$_8$.	

---

[1]) E. g. in C. II forma *anorum* occurrit quindecies, in C. V *anus* (computatis omnibus formis) non plus quattuordecies; in C. VII *anus* decies; de ceteris verbis indices nulla fere exempla *n* falso geminatae vel non geminatae afferunt; etiam in C. IV raro peccatur. In frr. Ver. *Licinius* semel, *Licinnius* (cf. Mommseni praef. ad Dig. Iust. p. XXXVIIII adn. [6]) quater, *-nn-* pro *-n-* semel tantum (*praefectiannorum* 80, 2$_6$). Moeller 27. 29. Cf. Corssen I 249.

Ta*nn*onius 141 2. 428 1. 4. 938*3 ([T]annonius). 261 3 (?[T]annoni?).
Ale*nn*ius 270 10.
E*nn*ius 729*. 792 1.
Here*nn*ia, *vv. ll.* Here*n*ian, Here*n*i 1271*1; Here*nn*ius, Here*nn*ianus 69 16. 319 4. 376 2. 5. 377. 828 2. 1804*2. 1805*1.
Pesce*nn*ia 870 1.
I*nn*oc(u)a 1086†*1 || *inno*cens 14*2. 240 4. 1054 2 (Inn—); *inn*ocentia 1182 4* (inno[centiae]). 1261 6 (inn[ocen]tiam). 1288 8; I*nn*ocenti(us) 452†1.
Vi*nn*ius 394 5. —
Lato*nn*a (= Latona) *cogn. fem.* 1747 3.
Mo*nn*a *cogn. fem.* 1679*5.

Ta*n*on[ius] 562. —
Auie*n*i... 790*3 || Bebe*n*ia 937 6 || Bele*n*ia 1799* || Camide*n*ius 348 2 (*bis*).
Labe*n*ia 1734 1 || Lore*n*ius, Lore*n*ianus 714 1 (*bis*). 3 || Passe*n*iana 239 5 || Perce*n*ia 738 2.
Pupe*n*ia 877*.
Se*n*ius 1575 5.
Ticcie*n*ia 1467 2 || Tisse*n*ius 745 || Titisse*n*ia 763 2 || Valase*n*ius 1568 3 || Vetute*n*ius 828 2 || Volusse*n*ius 570. 813. —
Hi*n*a (= Hi*nn*a?) 202 1.
I*n*ocen[s] 1102.
Ni*n*eianus (*cf. nomen* Ni*nn*ius) 1796 5.

Nonius *constanter* (*decies*). —
Iunius *constanter.*
Munatius 626 5. 1619 2. 1739 2. 1740 1.
Munianus 60 b 11.

Munniatius 545 1. 546.
Nunnius 294 2. 295 2. 296 2. 470 5. 472 8.
Sunnius 870 9.

Praeterea per unam -n- *usitato atque constanti modo scribuntur e. g.:*

Anicius 6* 6. 1437 1 || Aninius 1230* 2 || Anullinus 1170* 7 || *nomina suffixo* -anio- *formata, veluti* Vilanius *etc., constanter.*

Melenina 1758* 3 || Protogenia 1816* 1.

Rinucia 1534 2 || *nomina suffixo* -inio- *formata, veluti* Arinius *etc., constanter; item nomina in* -onio-.

per duas -n- *e. g.:*

Annibal 508 || tyrannu[s] 287*; Turannus 912 b 4.

Sisenna 924 1. 1351* 3.

Innodius (= Ennodius) 1358* 3 || innumerus 646(n) 4.

Tunninus 159 3.

2) *De assimilatione* n *litterae in* m *et* l.

α) n *in* m *per assimilationem saepius abit quam servatur:* [1])

committere 1641 b 3.
commodum 703 4. 792 2; Commodus *etc. constanter.*
[co]mmouere 1651 6. —

[1]) In C. II, ubi *-nl-* pro *-ll-* saepius quam *-np-* pro *-mp-* scribitur, assimilatio non raro neglegitur (e. g. *inconparabilis* 3181); pro magno titulorum numero in C. V raro (*conp-* undecies, *inm-* semel, *inp-* sexies); in C. IV, VII perraro (e. g. *inconparabilis* VII 25; *incomp-* 229). — In Liv. Cod. Ver. (p. 170) constanter fere *comm-*, sed *conp-*, raro *imp-* et *imm-*; apud Frontonem (p. 278 sq.) usus parum constans esse videtur; in Gai codice (p. 316) *comm-* multo saepius quam *conm-*,

i*m*mortalis 212(c) 19. 55.	*contra* i*n*mor[ta]lis 758 6. i*n*min ...? 1072(c) 7 || i*n*m...? 31 6. —
co*m*parare 811 6 || in-co*m*parabilis 627 10. 683 5. 726 3. 894 2. 1233* 10.	
co*m*pensatio 895* 7.	
	co*n*petens 27 11.
co*m*plerun[t] 1423† 3.	
co*m*ponere 212(c) 52. 88. 1359(c)* 23. —	
	i*n*par 591 9.
i*m*pendium 212(c) 18 || i*m*pensa 11* 5. 44* 10 ([i]m[p]ens[a]??). 921*.	
i*m*perator *constanter* || i*m*perium 814 1.	
	i*n*pertita 51 4.
i*m*plere 1523b(c) 9.	
i*m*positus 950*(?).	i*n*ponere 576 5.
i*m*proba 1523b(c) 3. —	
i*m*uictissimus [1]) 71 2.	i*n*uict- *passim.*

Recte co*n*firmare 1296 5. \|\| co*n*cessa 51 6 *etc.*

De n—m *vide etiam sub* a) 2)

β) n *in* l *abit:* [2])

---

contra *comp-* et *imp-* rarius quam *conp-*, *inp-*; in frr. Ver. *comm-* constanter, *comp-* plerumque, *imm-* saepius quam *inm-*, *imp-* multo saepius quam *inp-*. Moeller 21. 36. Verg. 393 sq. 431 sqq. Cf. Brambach NLO 300 sqq. Neue II 748 sq. 771 sq. — Assimilationes, quales sunt e. g. *im pace* (Renier 2838†), *imbello* (C. III 4835), *im mur(o)* (C. V 4056), *im posterum* (frr. Ver. 76, 1 7) in titt. nostris non deprehendi; cf. Neue II 771 sq. Verg. 433 sq.

[1]) Cf. *comuentum* C. II 5042; Neue II 749 sq. 771.

[2]) Cf. Isidori sententiam non ita multis exemplis nostris confirmatam, quam in pag. 57 adn. [2] attuli; pag. 69 adn. [1]. C. V 964 (unico, ut uidetur, loco) *conlibertus.* — In Liv. Cod. Ver. (p. 170) *coll-* semel tantum, contra apud Gaium (p. 316) *coll-* multo saepius quam *conl-*, in

co*l*lapsus 1183 1. 1406 d *2. | co*n*lapsus 587 3.

co*l*latus 1261 15.

co*l*lega[1]) 14* 4. 858 11. 895* 6.

co*n*locare 989 12. 1277 10. — i*n*latus 862 6. 863 7. 958 3. 1482 g*. 1576 7.

i*n*lustris 989 4 (inl(ustris)). 1412 c.

3) *Non minus* n *nasalis assimilata latet, si* n *ante* s *in scribendo omitti videtur, revera autem pro duabus* s (-ss- *pro* -ns-), *quae, praesertim ubi* s *consonam sequitur consona, et in fine verborum scribi non solent, una tantum exstat. Cuiusmodi assimilationis haud ita multa exempla in titulis nostris occurrunt.*[2]) *Haec enim collegi:*

α) *de compositione cum* con- *et* in *praepositionibus:*[3])

co*n*sacratio 89.

co*n*seruator 51 9. 1628 2.

co*n*seruus 1129 4.

co*n*se(n)sus (*vide sub β*) 212(c) 43. 698 6. 1548 4. 14.

Co*n*sidius 826 1.

co*n*silium 27 13. 152(c) 6.

co*n*summare 954 b. 1072(c) 8. 1574 5.

---

frr. Ver. *coll-* constanter, *ill-* saepius quam *inl-*. Cf. Neue II 750 sqq. 772 sq. Ritschl Opusc. II 448 sq.

[1]) Cf. Mommsen in Ephem. epigr. I 79. III 97.

[2]) Huiusmodi assimilatio non deest in C. II (e. g. *meses* passim, etiam ethnica in *-esis* pro *-ensis*), III (ubi *n* ante *s* etiam falso adiecta exstat; e. g. *herens* 673), V (e. g. *mesis* etc. quattuordecies — saepe † —, *mes(is)* ter), VII (e. g. *Constas* 1336 344 etc.; *mes(es)* bis); persaepe invenitur in C. IV. — In frr. Vat. (p. 390) non legitur; in frr. Ver. occurrit *costituerit* 63, 14. — Moeller 38 sqq. Verg. 435. Cf. Brambach NLO 266 sqq. Schuchardt II 350. Corssen I 251 sqq. Schmitz in Beitraege etc. p. 28 sq.

[3]) Cf. Neue II 756.

co*n*sumpta $\overline{1548}_{7}$.
co*n*sul, proco*n*sul *etc.*, *si perscribuntur, constanter.*
co*n*scia $212(c)_{4}$.
co*n*spectus $\overline{1783}^{*}_{3}$.
co*n*stans 1288_{13} || Co*n*stantius (*exceptis Impp.*) 1341* || Co*n*stanti... 1084†.
Costantius $\overline{1431}^{*}$b (*Imp.; mendo typographi* Co*n*stant[i] *expressum est*) || Costantinus 880†.
co*n*stituere $\overline{794}$. $\overline{995}^{*}_{5}$. $\overline{1297}^{*}_{3}$.
costituere $412(c)_{5}$.
co*n*struere $\overline{828}_{5}$. $\overline{1297}^{*}_{3}$.

in *praepositio in titulis nostris constanter integra est; itaque legimus:*

insidiae 1628_{17} || insignis, insigne $\overline{210}_{2}$. b$_{4}$. 958_{4}. $\overline{980}_{5}$. $\overline{989}_{7}$. $\overline{1223}_{4}$ (ins[ignem]). $\overline{1783}^{*}_{3}$ || insilire $647(n)_{11}$ || insistere $212(c)_{59}$. $868(n)_{6}$.
inscribere $1359(c)^{*}_{16}$.
Instanianus $\overline{1576}_{4}$ || instare $218(c)a_{3}$. $\overline{765}_{4}$; instantia $\overline{608}_{5}$. $\overline{969}_{13}$ ([i]n—). $\overline{1340}$ || instinctus $\overline{51}_{7}$ || Institor 432 || instituere 3^{*}_{10}. $\overline{270}_{16.\,21}$. $\overline{897}^{*}_{3}$. $\overline{1021}$ (insti[tu—]). 1523a$_{4}$.

Addo formam tra*n*slata (*non* tralata; *Brambach 19*) [1]) $\overline{76}_{10}$ (*recte* [t]ranstulit $\overline{1648}_{9}$).

Simile πάϑος *atque illud fieri potest ante* i *semivocalem; quo pertinet*

coiux [2]) 63. 1076* (?coiuk). 1162 (coiu[.?.]). 1322_{11} (coiu[gi]); — *contra* coniu(n)x (*de formis* coniu*n*x *et* coni*u*x *vide* § 13 a)) *tricies quater; accedunt titt.* 1523b(c)$_{7}$, *ubi cum exaratum sit* coniugemq(ue), *metrum has flagitat syllabas* ◡◡–◡, *et* 1137^{*}_{4}, *ubi ex litteris traditis* Ionisunx *fortasse forma* coniunx *erui potest* || coniuga 1757_{3} || [c]oniugal[is] 78^{*}_{5}.

---

[1]) Apud Gaium (p. 324) *translatus* constanter. Cf. Neue II 734.
[2]) Moeller 39. Cf. Corssen I 250 sq.

Recte (*Brambach 18*) cohaerens 1439 8.

β) *Etiam in medio verbo* n *ante* s *assimilari potest. Atque in participiis praesentis*[1]) *quidem nullam fere discrepantiam a vulgari consuetudine invenimus. Omnia enim participia in* -ns *exeuntia, nec minus ea, quae substantiva facta sunt et nomina propria* (infans 835 5 ‖ adulescens 1663* 6 ‖ Crescens 76 7. 894 4. 1050 3 ‖ Innocens 1054. 1102 (In(n)ocen[s]) ‖ Pudens 871 3 ‖ Valens 854 6. 1469 3; *accedit adiectivum* recens 212 (c) 9), *quam quae revera notionem participii ad actionem verbi pertinentis exhibent,* -ns *servant praeter unum*

libes 1012.

Alia verba plurima, imprimis permulta illa ethnica in -ensis, *usitato modo scribuntur; assimilationis autem exempla habes haec:*

Aruesis = Ar[n]esis *pro* Arni*e*nsi tribu? 1470* 4; *cf. adnotationem titulo subiectam.*

Car*e*sis 1524 (c *littera dubia est*).

Castr*e*sis 466 2.

Praeterea exaratum est:

ce*n*sus 212 (c) 15 ‖ Ce*n*sorinus 239 3. — centesima *magis usitata ratione*[2]) 1127 4.

Horte*n*sius 1369 2.

i*n*star 1447 c.

I*n*steius 732 2. 876 2. 5.

me*n*sis *tricies bis; compendium* me*n*(sis) *sexies;* m(e)*n*s(es) 56†* 4; me*n*ssis 299 5 ‖ me*n*struus 1641 b 8. — mesis[3]) 45 (mes[...]). 387 2. 404 5. 483 5; mes(is) 323 4. 5. 672† 5.

---

[1]) Cf. Neue II 410.

[2]) Contra e. g. *uicensimus* etc. in frr. Ver. constanter, cum in Liv. Cod. Ver. *n* tum adiciatur tum detrahatur. De Digestis Iustiniani cf. Mommseni praef. p. XXIII sq. Cf. Neue II 163.

[3]) *messis* (e. g. in C. V) nusquam legitur.

demo*n*strare 212(c)$_{34}$.
pe*n*satus 212(c)$_{35}$ || compe*n*satio 895*$_{7}$ || dispe*n*sat[o]r 1028*$_{3}$.
quotie*n*s *usitata ratione* (*Brambach 57*)[1] 212 (c)$_{20}$.
se*n*sus 212(c)$_{39.\ 65}$ || conse*n*sus 212(c)$_{43}$. 1548 $_{4.\ 14}$.
the*n*saurus *minus eleganter, sed more prisco ac vulgari* (*Brambach 63; Roensch 459*) 1322$_{4}$.

cons*e*sus 698$_{6}$.

4) *Omittitur* n

ante d[2]) *in* Seq*u*da (= Secunda?) 276*; — Secu*n*da *etc. passim.*

ante f[3]) *in* *i*fimo 897*$_{3}$.

ante ct[4]) *in* s*a*cta 483$_{3}$; — sa*n*ctus *etc. passim.*[5])

§ 8. De consonis sibilantibus s, x, z.

a) S

1) *Scribitur:*[6])

[1]) *quotiens* e. g. constanter apud Gaium (p. 322).

[2]) E. g. in Liv. Cod. Ver. *n* ante dentalem tenuem in coniugationis formis saepe omittitur. — Moeller 39. Verg. 435. Cf. Schuchardt I 105 sq. Corssen I 257.

[3]) Cf. Schuchardt I 108. Corssen I 256. Schmitz in Beitraege etc. p. 67 adn. ***.

[4]) Cf. e. g. *defuctus* C. II 4173; Verg. 434. Schuchardt I 107. Corssen I 261.

[5]) Quadratarii in incidendo errantis est *Iauarius 541.* — *n* nusquam falso inseritur in titt. nostris, nisi *relinquit* (similes formae apud Gaium p. 323; in codice Florentino Dig. Iustin. ed. Mommsen II p. 144$_{44}$; 234$_{29}$; 641$_{22}$; Roensch 287) *684†b(c)10* perfecti loco exstare putaveris; cf. infra § 22 b).

[6]) In *s* littera geminanda raro peccatur in C. II, VII, paullo saepius in C. IV, V; formas perfecti, veluti *possuit* (C. V 5623, VII ter), *possit* (C. II ter), *promissit* (C. VII 139), *remissit* (C. II 1677; V 7478),

Assuras (*cf. praef. capiti huius coloniae titulos comprehendenti praemissam*) 631$_4$. 1798*$_6$.	
	Crasus (*v. l. ad formam* Crassus *in textum receptam*) 1478*$_3$.
Egassius 1596$_4$.	Euasius 158$_3$; Aeuasiu[s] 356b $_4$ (?) || Thamasius 699 || Gypasius 1633*$_7$.
gymnassium 769$_9$.	gymnasium *decies.*
	Valasenius 1568$_2$. —
	Mesallinus *falso* 495$_8$. —
superlativi suffixum -issimo- *passim.*	-isimo- 165$_5$. 257$_6$ (?). 327$_5$. 385.
Miss(uensis) *cf. praef. capiti titt. Missuenses complectenti praemissam*) 989$_{11}$.	
	Nargisus (= Narcissus?) 919$_4$*.
Sissara (*Ptolem. IV 3 17 Σίσαρα*) 1541$_4$.	
Tissenius 745$_2$. 746.	
Titissenia 763$_2$.	Titisenus 1574$_5$. $_6$. —
Sossianus 608$_5$. —	
Volussius 60b$_1$. 297$_2$. 610$_{10}$. 769$_2$. 1338. 1759*.	Volusius 617$_2$. 1182$_1$ *.
Volussianus 60b$_2$.	Volusianus 1174*$_3$.
Volussena 439$_2$ (*bis*). 1386*$_1$ (Voluss[e]na, *v. l.* Volus[e]na).	Volusenus 491$_2$. 492$_1$. $_5$.
Volussenius 570. 813$_1$; Volussienus 1070$_2$. —	
transseo 1027 (c)$_5$.	transeat 212 (c)$_2$.
menssis 299$_5$.	mensis *passim; vide* § 7 b) 3) β).

---

permississe similes (frr. Ver. sexies; cf. etiam praef. Mommseni ad Dig. Iust. p. LXXVII) in nostris titt. frustra quaesivi. Moeller 28 sq. Verg. 444 sq. Cf. Brambach NLO 273 sq. Corssen I 282 sq.

proconss *compendium* =
proconsulatu 970$_2$.

Addo nomina nonnulla, quae recte binas s *exhibent:*

Fessianus 1739$_2$ || Messius 362$_4$. 736*. 1374$_5$ (*bis*) || Messor 1681$_3$; Messorianus 491$_5$.

Cossu[t]ius 1592*.

Mussius 407$_2$ (*bis*). 1741$_2$.

2) *De formis* honos *etc. vide infra* § 13 a).
De s—x *cf. pag.* 78 *adn.* [2]; *de* s—z *pag.* 78 *sq.*

3) *Sicut* -m *finalis, ita* s *quoque in fine verborum (ac praecipue post vocalem brevem) interdum omittitur:* [1])

post a *et* e *nusquam.*

post i:

fideli in pace uixsit 1246†.

sac(erdos) Ioui [o. m]ax. (*an* Ioui [o. m.]ax. fac(iundum) [curauit]?) 1418$_3$.

hanc operi struem 647(n)$_2$; — *contra* hanc operis s[truem] 682(n)$_7$.

Valenti Pii 1395*$_3$? —

uix(it) ani LX 636. [2])

post o:

uixit anno XVI 738.

proco *compendium formae* proconsuli 1437$_3$.

post u:

diebu septem, *v. l. ad* diebus *formam in textum receptam* 1377*$_6$.

fortasse Donatu 197$_2$; *sed in versu, qui sequitur, spatium ad unam* s *litteram capessendam sufficiens restare videtur;*

item fortasse Saturninu 1036$_2$;

similiter iudicandum est de forma Epaproditu 1053$_2$, *ubi Wilmanns in eiusdem versus fine* s *supplet.*

---

[1]) E. g. in C. V *-s* finalis raro omittitur, maxime post *u* vocalem; item in C. IV. Cf. Schuchardt II 389; idem in „Zeitschrift für roman. Philologie“ I p. 118. Corssen I 285 sqq.

[2]) Cf. I. N. 4911 *anni(s)*.

Marcell*u* uix(it) 358*2.
Staberi*u* Hosp(es) 1255 2.
ueteran*u* leg. 504 3. —
Id*u* Apriles 457†4.[1]) —

Falso adiecta est s *in*

pueris *nom. plur.* 1641 b 6 *imprudentia, opinor, lapicidae.*[2])
De curantes filios 132 *v. infra* § 31.

4) *Intercidit*[3]) s *in*

Adratus *pro* Adrastus 481 2.

b) X

1) x *plurimis locis simpliciter et usitato modo scribitur; e. g.* uixit, uix(it) *recte sescenties,* uxor *constanter; discrepantiarum*[4]) *haec habes exempla:*

x *duplicatur*[5]) *in*

uixxit 1751 3.

scribitur xs *in*

E*xs*oratus 351.
Feli*xs* 771 3; — Feli*x passim, e. g.* 378 2. 399 2.
se*xs* 1413 b 2.
ui*xsit* 138 (*bis*). 175. 185. 192 3—4 (uix—[s]it). 509. 536 4. 1101†. 1246†; uis*x*it 67†.

---

[1]) Ut ex exemplis collectis cognoscitur, non paullum interest, utrum vocalis, post quam *-s* finalis omittitur, brevis sit (e. g. *ueteranu 504 3*) an longa (e. g. *Idu 457† 4*).

[2]) Noli cogitare de prisca nom. plur. forma *pueris,* de qua cf. Neue I 95 sq.; etenim in eodem versu occurrit recta forma *pueri.*

[3]) Moeller 26. Cf. Schuchardt II 355 sqq.

[4]) *gs* = *x* (Moeller 30) deest. In C. II et V inter permutationes *x* litterae scriptura *xs* (haec sola in C. IV) multo saepius occurrit quam *cs* et *cx*, in C. VII *cs* maxime. Casui tribuerim, quod in titulis nostris *uxor* verbum saepissime occurrens constanter recte atque nullum fere verbum inusitato modo scribitur nisi *uixit,* cum e. g. in C. II *uxsor* undecies, *uixsit* nusquam, *ucsor* quinquies, *uicsit* quater, in C. V *uxsor* semel et tricies, *uixsit* sexies tantum scriptum sit. — In frr. Vat. p. 64 18 *aucxilium.* Moeller 22. 46. Verg. 391. 395. 445 sq. Cf. Brambach NLO 277 sqq. 333. Corssen I 296 sq.

[5] Cf. *uxxori* C. IV 549.

scribitur cx:

uic*x*it, uic*x*(it) 111 7. 8. 139. 405 4. 684†a; b(c) 11; c. 748†3; bi*cx*it 57†3. 670†3.

dissolvitur in cs:

pin*cs*i 724 5.

ui*cs*it 293*. 1067*. 1789 5; ui*c*(*s*it) 656 a 4. 1588 4.

Felicis = Feli*cs*? 771 1; *cf. pag.* 94 *adn.* 1.

2) *Scribitur* [1])

e*x*ecutus 27 8 || e*x*truxit *in tit.* 146* *omnino corrupto.* 1505. [e*x*]struxit, *v. l.* [ ]..truxit 1295* 4; e*xs*tructus 805 8.

3) *Constanter exaratum est*

Se*x*tus (*exceptis exemplis, in quibus hoc nomen per notam* Sex *scribitur*) 1721* 2. 1748 2 (Sex[tus]). 1749 2 || Se*x*tius 995* 5 ([S]extius). 1447 b; Se*x*tianus 1238 3 || Se*x*ticius 1307 4 || Se*x*tilius 353 5. 993* 1. 1320 a. [2])

4) *Constans praepositionis forma* ex [3]) *est, nusquam* e, *sive verbum, quod sequitur, a vocali sive a consona incipit.*

c) Z

littera [4]) *conspicitur in his nominibus:*

*Z*eno 1480* b; *Z*enofilus 1408 b 3 || *Z*o*z*imos 1540* 12; *Z*osim[e] 1666 4* || *Z*ucchari[tana] 922* || *Z*. ibuc.. 1453* 1.

Gur*z*ensis 68 3. 69 2. 10; — *contra* Aethogursensis 68 9.

---

1) E. g. in frr. Ver. *exs*— totiens fere invenitur, quotiens *ex(s)*—; in Gai codice (p. 318) *ex(s)*— paulo saepius; in Liv. Cod. Ver. (p. 171) *ex(s)*— plerumque; *ex(s)*— scripturae pauca exempla in C. II exstant. — Moeller 46. Verg. 445 sq. Cf. Brambach NLO 278 sqq.

2) Cf. Corssen I 297 sq. Etiam formae, quales sunt *visit, felis, milex, es* (= *ex*, frr. Ver. 14, 1 1 loco unico) similes, cum e. g. in C. II, IV, V, etsi perraro, inveniantur, in nostris titulis prorsus desunt. Moeller 43. Verg. 446. 452. Cf. Brambach NLO 277. Schuchardt I 132 sq. II 351. Corssen I 297 sq.

3) Etiam in Gai codice (p. 317) et in frr. Ver. *ex* fere constanter, etiam ante consonas scribitur. Cf. Neue II 756 sqq.

4) Cf. Brambach NLO 280 sqq. Corssen I 295 sqq.

Tza,[1]) *quibus litteris videtur indicari cognomen barbarum,* 353 2.
Vzitensis 68 10.

Valde dubium est oppidi nomen praeterea nusquam repertum
Cotuza 1204* 8.[2]) —

Falso z *pro* s *exstat*[3]) *in*
Lezbius 990*.
Zozimos 1540* 12 *tit. male lecto; — contra* Zosim[e] 1666* 4.
Scribitur Thysdrus, Thysdritanus 51 1. 8, *cum in aliis inscrr. Africanis (Renier 913. 4080) etiam forma* Thyzdrus *occurrat.*—
Scribitur Aziabenicus 306 3 (*a. 195*); Azabenicus *nusquam; — contra* Adiabenicus *novies.*
Zabulla 1604 3.[4])
De [*z*?]*i*atonibus 1342 (*contra di*aton[is] 1273c) *v.* § 40 *sub* iatonibus.
Azzrubal 68 9 (*a. u. 742*) *idem nomen est, quod apud scriptores* Hasdrubal (*id quod Euting vir harum rerum peritissimus a me rogatus affirmavit*).[5])

---

[1]) Cf. *Tzitta* C. V 7793.

[2]) Ut plenum numerum *z* litterae exemplorum, quot quidem tradita sunt, adsequar, has addo formas plane corruptas: *Kezicia 1308**. *Mizado 1395* 5*.

[3]) Ex aliis titulis cf. e. g. *Lezbia* C. II 2281. *Zozimus* C. V 4942; *Zozima* I. N. 508. Cf. Schuchardt I 74.

[4]) Cf. e. g. *zaconus* C. III 2654. *Zonysius* 3174 a. *zes* C. V 1667†. — Moeller 20. Cf. Schuchardt I 67. Corssen I 215 sq.; idem, Krit. Beitr. z. lat. Formenl. p. 486 sq. Roensch 457 sq. In § 3 a) 3) docuimus post *t* et *c* semivocalis *i* assibilationem nullo modo titt. nostris ostendi; post *d* vero, ut ex forma *Aziabenico* saeculo secundo exeunte occurrente elucet, revera primum, ut videtur, in Africa vis assibilandi *i* litterae adeo viguit, ut litteram praecedentem iam commutaret; etenim in ceteris Corporis voll. *Adiabenici* cognominis Impp. Septimii Severi et Caracallae (193—217) forma constanter, quantum vidi, non assibilata legitur.

[5]) Similiter in C. V 4920 bis *Azrubal;* contra V 4919 *Azdrubal* 4921 bis *Hasdrubal.*

§ 9. De semivocalibus i, u.

a) J

In carminibus haec repperi exempla i *ante vocales sicut* j *pronuntiandae:*

In tit. 434 (c)$_1$ *nomina* Varius *et* Frontonianus *aut* ⏑ ⏑ –́ *et* –́ ⏑ ⏑ –́ ⏑ *dimetienda aut per* j *pronuntianda sunt; item in v.* $_8$ obliuione *aut* –́ ⏑ ⏑ –́ ⏑ *aut* obliujone; *nec minus in tit.* 1027(c)$_8$ (*scl. fere II ex.*): Postea potiones *etc. aut* –́ ⏑ ⏑ –́ ⏑ ⏑ –́ *metiendum aut* potjones *pronuntiandum est; ceterum moneo etiam ultimam syllabam* postea *vocis correptam esse.*

Ex iis carminibus, de quibus cf. pag. 10 *adn.*[1], *in tit.* 403 (c)$_9$ *legendum videtur* certjor (*an* ⏑ ⏑ –́ *?*), 684 † b (c)$_4$ mortaljum (*an* –́ ⏑ ⏑ –́ *?*); *accedit denique tit.* 152 (c) $_{2.4.6}$ (*scl. II—III*), *in quibus versibus, quos tamen satis barbaro modo compositos vix omnino dimetiri potueris, legendum fortasse est* negotjorum; socja; socjam; consiljo.

Cf. § 3 a) 3); § 8 c) *et pag.* 35 *adn.*[2]; *pag.* 79 *adn.* 4.

b) V

1) *De betacismo;*[1]) *cf.* § 4 c) 2).

Haec nomina oppidorum Africanorum apud scriptores

---

[1]) *b* pro *u* et *u* pro *b* occurrunt etiam in C. III; in C. IV, V *b* pro *u* (e. g. in C. V *cibis* 6209; *bixit* quater) multo saepius exstat quam *u* pro *b*, sicut in nostris titulis. In C. II nullum exemplum exstat betacismi nisi unum *biuit* 5015 (contra *leuens* pro *libens* 2705); in C. VII *b* pro *u* nusquam scribi videtur. — Cum in frr. Vat. (p. 389) *b* et *u* nusquam inter se confundantur, saepissime et *b* pro *u* et *u* pro *b* apud Gaium (sed hic *u* pro *b* saepius quam *b* pro *u;* cf. p. 316. 324) et in frr. Ver. et in Dig. Iust. (cf. Mommseni praef. p. LXXVII) et apud Frontonem (p. 278) reperiuntur, rarius in Liv. Cod. Ver. (p. 174). — Moeller 20. Verg. 390 sq. Cf. Brambach NLO 237 sq. Schuchardt I 131. Corssen I 131 sqq. Roensch 455 sq. — Isidorus (ed. Arev. III p. 504) dicit: *birtus, boluntas, bita, uel his similia, quae Afri scribendo uitiant, omnimodo reicienda sunt et non per* b, *sed per* u *scribenda;* at vidimus betacismum etiam in aliis titulis saepe reperiri atque in Africa imprimis inscriptionum christianarum propriam esse, non secus atque in Gallia Cisalpina (C. V), ubi tituli non christiani *b* pro *u* quinquies tantum exhibent.

interdum etiam per b *pro* u *scribuntur; cf. praefationes capitibus, quae titulos in singulis repertos comprehendunt, praemissas:*

Vaga 1217 b 4. 1222 5.

Vallis, Vallitanus 1274* 5. 1280 4. 1282* 3.

Vina 959 6. 960 6. 961 5.

Scribitur haud ita raro, maxime in titulis christianis, b *pro* u:

*B*ictoria 1769 † 1 || *B*ic[t]orina 902* || *b*incas (= *u*incas?) 949 (*aevi infimi*).	*V*ictoria *passim, e. g.* 160 || *V*ictorina *e. g.* 347 3 || *u*incere 27 2. 79 (n)* 9. 212 (c) 80.
*b*ixit 56 †* 2. 252 †*. 282. 283. 457 † 6. 984 †. 1100 †*. 1769 † 2; *b*icxit 57 † 3. 670 † 3; *b*eixit 284 3. 5.	*u*ixit *sescenties.*
litterae tibi de te *etc. fortasse dirimendae sunt in* -ti *b*idete (= *u*idete) *etc.* 1072 (c) 3. —	*u*idere *e. g.* 212 (c) 21. 23.
e*b*um 684 † b (c) 4.	ae*u*um *e. g.* 212 (c) 36. 58.
esti*b*alis 948* (*post medium scl. IV*).	aesti*u*a 1127 6.
ci*b*itas 949 (*aevi Byzantini*).	ci*u*is *passim, e. g.* 629 4 || ci*u*itas *e. g.* 698 6. 767.
Fla*b*ius 670 † 1.	Fla*u*ius *passim.*
pa*b*imentum 945*.	
[Pr]i*b*ata 1138 † 6.	Pri*u*atus *e. g.* 156; pri*u*ata *e. g.* 152 (c) 1 || Pri*u*atianus 749 † 1.
pro*b*incia 57 † 2.	pro*u*incia *passim, e. g.* 1322 6. 1437 4.
conser*b*at 1654 (c).	conser*u*are 1628 16.
Sil*b*anianus 451 † 1.	Sil*u*anus *e. g.* 718 3. 739 1.
ui*b*us 292.	ui*u*ere, ui*u*us *passim* (*uicies bis*) || conui*u*at, conui*u*atur 1027 2. 3.
perfecta quie*b*[it] 451 † 4; requie*b*it 457 † 3; recuie*b*it 458 † 3. 460 † 6.	recie*u*it 459 † 2 *itemque cetera perfecta in* -vi.

2) *Fortasse intercidit*[1]) u *in* Mil*e*o 288*4, *quibus litteris „fortasse indicatur* Mile*u*um *Numidiae*" (*Wilmanns*).
Cf. de perfectis contractis § 22 a).

§ 10.

Addo menda nonnulla quadratariorum, praeter ea, quae occasione data aliis locis commemorantur:

FLAE = filiae 3595; *cf.* § 1 c) 5).

For[tu]natus 196 || p[l]us 67† || Pri[mi]genius 4073—4 || ouit *pro* qui et ? 1679*4 || Sexan[u]s *pro* Sex*t*an[u]s 2996 || ui[xi]t 12533 || uin[cen]tibus 272 || uocitae *pro* uocita*ta* e(st)? 1679*6.

kara*ra* *pro* kara 434(c)5 || munera*ra*ri *pro* munerari 12704.

uixit*i* *pro* uixit 254. —

[ma]ni*l*us *pro* mani*b*us 1045.

a*e*sidue *pro* a*d*sidue 212(c)47.

*e*idelis *pro* *f*idelis 1083†.

Auf*t*dius *pro* Auf*i*dius 10332 || hospi*i*ium *pro* hospi*t*ium 693.

Vi*m*ticus *pro* Vi*a*ticus ? 7272—3.

*A*extius *pro* *S*extius 995*5 || Gurzensi*c* *pro* Gurzensi*s* 6910 || h. c.[2]) [e.], *v. l.* h(ic) *s*(itus) e(st) 1266*5 || *h*is *pro* *s*is 127011 || manibu*m* *pro* manibus 36*.

ui*i* *pro* ui*x*(it) 8103.

CAPVT II.

De flexione.

A. De declinatione nominum.

§ 11. De prima quam vocant declinatione.

a) *De iis genetivis dativisque singularis numeri et de nominativis pluralis, qui in* -e *pro* -ae *exeunt, vide supra pag.* 30 *sq.*;

[1]) Moeller 44. Cf. Schuchardt III 300 sq. Verg. 448.
[2]) An = c(*onditus*)?

de iis accusativis singularis numeri, qui -m *litteram extremam abiciunt* (*Neue I 17*) *pag.* 65 *sq.*

b) *Gen. plur. semel forma* -um *pro* -arum *occurrit:* Num[id]um 1359(c)*$_{12}$, *de qua forma variam codicum lectionem ad Martial. epigr. XII 26 6 conferri iubet Studemund in adnotatione titulo subiecta; cf. Neue I 21.*

c) *De dativis ablativisque pluralis numeri verborum in* -ia *vide infra* § 12 c) 3); *recte scriptum habes* (*Neue I 27 sq.*) filiabus 870$_{16}$. $\overline{1181}_{4}$.[1])

d) 1) *In vocabulis ex lingua Graeca desumptis* (*cf. Neue I 31 sqq.*) *declinandis cum constans usus nullus sit, saepius Graeca forma servatur. Has enim habes formas femininorum: nom. sg.* Auge $\overline{937}_{6}$ || Calliope *voc.* 213(c)$_{5}$ || ...eretace 358*$_{2}$ || Irene 1091†* || Merope 334 || Nice 1699*$_{3}$? || Stac[t]e $\widetilde{999}$* || Zosim[e] 1666*$_{4}$ (*traditur* -MF); *accedunt nomina barbara*

Namphame 1618$_{4}$; Nampame 1529 || *et admodum dubium* Mesabedi(?)omione, *si quidem unum verbum harum litterarum mole efficitur* 572†. — *Cf. Neue I 42 sqq.* — *Contra*

Antigona 1027(c)$_{1}$ || Helena 1517*$_{2}$ (*adnotat Wilmanns versum male lectum esse*); Helenae *gen.* $\overline{1633}$*$_{4}$ (*Imp.; cf. Neue I 61*) || Hermiona $\overline{1483}_{3}$. —

Recte Aprodisi*a* 878$_{2}$, Sur*a* 1462 *aliae, cum in ipsa lingua Graeca communi forma in* -a *propter* i *vel* r *quae antecedunt litteras usitata sit.*

paedagog*a* 1506$_{3}$, *cum forma feminina demum in lingua Latina sit facta; cf.* § 40 *s. v.*

e. g. Sofi*a* *abl.* $\overline{1434}$†$_{3}$ *cum propter Graecae linguae communis consuetudinem tum propter ablativi formam* (*cf. Neue I 41*).

Nomen oppidi Africani cluet

Thugge $\overline{1479}_{8}$. Thugga $\overline{1484}$*$_{5}$.

Nominum masculinorum hae exstant formae:

Alchid*es* 1589$_{6}$ || Nicet*es* 1044$_{4}$.

---

[1]) Inusitato modo -*abus*, velut interdum in C. V (cf. etiam Roensch 265, (in titt. nostris non adhibetur.

Contra Epaphra *cogn. masc.* (Ἐπαφρᾶς; *cf. Benseleri lexicon nn. prr. Graecorum*) 1691*1—2 ([Epa]-p[h]ra). 1791 2. — *De abl. plur.* cathedrebus $\overline{828}$ 9 *vide* § 16 b).

2) *Falso voces vere Latinae Graeco more flectuntur hae:*
nom. Clodiane 359 3 || medicine 806 2 (? *an pro* medicin*ae??*) || Secure [1]) 371*2.
gen. [2]) Asicianes $\overline{1495}$*6 || publices $\overline{1783}$*3 ??

§ 12. De secunda declinatione.

a) *Nominativi sing. in* -is *pro* -ius (*Neue I 133*) [3]) *nulli inveniuntur, neque in* -os *pro* -us, -om *pro* -um (*neutr. nom. et acc.*) *nisi bis* u *antecedente* (*v. supra pag.* 23; *Neue I 65 sqq.*).[4]) *Nominn. masc.* -s *abiecta mutilatos vide supra pag.* 76 *sq.*, *neutr.* -m *abiecta mutilatos vide supra pag.* 66 (*Neue I 72*).

b) Satur*us nom. sg. legitur* 381 2. 1135. 1298*. 1532 3. 1685 3; *quae plenior forma pro usitata* satur *mihi videtur esse neque pro* Satyr*os exstare, cum cognomen* Satur *inveniatur* (1599 3; Saturi *gen.* 1266* 3), Sat*yros vero vel* Sat*yrus in his quidem, quas ego perscrutatus sum, inscriptionibus Africanis non legatur.* [5])

---

[1]) Nota formam linguae Graecae communis, si exstaret, Σηκοῦρα fore.

[2]) Eiusmodi genetivi exempla nonnulla habes etiam in C. II, III, et in C. IV, V in *-aes, -es, -is* haud ita pauca; cf. Buecheler, Grundriss der lat. Decl. p. 34. — Verborum Graecorum genetivi in *-es* (e. g. in C. V octo), in titt. nostris desunt, item dativi in *-e* (e. g. in C. V septem), accusativi in *-en* (e. g. in C. IV quattuor), itemque genetivi dativique in *-enis, -eni*, quales saepius occurrunt in C. II, III, V (cf. Neue I 63, Roensch 264), in *-ini*(*s*) (C. V; Neue I 64), in *-eti*(*s*), *-ati*(*s*) (de masc. primae decl. in *-as, -ae;* C. V; Neue I 64).

[3]) E. g. in C. III quinquies. Moeller 37. Cf. Corssen I 289.

[4]) Nonnulla exempla reperies e. g. in C. III; cf. pag. 23 adn. [4].

[5]) Pro certo, utrum *Saturus* forma sit abundans an pro *Satyros* exstet, diiudicari nequire mihi videtur; etsi enim in nostris titt. *Satyrus* vel *Satyros* deest, in aliis Corporis voll. legitur (*Satyrus* in C. III semel, C. V bis; *Satyr* in C. IV bis: gen. *Satyri* in C. VII 1312; in I. N. *Satyrus* semel); in quibus etiam forma *Saturus* occurrit (*Saturus* in C. V bis, fortasse semel in C. VII, in I. N. semel); in C. II sola forma *Satur* bis exstat, eademque apparet in C. III semel, in C. IV

c) *In secunda declinatione casus saepissime occurrentes, qui* -i *vocalem suffixi exhibent, eorum verborum, quorum stirps in* -io *exit, enotandi sunt; eiusmodi enim sunt casus genetivus numeri singularis, nominativus pluralis, denique dativus ablativusque pluralis; quorum utriusque cum idem sit suffixum in secunda atque in prima declinatione, addam formas etiam primae declinationis eorum verborum, quae in* -ia *exeunt. Iis autem formis, quae unam ex duabus* i *contractam* i *litteram per* i *quam vocant longam scriptam exhibent, notam* I *uncinis inclusam adscribam itemque aetatem tituli, ubi de ea constat vel probabiliter concludendo statui potest.*

1) *Genetivi singularis* (*cf. Neue I 85 sqq.*) *formas*

α) *nominum appellativorum et adiectivorum constanter contractas habes has:*

aedilici 858$_4$ (*scl. III*). 859$_4$ || aerari 216$_3$ (*scl. II*) || auxili 900 (*scl. III*)? || fili[1]) 80*$_1$ (?? *moneo post* fili *litteras lacunam esse; scl. II—III*). 754$_4$ (*scl. II ex.*). 1262$_4$. 1313$_1$ (*scl. III*) || flamoni 98$_3$ (*scl. II*). 262$_8$ (I). 1343 ([fla]moni; I). 1554a || holitori 1408a$_2$ (*scl. IV*) || munerari 1270$_4$ (I; *aetatis inferioris*) || quaestorici 859$_3$.

Et in -ii *et in* -i *genetivum formant haec substantiva:*

gen*ii* 1548$_8$ (*scl. II*). municip*ii* 98$_4$ (*scl. II*). 714$_5$ (*scl. III*). 866$_6$. 1280$_4$. 1353$_1$ (*scl. III*). *In tit.* 1174*$_{10}$ (*scl. II*) *et* municip*ii* *traditur, quam formam Wilmanns recepit, et* municip*i*.

gen*i* 262$_{13}$. municip*i* 83*$_3$ (*scl. II?*). 865*$_3$. 947$_4$. 1408a$_3$ ([muni]cipi; *scl. IV*). 1426$_3$ ([munic]ipi). 1427$_2$*. 1439$_{12}$ (*scl. III*). 1550$_3$ (*scl. III ex.*). 1825 (*scl. II*).

---

semel, in I. N. ter, in C. Inscr. Rhenan. ter; deest vero in C. V, ubi et *Satyrus* et *Saturus* inveniuntur. — Cf. pag. 26.

[1]) *fili* (*I*) legitur etiam *966 3* (a. 215), ubi requiritur *fili*(*o*) dativus; fieri potest, ut propter vicinos genetivos mendum syntacticum statuendum sit; cf. infra § 27. — Vocativus *fili* invenitur *2046*.

Contra constanter formae non contractae deprehenduntur horum verborum:

imperii 104 ([im]perii). 814 1 (*scl. III med.*) || officii 758 11 (*aevi inferioris*) || patrii 240 4 || [p]atricii 1259† 4 (*scl. VI*).

β) *Nominum propriorum*

formae constanter non contractae leguntur hae:

Arpacii 989 1 (*aevi infimi*) || Florentii 1516* (*fieri etiam potest, ut nom. plur. sit*) || Hydatii 61 1 || Mercurii 51 8 (*scl. III med.*). 709 (Mer[cu]rii) || Vuodii (*i. e.* Euodii) 1566 8*.

Utraque forma insignia sunt haec:

Ael*ii* 1016*a 1 (*Imp.; scl. II*).	Ael*i* 50* 4 (*Imp.; scl. II*). 228a (*Imp.; scl. II*). c ([A]eli; *Imp.*). 305 4 (*Imp.; scl. II ex.*). 765 2 (*Imp.; scl. II*). 798 2 (*Imp.; scl. II*). 811 4 (*iam hic moneo eundem versum eiusdem tituli nom. plur.* Ael*ii exhibere*). 895* 5 (*scl. III*).
Aurel*ii* 1626 3 (*Imp.; scl. III*); *in tit.* 1329* 2 (*Imp.; scl. III*) *v. l. exstat: legitur enim et* Aurel*ii*, *quam formam Wilmanns in textum recepit, et* Aurel*i*.	Aurel*i* 305 5 (*Imp.; scl. II ex.*). 587 1 (*Imp.; scl. II*). 588 2 (*Imp.; scl. III in.*). 608 1 (*Imp.; scl. III—IV*). 709 (*Imp.; scl. II*). 917 (*scl. III—IV*). 955* 2 (*Imp.; scl. II*). 3 (*Imp.*). 1267 2 (*Imp.; scl. II*). 1310 2 (*Imp.; scl. II*). 1313 1 (*Imp.; scl. III*). 1326 6 (*Imp.; scl. II*). 1353 2 (*Imp.; scl. III; in eodem titulo* municip*ii*). 1404b 2 (*Imp.; scl. III*). 1426 3. 1429 1 (*Imp.; scl. III*). 1485 3 (*Imp.; scl. III*). 1628 10 (I; *Imp.; a. 208*); Aurell*i* (*falso* l *littera geminata*) 80* 2 (*? Imp.; scl. II—III*). 866 2. 6. *De* Aureli *in tit.* 1795* *certo iudi-*

	cari nequit, cum post Aureli *litteras fractus sit titulus; accedit v. l.* Aurelius.
Constant*ii* 1341*.	Constant*i* 608_{2} (*Imp.; scl. III—IV*). 1407_{5} (*Imp.; scl. III—IV*).
Flau*ii*, *v. l. a Wilmannsio recepta* 1395^{*}_{1} (*Imp.; scl. IV*).	Flau*i* 14^{*}_{4}. 270_{29} (I; *scl. III ex.*). 1781_{2} (*Imp.; scl. IV*).
Heracl*ii* 14^{*}_{1}.	Heracl*i* 14^{*}_{5} (Herac[l]i). 1608_{9} (?).
Iul*ii* 814_{3} (*Imp.; scl. III*).	Iul*i* $270_{27.\,28}$ (*scl. III ex.*) 757_{1} (*Imp.; scl. III*). 790^{*}_{1}. 1145. 1816^{*}_{2}.
Profic*ii*, *v. l.* Profic*i* 1720^{*}_{3} (*quod tamen num nomen proprium sit, valde dubito*).	

Constanter forma contracta usurpata est horum nominum:

Pompei 1438_{7} ([Po]mpei). 1473^{*}_{2}.

[Ae]mili 1412a ‖ Aesculapi 1267_{9} (I; *scl. II*) ‖ Agenti 858_{1} (*scl. III*). 863_{1} ‖ Anni 895^{*}_{5} (*scl. III*) ‖ Antoni 848_{4} (*Imp.; scl. III*). $_{5}$ (*Imp.*). 895^{*}_{2} (*Imp.; scl. III*). 907_{4} (*Imp.; scl. III*). $_{5}$ (*Imp.*). 1334b (*Imp.; scl. III*) ‖ A[q]uilli 1675^{*}_{2} ‖ Arcadi 782 (*Imp.; scl. IV ex.*). 928_{1} (*Imp.; scl. IV ex.*) ‖ Arri 796_{2} (*scl. IV*) ‖ Asici 1509 (I; *an nom. pl.?*) ‖ Audenti 97 ‖ Axi 810_{2} ‖ [Bell]ici 1279_{3} (*scl. III in.*) ‖ Brutti 110_{6} (*scl. II*) ‖ Caesi $270a_{27}$ (*scl. III ex.; I longa in eiusdem tituli altero exemplo* $270b_{28}$) ‖ Caresi 281_{2} ‖ Cinci 1548_{11} (*scl. II*) ‖ Claudi 310a (*Imp.; scl. IV*) ‖ Clodi 16*. 132_{3}. 1024_{1}. 1549 (*Imp.; a. 194*) ‖ Cluui 1280_{6} (I) ‖ Comini $270a_{27}$ (*scl. III ex.;* I *in tit.* $270b_{27}$) ‖ Connari 410_{5} (I) ‖ Corneli 357* (Corne[l]i). 358^{*}_{4}. 1170^{*}_{7} (*a. 193*) ‖ Domiti $1408b_{3}$ (*scl. IV*) ‖ Egnati 960_{4} (*Imp.; scl. III*) ‖ Eppilli 792_{1} (*scl. I ex.*) ‖ Fani 1412d ‖ Fauoni 917 (*scl. III—IV*) ‖ Fundani 858_{3}*. $_{4}$ (*scl. III*) ‖ Galeri 608_{2} (*Imp.; scl. III—IV*) ‖ Gressi 1713_{4} ‖

Helui 270 a 27 (I *in tit.* 270 b 28; *scl. III ex.*). 1827 2. 8 (*scl. II—III*) || Honori 1358* 2 (*Imp.; scl. V in.*) || Ianuari 1262 3. 4. 1527 4 || Iuni 270 3 (*scl. III ex.*) || Lampadari 827 3 (*scl. III in.*) || Licini 210 b 2 (*Imp.; scl. IV*). 960 3 (*Imp.; scl. III*). 1632* 3 (*Imp.; scl. III*) || Litori 895* 5 (*scl. III*) || Luci 1053 1 (I) || Lucili 270 a 12 (I; *in altero eiusdem tituli exemplo* 270 b 13 *per* ˌi *vulgarem scribitur; scl. III ex.*) || Lusi 1270 2 || Macrini 608 5 (*scl. III—IV*) || Mari 735 c. 970 2 (*scl. V in.*) || Metili 270 28 (*scl. III ex.*) || Munati 626 5 (*scl. II*) || Nepi 1025 7 || Numisi 974 1 || Octaui 811 2. 1646 3 || Oppi 530 4. 553 2. 3 || Orbi 410 3 || Petroni 1277 2 (*scl. IV*) || Pollemi 796 4 (*scl. IV*) || Pomponi 270 4 (*scl. III ex.*) || Ponti 980 1 (*scl. III*) || Primigeni 544 2. 545 3 || Publili 1025 4 || Quintili 630* 2 || Racili 827 2 (*scl. III in.*) || Rufi 1065 3 || Septimi 74 1 (*Imp.; scl. II—III*). 588 1 (*Imp.; scl. III in.*). 803* (*Imp.; scl. III in.*). 821 (*Imp.; scl. II—III*). 884* 4 (*Imp.; a. 199*). 885 4 (*Imp.; scl. II—III*). 966 1 (*Imp.; a. 215*). 1273 a* (*Imp.; scl. III in.; sed moneo post has litteras lapidem fractum esse*). 1425* 2 (S[ep]timi; *Imp.; scl. II—III*). 1426 3. 1481 5 (*Imp.; scl. II—III*). 1549 (*Imp.; a. 194*). 1628 5 (*Imp.; a. 208*). 1631 1 (*Imp.; scl. III*) || Seruili 796 2 (*scl. IV*) || [T]annoni?? 261 3 || Taui 1583 7 || Theodosi (*ubique Imp.; scl. IV—V*) 782. 928 1 ([Theo]dosi). 1215*. 1358* 2 || Valeri 98 b 4 (*scl. II*). 608 1 (*Imp.; scl. III—IV*). 2 (*Imp.*). 3 (*Imp.*). 1170* 8 (*a. 193*) || Valgi 111 4 || Verati 270 29 (*scl. III ex.*) || Vetti 823 2. 6 (*scl. III in.*) || Viati ? 1282* 5 || Vindici 970 3 (*scl. V in.*) || Volci 1262 3 (*bis*).[1])

2) *Nominativos pluralis numeri* (*cf. Neue I 98*)

α) *nominum appellativorum*

non animadverti nisi utraque forma[2]) *insignes:*

---

[1]) De formis *Mediolani 1025 3* et *Dionysi 866 3* certo iudicari non potest, cum nominativi *Mediolanum* et *Mediolanium, Dionysus* et *Dionysius* esse possint.

[2]) *pi 415 5* compendium existimandum mihi videtur esse; nam et

fil*ii* 469 6.	fil*i* 130 10 ([fi]li). 136 8 (*nota sub hoc versu, cuius ultimum verbum* fili *est, lapidem fractum esse*). 284 7. 290 5. 294 5. 295 7 ([fi]li). 296 6. 8. 300 6. 338 5. 341 3. 405 5. 415 5. 466 6. 737 5. 739 8 ([f]ili?). 811 4. 1387 5. 1578 b 2 (*scl. III*).
d*ii* *fortasse in tit.* 89.	*vocis* deus *nom. plur.* (*Neue I 100*) d*i* *legitur in tit.* 86, *tametsi dubitatur de lectione.*
Addo formas pronominis idem (*cf. Neue II 199 sq.*): *ii*de[m] 816.	*i*dem 885 13 (I; *scl. II—III*). 974 9. 1279 5 (*scl. III in.*). 1413 a 4 (*scl. II*).

β) *Nomina propria*

haec nominativum pluralis non contrahunt:

Aelii 811 4 (*in eodem titulo genetivus* Ael*i* *exstat*) ‖ Aurelii 1002 4 ‖ Postumii 573 5.[1])

Unius utraque forma apparet:

Iul*ii* 655 3.	Iul*i* 631 5.[2])

Formas contractas habes in his titulis:

Campani 811 5 (?) ‖ Cascelli 477 12. 478 7 (I) ‖ Iuni 165 3 ‖ Marci 397 4 ‖ Orbi 410 10 (I) ‖ Precili 419 6 (I) ‖ Sextili 993* 1.

3) *Dativi vel ablativi pluralis* (*cf. Neue I 31. 120; II 29*)

α) *nominum appellativorum et adiectivorum*

formam contractam deprehendi in his vocabulis:

---

alterum compendium, sicut hoc, minus usitatum, in eodem versu apparet — *posu(erunt)* — et ceteris locis constanter formae, ut par est, non contractae occurrunt, veluti nominativus pluralis *pii* e. g. in titt. *300 5. 405 6;* dativus *piis 816;* superlativus *piissimus* passim.

[1]) In forma *Seruaeii*, quae in titt. *237 6* (scl. III in.) et eius gemello *238 5* exstat et ducta est a nominativo *Seruaeus*, *i* geminata est; ceterum Wilmanns transcripsit *Seruaei (duo) Eugenius et Vagulus.*

[2]) Formae alibi occurrunt *Musulami* et *Musulamii;* habemus in tit. *270 14. 19* gen. *Musulamiorum.*

alis 403$_{11}$ || beneficis 1296$_{14}$ (*scl. IV*)[1] || filis 319$_{5}$. 870$_{16}$. 919$_{7}$ (*aetatis inferioris*). 1311$_{3}$ (*scl. II*). 1323$_{15}$ ([fi]lis) || honoraris 769$_{6}$. 862$_{7}$ (*scl. III*). 863$_{9}$ (*scl. III*) || spatis 100$_{2}$ (*scl. III*) || suc(c)idis 868(n)$_{7}$ (I).[2])

Duplicem formam exhibent haec verba:

sestert*ii*s, *ut bene correxit Wilmanns ex Guerinii lectione* sesterths 1830*.	tertis 885$_{10}$ (*scl. II—III*).
vocis deus (*Neue I 100*) *habemus formas* deis *bis:* 282$_{1}$. 1542(n)$_{9}$; d*ii*s *novies:* 127*$_{1}$. 188. 536$_{1}$. 1035$_{1}$. 1040*$_{1}$. 1068$_{1}$. 1070$_{1}$. 1160$_{1}$. 1366$_{1}$.	d*i*s *undetricies:* 2*$_{1}$. 20*$_{1}$. 36* (I). 37*. 281$_{1}$. 288*$_{1}$. 314$_{1}$. 344$_{1}$ (I). 352$_{1}$ (I). 362$_{1}$ (I). 376$_{1}$. 390$_{1}$.. 396$_{1}$. 410$_{1}$ (I). 416. 419$_{1}$ (I). 436$_{1}$. 443$_{1}$. 644*. 793 (I). 811$_{1}$. 812$_{1}$. 1026$_{1}$ (I; *scl. I ex.*). 1030. 1043$_{1}$ (I). 1213*$_{1}$. 1229$_{1}$. 1512 (I). 1601$_{1}$.

Formas non contractas collegi has:

auspiciis 1217 c*$_{4}$ (*a. 209*) || curiis 210$_{3}$ (*scl. IV*). 1828$_{14}$ || Elysiis 212(c)$_{3}$ (*scl. II*) || insidiis 1628$_{17}$ (*a. 208*) || Phariis 212(c)$_{30}$ (*scl. II*) || propitiis 1296$_{1}$ (*scl. IV*) || studiis 14*$_{7}$. 646(n)$_{10}$ || suffragiis 758$_{1}$ (*aevi infimi*) || uictoriis 1426$_{1}$.

β) *nom. propr.*

Fab*ii*s 135$_{5}$.

Si exempla, quae attuli, computaveris, facili negotio intelleges formas contractas multo plures legi quam non contractas, ita, ut in dativo quidem ablativoque pluralis numeri formandis uterque modus, si vocis deus *formas*

[1]) Huc inseras formam *[di]atonis 1273k,* si cum Wilmannsio (cf. adnotationem titulo subiectam) nom. plur. *diatonia* statuere malis quam *diatoni;* cf. § 40 s. v.

[2]) Dativus *bastagis 1322 4* et a *bastaga* et a *bastagia,* quae utraque forma invenitur, nominativis duci potest.

omiseris, pariter fere usurpetur (in duobus verbis, quae in vero carmine occurrunt, Elysiis 212(c)3 *et* Phariis 212(c)30 *poeta* -ii- *recte et scribit et dimetitur: contra in peioribus numeris tituli* 868(n)7 suc(c)id*is trisyllabum videtur), nominativi vero pluralis nominum propriorum duplo fere plures formae contractae exstent quam non contractae, cum vocabuli* filius, *quod ex nominibus appellativis fere solum huc spectat, forma non contracta non amplius semel occurrat, contracta undevicies; genetivi autem habes paullo plus duplo maiorem numerum formarum contractarum quam non contractarum in nominibus appellativis flectendis, cum nomina propria multo saepius in* -i *quam in* -ii *genetivum forment.*[1])

d) *De* -m *littera in accusativo sing. interdum abiecta* (*Neue I 72*) *videas supra pag.* 65.

e) *In duobus verbis ablativus sing. in* -u *exire videtur:*[2])

annu[3]) 870 12. — anno *e. g.* 326 7.
unu[4]) 128 9. 670†6. 760 8. — uno *e. g.* 326 7. 410 7. 1761 4.

[1]) *-i* pro *-ii* in genetivis passim etiam in C. II, constanter in C. IV (item in nom. plur.), fere ubique in C. VII. — Dat. abl. plur. in *-is* pro *-iis* occurrunt quattuordecies in C. II (cf. etiam Mommsen in Ephem. epigr. II p. 123); in C. IV dat. abl. in *-is* multo plures inveniuntur quam in *-iis*, cum in C. VII totidem fere in *-is* exeant atque in *-iis* (neglecta voce *deus*). — De qua re quae sit lex in ceteris Corporis voll., accuratius referre mihi propter indicum in hac re exiguitatem non licet.

In Liv. Cod. Ver. (p. 167 sq.) in nominum appellativorum genetivo praevalet *i* geminata, cum nomina propria constanter formam in *-i* exhibeant; cf. indices ad Gaium (p. 319 sq.; modo *-i* modo *-ii*), ad frr. Ver. (*-i* raro, *-ii* vulgo), ad Frontonem (p. 280; *-i* raro), ad Verg. (p. 425).

Moeller 30 sq. Cf. Brambach NLO 188 sqq. 327 sqq. Corssen II 696 sqq. Mommsen in Herm. I 461 sqq. Lachm. ad Lucr. IV 680; V 1006. Ritschl in Abhandl. d. Bair. Acad. X p. 338—340 (in „Die Tesserae gladiat. etc.").

[2]) Moeller 45. Cf. Schuchardt II 91 sqq. Corssen II 196. Roensch 263. Neue I 95. 528; cf. infra § 31.

[3]) Minus probabile videtur transcribendum esse *uixit annu*(*m*); etenim in eodem titulo *870* quater (vv. 7. 8. 11. 13) verbum vivendi cum ablativo annorum coniungitur.

[4]) Ad *128 9* cf. v. 8 *annis* ablativum. In titt. *670†6. 760 8* res etiam minus certa est; cum enim *670†6* legamus *bicxit annis XXXX*

f) *Ii genetivi numeri pluralis, qui alibi in quibusdam vocibus non solum in* -orum, *sed etiam in* -um *exire solent* (*cf. Neue I 103 sqq.; Buecheler, Grundriss der lat. Declin. p. 43 sq.*), *in titt. nostris plerumque formam pleniorem exhibent; legimus enim has quidem formas:*

[matri] Deum 1776; — *contra* deorum (*Neue I 108*) 212(c)37.
duouiru(m) (*Neue I 111*) 12705.
labium (*cf.* § 40 *s. v.*) 434(c)8;
sed constanter:
liberorum (*Neue I 111*) 577* (*Imp.*). 5872 (*Imp.*) 7652 (*Imp.*). 955*4. 12675 (*Imp.*). 1400*6. 14014. 9. 15482 (*Imp.*) || nostrorum (*Neue II 188*) 101b1 (*Imp.*). 5884 (*Imp.*). 608 1 (*Imp.*) || nummorum (*Neue I 106*) 769 || socior(um) (*Neue I 112 sq.*) 1128*.

g) *Legimus*

dextera (*Neue II 5—7*) *abl.* Dextri *gen.* 1320b2; Dextro *in tit.* 8284. *dat.* 12221.
recte (*Neue I 76*) soceri *gen. contra* socr(a)e *dat. fem.* (*cf.* 1577c3. § 16 c); *Neue I 594*) 1213*5.

h) *Verba Graeca* (*cf. Neue I 121 sqq.*) *raro Graeca ratione in nominativo declinantur* (*in ceteris casibus semper Latina, nisi spectaveris formas dubias sub* i) *afferendas*), *idque in unico fere titulo poetico* 212. *Graecam enim formam* [1]) *servant haec verba:*

Aegyptos 212(c)30 || Atropos 212(c)70 || Colossos 212(c)82 || Pharos 212(c)85 || Zozimos 1540*12 (*moneo tamen finem huius tituli foedissime esse traditum*).
Contra Latinas formas habes hasce:
[An]thus 326 || Aprodisius 8785 || Argolicus *cogn.* 1374 3

---

mense unu, sed *dies XXIIII*, cogitari potest de transcriptione (cf. supra pag. 66) *mense(m) unu(m)*, et in tit. *760*, cum tit. *759* eidem genti attribuendus et titulo subsequenti fere par *uixit annis LXXI menses V* exhibeat, de *m(ensem) unu(m)*; sed etiam his duobus locis formae rarae, quae alibi quoque inveniantur (cf. pag. 91 adn. [2]), nescio an nonnullis viris doctis praeferendae videantur esse. Cf. infra § 31.

[1]) Cf. Verg. 440.

(*bis*) || Aristobulus 608_{5}. 624_{4} ([Aristo]bulus) || Aticus *cogn.* 1612_{3} || Daphnus 493 || diachonus 1389†*$_{2}$ (*v. l.* iaconus) || Dionisius 913* || Epaproditu[s] 1053_{2} || Epicurus 344_{2} | episcopus 879†$_{5}$ | Epitynchanus 1129_{4} || Aeuagius 277* || Euasius 158_{4} || Eutychus 502*$_{7}$ || Gypasius 1633*$_{7}$ || Helenus 1238_{3} || Hexilus? 288_{1} | (H)Yidatius 207 || Melanthus 919_{4} | Nargisus (= Narcissus?) 919_{3} || Nic[e]rus 1233*$_{8}$ | obeliscus 212(c)$_{83}$ || Pegasus 128_{6} || Polybius 664* || *de forma* Saturus *vide sub* b) || Stygius *adi.* 212(c)$_{55}$ || Surus 1572_{4}. 1676; Seurus 133_{2}; Suriacus 1470*$_{3}$ || Theodorus 58a† | Thermus 955*$_{3}$. || Turannus 912b$_{4}$; tyrannu[s?] 287*.

apodyterium 828_{3}. 1295*$_{3}$ || epistilium 998*$_{1}$ || gymnasium *passim.*

i) *Forsitan cogites de genetivo Graeco* (*Neue I 130*) *in nomine Africano* Selidiu 1048, *nisi indeclinabile nomen esse putes. Item in tit.* 36* *pessime tradito* Nemeniu, *ut videtur, genetivus invenitur; de qua forma certo iudicari nullo modo potest: equidem* Nemeniu *corruptum esse suspicor ex usitato nomine* Nemonius (*cf. supra pag.* 22), *atque fieri etiam potest, ut non genetivus, sed dativus statuendus sit, i. e. ut* -u *pro* -o *exstet, sicut sub* e) *de ablativo commemoravimus.*

§ 13. De tertia declinatione.

a) *Nominativos nonnullos numeri singularis varias formas praebere satis constat; scribitur in titt. nostris:*

honos (*cf. Brambach NLO 277; Neue I 169*) 590*$_{6}$. 591$_{7}$ (*in utroque titulo loco ex Verg. Aen. I 253 desumpto*).	honor 212(c)$_{78}$.
pubes (*non* puber *nec* pubis; *cf. Brambach NLO 149; Neue I 181; II 40*) 646(n)$_{9}$.	
coniunx[1]) (*auctore Brambachio*	coniux 403(c)$_{6}$.

[1]) Cum in nostris titulis forma *coniunx* saepius inveniatur, in titulis Britannicis (C. VII) *coniunx* quinquies occurrit, *coniux* octies. — Cf. Verg. 434.

NLO 270 sq. melior forma; cf. Neue I 139) 152(c)1. 8. 434(c)2. 7022. 770a; *in tit.* 1130*4 *et* coniu*n*x, *quam formam Wilmanns recepit, et* coniux *traditur; in tit.* 1137*4 coniu*n*x *ex scriptione tradita* lonisunx *corrigendum mihi videtur esse.*[1])

b) 1) *Accus. sing. in* -im *unus invenitur, isque verbi dubii, probabiliter Africani (Latine indeclinabilis?):*
ad Eutunim 234.

2) *De accusativis* -m *abicientibus* (*Neue I 196*) *vide supra pag.* 66.

c) *De ablativo singularis*[2]).

1) *Recte et modo constanter usitato ablativi in* -i *exeunt horum nominum adiectivorum* (*cf. Neue II 30*):
albari 736. 11412. 13103 | Beguensi 27014. 19. | Casensi 2702 | communi 895*8 || consulari (*cf. Neue I 224*) 6*7 || deformi 1412c(c) || equestri 1440*3 || facili 434(c)8 || incomparabili 7263 || insigni 1783*3 || iuuenili 646(n)6 || omni 212(c)9. 7265. 850*. 1402b. 14633 || tali 152(c)5.
Adiectivi formam habes natali die (*Neue I 225; II 31*) 26212. 92412; — *contra nominis proprii* Natale 15745.

Adiectiva, quae in substantivorum usum abierunt (*cf. Neue I 224*), *scripta legimus:*

---

[1]) Nominativus *Felicis 771 1* pro *Felix* errori lapicidae attribuendus videtur, qui, non multo secus atque in v. *3* scripsit *Felixs*, hic scribere volebat *Felics*.

[2]) Cf. in C. IV formas participiales in *-e* desinentes, quae sexies occurrunt, item nonnullas alias, velut *sodale, Vestale*. De ceteris Corporis voll. indices vel nihil vel nimis pauca afferunt; in C. VII occurrit *basi* (vide supra sub 2)), in C. II *basi* et *base*. — In Liv. Cod. Ver. (p. 167) adiectiva, quae modo *-i* modo *-e* exhibent, plerumque in *-i* ablativum formant (*ingenti, atroci* etc.), comparativi vero constanter in *-e*. Cf. Mommsen in Herm. I 466.

aedile 895*9 (*ubi Guerin v. l.* aedili *praebet*) || prouinciale 587 4.

2) *Eorum substantivorum, quorum ut accusativus in* -im *ita ablativus in* -i *exire solet, ablativi inveniuntur hi:*
base (*Neue I 226*) 885 9 || febre (*Neue I 213 sq.*) 241 (c) 10.

3) *Adiectivorum, quae, cum propria neutrius generis forma careant, ablativum in* -i *et in* -e *formant* (*Neue II 42 sqq.*) *has repperi formas:*

In tit. 434 (c) 7 *ablativi nota vocabuli* memor *intercidit; cum vero* i, *praesertim contignata, facilius quam* e *intercidere possit, forma* memor[*i*] (*Neue II 47 sq.*) *statuenda videtur.*[1])
felici (*Neue II 67 sqq.*) 1412 e—f (c).
duplici 1296 4 || simplici 647 (n) 9 (*Neue II 45*). —
adulescenti, *etsi substantivi loco exstat,* (*Neue I 236 hanc formam inveniri negat*) 828 12. [3])

(*recte* Victore *n. pr.* 1277 8). —
Felice *recte, cum nom. pr. factum sit,* 135 7 ([Feli]ce). 765 4. 1323 14. 1406 e 1 (*Imp.*). 1413 a 3. —
participia substantiva facta:[2])
parente 1643 12 || Valente *n. pr.* 1219 1 (*Imp.*).

4) *Comparativi* (*Neue II 137 sqq.*) *non habes nisi duas has formas:*
meliori 1183 2. maiore opere 845.

5) *Nomina substantiva nonnulla, quae interdum pro* -e

---

[1]) An potius legendum est *memor*[*is*] *dulcedine mentis*?

[2]) Partic. adiectivi habeas abl. *innocente* 240 5, si in *ob innocente actu* non *-m* elisum esse, sed falso *ob* praepositionem cum ablativo coniunctam esse arbitreris.

[3]) Ceterum ablativi, qui prorsus a regula abhorrent, qualis est in C. VII 879 *principi* subst., in iis ex nostris titt., qui a certis auctoribus traditi sunt, non occurrunt. Cf. sub 6).

praebent -i, *in titt. nostris ubique in* -e *ablativum formant:*
fine (*Neue I 219 sq.*) 1358* 1 (?) || orbe (*Neue I 222*) 27 2 || ueste (*Neue I 224*) 1523 b (c) 2.
nube (*Neue I 235*) 213 (c) 14.

6) *In tit.* 978* 1 (*anni u. c. 734*) *traditur ablativus* Malchioni; *correxit Wilmanns suo iure* Malchione; *itemque iudicandum est de forma* ex liberalitati 501* 5.

7) *Participia ipsa* (*in constructione quam vocant ablativi absoluti*) *constanter, ut par est, formam in* -e *exhibent.*

d) *Genetivus pluralis*

1) *in iis verbis, in quibus grammatica consuetudine flagitatur, constanter in* -ium *cadit. Eae igitur formae solae hic commemorandae sunt, quarum consuetudo non constans est.*[1] *Excerpsi autem has:*

parent*um* (*Neue I 265*) 735 b*.	parent*ium* 1523 a 4. —
uoluptat*um* (*Neue I 269*) 14* 6.	
ciuitat*um* (*Neue I 264. 268*) 1179 4.	ciuitat*ium* 68 2 (*a. u. c. 742*).
	hereditat*ium* (*Neue I 269*) 822 7. 1439 8. —
	Misenat*ium* (*Neue II 77 sq.*) 1322 3. 7.
	Lauinat*ium* 1439 11.
	Laurent*ium* (*Neue II 78 sqq.*) 1439 9. 10.
praef. uigul*um* 822 4 *recte* (*cf. Neue I 278; II 76*), *praesertim cum substantivum hoc loco sit; item*	

[1]) In C. V indice afferuntur *ceiuitatium* 7231; *parentium* 5227; *parentum* 909. Apud Gaium (p. 322) *parentum* vulgo, -*ium* ter tantum; *ciuitatium, hereditatium* et *hereditatum*; in frr. Ver. *ciuitatum, facultatum* et *facultatium.*

pugilum *subst.* 895*11.
1323 7.

In tit. 233*5 *admodum incertae lectionis legitur forma* Suffetulent*ium*, *fortasse corrupta ex recta* Suffetulensium.

2) *Genetivus pluralis verborum generis neutrius interdum in* -iorum *pro* -ium *exiens, de quo dicit Neue I 283 sqq., unus invenitur:* missiliorum 895*7; *nam de genetivo* laqueariorum 1183 2 *Neue I 555 sq. locos nonnullos laudat, quibus nominativus* laquearium *confirmetur pro* laquear *forma.*

e) *Accusativus pluralis in* -is *desinens* (*Neue I 252; II 35. 70*) *tam raro* [1]) *occurrit* (*nominativus nunquam*), *ut neque eorum verborum, quae constanter genetivum in* -um *formant, neque eorum, quae modo in* -um *modo in* -ium (apes 212(c)88. 213(c)10 || asses 1548 10 || liberalitates 980 6 || me(n)ses 57†4. 299 5. 483 5. 526. 684†c. 748†5. 759 8. 1066 5. 1105†. 1764 ([men]ses) || parentes 1523 b(c)12, *quamquam genetivus in tit.* 1523 a 4 parent*ium est* || sedes 212(c)18), *ullum accusativum in* -is *deprehenderim. Etiam nominum genetivum in* -ium *formantium multo plures accusativi in* -es *quam in* -is *excunt in titt. nostris. Animadverti enim:*

1) *nominum substantivorum non amplius unam formam in* -is *eamque in carmine:*

uulp*i*s 1027(c)7.

Contra constanter in -es*:*

aures 646(n)10 || ciues 826 8. 980 6 (*scl. III*). 1296 15 (*scl. IV*). 1548 13 (*scl. II*) || torques 217*12 (*scl. II—III*) || uestes 212(c)25 (*scl. II*) || uites 212(c)52 (*scl. II*).

arces 212(c)60. 82.

mentes 213(c)1 (*scl. II*) || montes 212(c)79.

penates 212(c)61.

---

[1]) Ne in C. IV quidem accusativus plur. in *-is* exit nisi in uno verbo *dantis* 1894; terdecies *-es* legitur, ubi *-is* scribere licuit. Item in Gai codice (p. 319) constanter *-es* praeter unum hunc locum: *parentis* 213 19. Contra in Liv. Cod. Ver. (p. 166 sq.) saepe *-is*, praesertim in particc., quorum accusativi in *-es* quattuor tantum inveniuntur. De Vergilii codicum consuetudine cf. p. 405 sqq., imprimis p. 412 sq.

2) *nominum adiectivorum, quae substantiva facta sunt, has formas:*

curiales 974 6.

Gurzensi[s] 69 10 (*a. p. Chr. 65*).

Ceterum has excerpsi formas adiectivorum:

Aprilis 1393†*a (*nisi in* III Idus Aprilis *dictione* Aprilis *iam genetivum singularis obversatum esse illius temporis hominibus suspicaberis*).

equestres 627 3 ‖ insignes 980 5 (*scl. III*).

immortales 212 (c) 19 (*scl. II*).

mortalis 676 (c?) a 1 (*probabiliter*).

omnes 212 (c) 33. 213 (c) 16 (*scl. II*). 684†b (c) 8 ‖ tales 434 (c) 10 (*acc.?*).

Participia omnia in -es *accusativum plur. formant:*

curantes 132 5 (*cf. infra* § 31) ‖ currentes 213 (c) 9 ‖ lucentes 212 (c) 48 ‖ nitentes 212 (c) 42 ‖ placentes 212 (c) 25 ‖ reportantes 213 (c) 10.

Denique tres *forma* (*cf. Neue II 149*) 1413 d 5 *commemoranda est, nisi* -tres, *cum lapis ante has litteras fractus sit, non numerum ipsum, sed finem nescio cuius vocabuli effert.*

f) *Nominativorum (vel accusativorum) pluralis numeri generis neutrius* (*Neue I 258; II 71 sqq.*) *formae memoria dignae non sunt nisi hae:*

Recte, cum pluria *forma nusquam certo firmata sit* (*cf. Neue II 142; Buecheler, Grundriss der lat. Decl. p. 19 fin.*), plura *formam in* -a *exeuntem legimus in tit.* 212 (c) 6.

solaminia 619 4 *contra regulam est accusativus.* [1])

Ceterae formae iuxta regulam fiunt.

g) *Singulares formas excerpsi has:*

---

[1]) Recte exaratum est *solamina* in C. II 1180 11. An *solaminius* adiectivum ductum ab *solamine*?

1) *Ablat. sing.* patru 143 17, *nisi compendium est vocis* patru(o); *cf. formas in* § 12 e) *allatas.*
2) *Denuo commemoro gen.* absidus 712* (*cf. sub* h) 2)), *si quidem titulus recte descriptus est.*[1])
3) *Abl. plur.* pr(a)estitis? 758 7.[2])
De aliis formis heteroclitis cf. § 16 *sub* b), e), g), h).

h) *Verba Graeca* (*cf. Neue I 292 sqq.*); *cf* § 16 b).
1) *Nom. sing.* Atho (*cognomen mascul.; mons appellatur vel* Atho *vel* Athos *vel* Athon; *cf. Neue I 132. 344*) 1657 3 || Charito 912 a 10 || Strato 1597 3 || Zeno 1480* b || *accedit nomen barbarum* Namphamo 321 3. 642 4. 688 3.
Sola igitur forma in -o *occurrit, nusquam forma in* -on *desinens; cf. Neue I 156 sqq.*[3])
2) *Gen. sing.* (*Neue I 296*).
Acherontos 212 (c) 38 (*ex eodem titulo poetico iam secundae quam vocant declinationis formas Graecanicas in* § 12 h) *commemoravimus*).
[dio]eceseos 597* 18.
Pallados 212 (c) 28.
Philerotis 270 29.
In tit. 712* *legimus formam* absidus; *quae utrum pro* absidis *an pro* absidos *vel exstet vel falso scripta lectave sit, certo dici nequit.*
3) *Verba* Sarapis *et* Heuresis *stirpem in* -id- *desinentem* (*cf. Neue I 142 sqq.*) *exhibent. Habemus enim dativos* Heuresidi (*cognomen fem.; εὕρεσις, -εως*) 1181 3 || Sarapidi (*stirps et in* -i- *et in* -id- *occurrit alibi; cf. Neue I 144 sq.*) 1002 1. 1004 1; *Σαράπιδι* 1005 2.

[1]) Cf. gen. *patrus* C. III 1784. De genetivis in *-us* cf. Schuchardt II 236. Neue I 191.

[2]) Legitur *pro inmor[ta]libus prestitis Flauio* etc. An cogitaveris non de diis, sed de deabus statuerisque femininam formam *praestita,* sicut *antistita* ad mascul. *antistes* (cf. de Vit) pertinet? Sed cf. § 40 sub *praestitum.*

[3]) Cf. Verg. 439 sq.

4) Iohannes *forma legitur* 57†1; *fortasse vero etiam altera forma* Iohannis (*de qua cf. Schuchardt I 229*) *statuenda est; legimus enim in tit.* 1169† Iohanns, *qua in forma ut* i *contignata desit, fieri potest; cf. supra pag.* 21.

§ 14. De quarta declinatione.

a) *Genetivi singularis numeri iuxta regulam in* -us *exeunt, veluti* domus (*cf. Neue I 518; locat.* domi *semel:* 1557(c)*7) *passim, item* senatus (*cf. Neue I 352 sqq.*); *non secus atque dativi in* -ui (*cf. Neue I 356 sqq.*), *velut* usui 14121 || ornatui 1584(c)1.[1])

b) *Dativus pluralis vocis* lacus, *de cuius duplici forma v. Neue I 365, est* lacubus *in tit.* 51 4 || *ibidem, v.* 5 *recte* domibus (*Neue I 521*).

c) *Accusativus pluralis bis per* -uus *scribitur* (*cf. supra pag.* 25; *Neue I 359*) *in verbo* arcuus 587 3. 1309 3; *cf. in tit.* 979* 3 *admodum male tradito, in quo etiam* Vaarus *legitur, unde eum optimae aetatis esse Wilmanns concludit,* elcuus, *cui formae prodigiosae quid subsit, nescio; — contra e. g.* gradus 212(c)44. 703 3 || casus 212(c)34.

Cf. § 16 *sub* c), f), g).

§ 15. De quinta declinatione

quae vocatur vix habeo, quod ex titt. nostris proferam, nisi ea, quae in paragrapho, quae subsequitur, de nominibus abundantibus sub d) *et* h) *dicenda erunt.*

Hoc solum moneo genetivum fide *in tit.* 1757 4 (fide ministra) *me deprehendisse, dativum autem usitato modo* fidei *formari in tit.* 1641 b 3; *cf. Neue I 379.*

---

[1]) Verumtamen fortasse in *aeterno quotiens stabilis bene figitur usu* (sc. pecunia) *212(c)20 aeterno — usu* dativos esse censebis.

§ 16. Nomina abundantia et heteroclita.

a) *Formae primae et secundae declinationis mixtae:*

(a)epul*ae* (*cf. Neue I 552*) 858 12. 859 7. 861 9. 862 9. 863 10. 1361. 1447 c. 1578 b 3.

epul*um* 100 5. 754 7. 769 8. 828 14. 853* 10. 860* 8. 867 6. 937 9. 1323 10. 1501 d. 1548 10. 19 ([ep]ulum) 1574 6. 1587 ([epu]-lum). 1830*.

In tit. 152(c) 2 *legimus abl.* parsimoni*o*, *cum alibi sola fere* (*v.* § 40 *s. v.*) parsimoni*a forma nota sit.*[1])

sert*a acc. plur. neutr.* (*Neue I 475*) 1523 b (c) 1.

Forma trimod(i*a*) (*invenitur et* trimodi*a et* trimodi*um*) *statuenda est in tit.* 1180 3 (*a. u. 742*) *propter* qua *quod sequitur pronomen relativum.*[2])

b) *Primae et tertiae declinationis:*

In tit. 828 9 *scribitur abl. plur.* cathedrebus; *ex qua forma nom. sing.* cathedris (e *pro* ĭ *in syllaba aperta; cf. supra pag.* 18) *concludi potest, ita, ut ad* καθέδρα *vocem Graecam forma deminutiva, quae quidem in Thesauro Graecae*

---

[1]) Cf. *alimonia, -ae* et *alimonium, -i.*

[2]) Non esse mihi videtur, quod cum Wilmannsio et Mommseno, cuius adnot. titulo subiecta conferatur, forma *trimodium* suppleatur; potius legendum mihi videtur in titulo nostro: *trimod(iam) posuit, qua ciuitates sal(em) em(e)tirentur*). Neque quod Keil apud Mar. Victor. I 12 (Corp. gramm. Lat. VI 51 21) contra codices, qui *trimodia* exhibent, scripserit *trimodium*, iusta causa exstat, quoniam forma feminina cum aliis locis scriptorum tradita sit, tum inscriptione nostra nunc confirmatur.

linguae deest, καθεδρίς, -ίδος statuenda sit, quae in lingua Latina, quod non raro fit (cf. § 13 h) 3)), pro stirpe consonali vocalem exhibeat. [1])

Legimus pro coniunx *formam* coniu*ga* 1757_3, *quae e. g. etiam apud Appul. met. VI 4 occurrit; cf. Roensch 519.*

coniu(n)x *passim; v. pag.* 72 *et* 93 sq.

In tit. 1747_3 *habemus cognomen femininum* Latonna; *dea appellatur vel* Lato (*Graecanice*) *vel* Latona (*Latine*). —

diploma *verbum ex lingua Graeca desumptum generis neutrius in tit.* 1027 (c) $_6$ *praebet ablativum* diplomă (*sic*), *i. e. transit in decl. quam vocant primam; sed cf. pag.* 125 *adn.* [1]*; Neue I 326 sq.* [2]) —

Hilara *cognomen* 325_2. 328_3 ([Hi]lara); *cf. Neue II 87.*

Hilaris (*quod cognomen* [3]) *utrum viri an mulieris sit, diiudicari nequit*) 198; hilaris *nom. fem.* 212 (c) $_{46}$.

Scriptum deprehendimus in tit. 723* *male descripto*

---

[1]) At forsitan cogitaveris de *cathedrēbus* statuens formam Graecam masculinam *καθέδρης*, quae ne ipsa quidem invenitur, in lingua Latina falso pro nominativo quintae quam vocant declinationis habitam esse. Denique etiam fieri potest, si *cathedrĕbus* metiri mavis, ut *cathedres* forma tertiae declinationis, gen. *-is*, (ut e. g. *fames, famis*) intellegenda sit.

[2]) Cf. Corssen, Krit. Beitr. zur lat. Formenlehre p. 495.

[3]) Cognomina plerumque *Hilarus, Hilara*, raro *Hilaris* in C. II, constanter *Hilarus, -a* in C. I, III, I. N., fortasse etiam in C. V; in C. IV bis *Ilaris*, semel *Hilarus;* in C. VII semel certe *Hilarus.* — Moeller 45.

tristam; *forma corrupta videtur neque pro* tristem *exstare.*

c) *Primae et quartae declinationis:*

In tit. 1213* 5 *occurrit dativus* socr(a)e (*nom. usitatus est* socr*us*, -us; *Neue I 594*).[1])

d) *Primae et quintae declinationis:*

Eorum femininorum, quae tum in -ia *tum in* -ies *exeunt, has inveni formas:*

effigiem (*Neue I 374*) 758 6.

luxuri*ae* (*Neue I 370 sq. 373*) *gen. sg.* 212(c) 24.

maceriam (*Neue I 373*) 1039 6.

De forma cathedrebus *v. pag.* 102 *adn.* 1.

e) *Secundae et tertiae declinationis:*[2])

Abl. plur. [al]u[ib]us cellarum *i. e.* alueis 828 8 *coniecit Mommsen, permotus sane sententiarum nexu et numero locoque litterarum evanidarum;*

Dat. vel abl. plur. [di]atonis 1273k; *cf.* § 40 *sub* diatonus.

[z?]iatonibus? 1342; *cf.* § 40 *sub* iatonibus; *similes formas atque* aluibus *et* ziatonibus *v. Roensch 262 extr.; Neue I 121.*

laquearium 1183 2 (*gen. pl.* laqueariorum); *cf. Neue I 555 sq.; cf.* § 13 d) 2).

Gen. pl. missiliorum 895* 7; *cf.* § 13 d) 2).

De abl. plur. pr(a)estitis 758 7(?) *v.* § 13 g) 2) *et pag.* 99 *adn.* 2.

---

[1]) Cf. *socerae, socere, socrae* similesque formas *nurus* vocis in C. V. — Cf. Probi append. 199 1 (Gr. Lat. ed. Keil. vol. IV): *socrus non socra.*

[2]) In C. VII saepius genetivus vocabulorum tertiae decl. in *-i* exit secundae decl. modo; cuiusmodi exempla in nostris titt. prorsus desunt.

De ossa *nom. plur. v. sub* g); *de* Atho *v.* § 13 h) 1).

f) *Secundae et quartae declinationis:*

Recte abl. humo (*Neue I 526*) *formatur* 684†b(c)$_{6}$.

De ablativis unu, annu, *quos forsitan ad hoc caput pertinere putaveris, v.* § 12 e).

g) *Tertiae et quartae declinationis:*

De ablativo patru *v.* § 13 g) 1).

Vocis os, *praeter quam formam etiam* ossum, ossuum, ossu[1]) *inveniuntur* (*Neue I 348*), *usitatus nom. plur.* ossa *legitur in titt.* 1039$_{4}$. 1523b(c)$_{16}$.

h) *Tertiae et quintae declinationis:*

Dat. plеui $\overline{828}_{14}$; *cf. Neue I 379 sq.*

aed. plebei $\overline{971}_{2}$.

requie *abl.* (*Neue I 568*) 646(n)$_{13}$.

ad satiem (*altera est forma* satietas, *tertia* satias; *Neue I 568*) 1523b(c)$_{9}$.

§ 17. De genere nominum

cum omnia fere iuxta regulam adhibita animadverterim, nihil moneo nisi hoc — humo *in tit.* 684†b(c)$_{4-6}$ *dici,* humum *igitur ut masculini, vel si cum veteribus grammaticis magis placet, neutrius generis vocem usurpari* (*Neue I 651*), diem, *ut par est, passim masculini generis esse, semel feminini* (*Neue I 681 sqq.*)*:* $\overline{1548}_{18}$: ea die.

Denique ut femininum fortasse coniungitur in tit. 1013$_{5}$ color (prasina)*; quamquam, cum titulus mutilus sit, res prorsus incerta est; cf.* § 40 *sub* clauatus. — *Cf.* § 28.

§ 18. De nominum numero vel singulari vel plurali

usurpando nonnulla digna sunt memoria:

quadriga (*cf. Neue I 462*) *usurpatur in numero singulari* $\overline{98}_{2}$. $\overline{937}_{12}$; *cf.* § 40 *s. v.*

Ad murum — ex saxo quadrato (*sic constanter*) aedific(andum) coer(auit) $\overline{977}_{4-5}$ (*a. u. c. 709*) *cf. e. g. Liv. VI 4*$_{12}$.

---

[1]) *ossua* e. g. C. III 2097; C. V 1496. 2051. 3653. — Cf. Roensch 260.

De epul*um et* epul*ae vocibus vide supra pag.* 101.

aedes (*templum significans; cf. Neue I 434 sq. 451*) *constanter in singulari* (*ubique acc.* aedem) || liberi (*Neue I 468*) *passim* || ludi (scaenici; *cf. Neue I 458*) *passim* || nundinae (*Neue I 470 sq.*) $\overline{270}_{1.\,14.\,20}$ *in plurali adhibentur.*

De pluralibus marmora $\overline{828}_{7}$. $\overline{993}^{*}_{3}$. $\overline{1171}^{*}_{2}$. $\overline{1295}^{*}_{4}$. $\overline{1448}$c ([ma]rmora) *cf. Neue I 413* || mella 212(c)$_{90}$. 213(c)$_{10}$ *Neue I 409* || serta 1523b(c)$_{1}$ (*cf.* § 16 a)) *Neue I 475.*

Libyae *nom. plur.* (= *terrae vastae Cyrenaicae Africae Mauretaniae; cf. adnotationem titulo subiectam*) 212(c)$_{29}$.

Vulgo, ubi agitur de singulis Imperatoribus, singularis numerus vocis numen *adhibetur; unum vero obstat exemplum:* deuota numin*ibus* maiestatique eius $\overline{1357}^{*}_{6}$.

Contra usum est plur. in Arranius — coniugi — titul*os* inposuit 576$_{5}$.

§ 19. De comparatione adiectivorum.

a) *De comparativo.*

Constanter iunior *comparativus formatur* (*nusquam* iuuenior; *cf. Neue II 128*), *isque constanter cognominis vice fungens* Iunior: $\overline{14}^{*}_{3}$. 221$_{4}$. 727$_{4}$. $\overline{1175}_{3}$. $\overline{1225}$. 1696$^{*}_{3}$. 1705$^{*}_{3}$.

b) *De superlativis.*

1) Imus (fortuna ima) *invenitur in tit.* 1359(c)$^{*}_{19}$; infimus (solio uno i(n)fimo) $\overline{897}^{*}_{3}$; *cf. Neue II 109.*

piissimus *passim* (*vicies quater*), pientissimus *in nostris titt. nusquam;*[1]) *cf. Neue II 113. 115; Roensch 279.*

De -imus *et* -umus *formarum discrimine v. supra pag.* 19 *sq.*

2) *Participiorum enotavi nonnullos superlativos, qui alibi raro occurrunt:*

obseruantissima (*Neue II 121*) 591$_{10}$.

dicatissimus (*Neue II 128*) $\overline{1016}^{*}$b$_{5}$ || dedicatissima (*raro; Neue II 128*) $\overline{1335}^{*}_{6}$, *ubi v. l. exstat* dedicat ipsissima (*Neue II 203*) || inuictissimus (*ubique Imp.: cf. de Vit III*

---

[1]) Contra e. g. in titulis Britannicis (C. VII) semel forma *piissima* occurrit, *pientissimus* octies.

606) 71. 257_{5} (? [in]uictisim[o] ?). 1296_{3}. $1434\dagger_{2}$. 1579^{*} | laudatissima (*Neue II 124*) 975_{2}.

Adde χristianissimus (*sic; cf. de Vit II 176 1*) $1434\dagger_{1}$ (*Imp.*).

§ 20. De declinatione et coniunctione numeralium.

Fere constanter numeri per notas scripti sunt; ubi perscribuntur, haec enotavi:

a) *Acc. plur. masc.* duos 587_{3}. duo 436_{6}, *nisi transcribendum est* men(sibus) duo(bus). 1066_{5}. 1540^{*}_{11} (*tituli finis pessime traditus est*).
fem. duas 1413 a 1; *cf. Neue II 146 sq.* —
Nom. plur. fem. duae 270_{26}; *cf. Neue II 145.* —
De accusativo pluralis tres *vide* § 13 e).

b) *Coniunguntur maiores et minores numeri hoc modo* (*Neue II 152. 155 sq.*):
1) uiginti duobus $646(n)_{3}$ || quadraginta quinque 1683_{5-6}.
2) quinq(ue) et XL $412(c)_{3}$.
3) triginta et duobus $241(c)_{4}$ || centu(m) et X 1246†. L et s(emisse) 1700_{7} (?).

c) *Pro numeralibus cardinalibus adhibentur distributiva multiplicata adverbiis numeralibus* (*cf. Draeger I² 108*) *in titt.* $648(n)_{4}$: bis denis — orbibus || 724_{3}: ter quinos bis singulos — annos || 724_{7}: bis septenos — annos.

§ 21. De pronominum flexione

nihil fere habeo, quod ex titulis nostris proferam, nisi quod de formis idem *et* iidem *in* § 12 c) 2) *α*) *dixi.*

huiusce (*ante* ciuitatis *collocatum*) 989_{2}.
se*met acc.* $647(n)_{4}$.

B. De coniugatione verbi.

§ 22. De perfectis.

a) *Perfecta et tempora ab eo derivata haec habes contracta:* cooptarunt 69_{8} || confirma- *contra e. g.* (a)edificauerunt

runt 1296_{6}; *cf. Neue II 527 sq.*[1]) — 233^{*} || co(o)ptauerunt 68_{5} || conlocauerunt 989_{12} || coerauerunt 68_{8}; curauerunt 797_{11}. 811_{6} || dedicauerunt 80^{*}_{4}. 153_{6} (dedicaue[r(unt)]). 169_{3}. 885_{13}. 1413_{4} (dedicau[e]runt) || erogauerunt 937_{8} || ornauerunt 993^{*}_{4} *etc.*

parasset 241(c)$_{6}$ || postulasset 714_{7} || expostulassent 1548_{15}. —

complerun[t] (*Neue II 529. 535*) $1423\dagger_{3}$. — creuisse (*Neue II 529*) 212(c)$_{44}$. —

nosti (*Neue II 531 sqq. 535*) 213(c)$_{2}$ || norat 1542(n)$_{11}$. — nouerat 647(n)$_{11}$. —

praefinierant (*Neue II 517 sq.*) 646(n)$_{3}$.

Perfectum verbi obeundi (*Neue II 514 sqq.*)[2]) *contractam formam exhibet*

ob*i*t *in tit.* 591_{6} (c); — *contra* ob*ii*t 127^{*}_{5}. 241(c)$_{11}$. 702_{1}.

b) *Praeterea has formas perfecti commemoratione dignas esse arbitror:*

[ex]plicauit (*Neue II 479 sq.*) 1474.

rel*in*quit *perf.* (? *cf. pag.* 74 *adn.* [5]) 684†b(c)$_{10}$; — *contra* rel*i*quit 974_{7}.

De exitu -*b*i *pro* -*u*i *v. supra pag.* 81.

c) *Constanter fere 3. plur. perf. in* -erunt *exit* (*Neue II 389 sqq.*) *exceptis his exemplis:*

dedere 1523b(c)$_{14}$ *metri causa.* — dederunt *e. g.* 937_{10}. 993^{*}_{4}. 1279_{5}.

---

[1]) Eiusmodi primae quam vocant coniugationis formas contractas index ad C. IV sex affert, ad C. V duas tantum in eodem titulo 2845, ad C. VII unam. — Moeller 44.

[2]) Verbi *eundi* etc. formae perfecti contractae saepius occurrunt in C. IV.

posuere 1623*8.	posuerunt[1]) *passim, e. g.* 2957.
uoluere 212(c)67 *metri causa.*	

§ 23. De participiis.

Fructa (*Neue II 562*) *cogn.* 1130*3 (*v. l.* Fruta = Fruita? *verumtamen hanc formam attulisse vix ac ne vix quidem operae pretium est, cum, qui eam tradidit, titulum non ipse descripserit*). 15974.

Recte sepultus (*Neue II 557*) 648(n)5. 1557(c)*6; sepu[l]tum 696(c?)*12? || fulta (*Neue II 564*) 152(c)2. —

Recte moriturus (*Neue II 587*) 1027(c)9.

De p *adulterina posita vel non posita in participiis in* -to- *verborum, quorum praesens in* -mo *exit, v. supra pag.* 46.

§ 24. De gerundii formis (*Neue II 452 sqq.*).

faciundum[2]) 688 (*a. u. 742*). 79710 (*probabiliter ante Hadrianum*). 8115.	faciendum 1174*5 (*a. 161/169*). 15745 (*a. 164*) || perficiendum 1482h (*a. 195*).
	foro ambiendo 6084 (*a. 294/305*).
[scr]ibundo 2705 (*S.C., scl. III e.x.*).	scribendu[m cur(auit)] 500*5; *item* agendum 134*8 || edendo 241(c)7.
	recte (*cf. Neue II 425 extr.*) *e. g.* distribuendum 7545.

§ 25. De verbis deponentibus.

a)	[an]im[u]m (?) comitabatur (*Neue II 278*) 647(n)13.
b) conuiuat (*Neue II 281*) 10273; *an transcribendum* conuiuat(ur)?	conuiuatur 10272.

---

[1]) *ponere* constanter perfectum *posui* format (e. g. *2957. 2968. 9. 30511. 326 5* alibi passim), nusquam *posi*, quae forma e. g. vicies et sexies in C. V occurrit, duodecies in C. III; etiam in C. II; neque *posiui*, quam formam C. VII (bis *possiuit*) exhibet; cf. Neue II 491.

[2]) *688: faciundum coerauerunt; 79710: faciundam curauerunt; 8115: faciundum curauerunt; — 15745: faciendam curauit; 1174* 5 sacris faciendis.* — Bina exempla utriusque formae in C. VII occurrunt. Cf. Ephem. epigr. II p. 123.

c)	parsimonio fulta *sensu, ut videtur, mediali* 152(c)$_{2}$.
d) merere (*Neue II 298 sqq.*):	mereri:
	ingentem famae numerum meretur 212(c)$_{10}$.
meruit specul[a]t(or) et cornicul[ari]u[s] legionis 702$_{3}$; meruit de deis 1542(n)$_{9}$ ‖ sing(ulos) uniuersosq(ue) promeruit (*cf.* § 40 *s. v.*) 829$_{7}$.	
feminae merenti 876$_{4}$; bene merenti 1026$_{9}$.	meritus de ... 1125†*$_{2}$; meriti 127*$_{6}$?
e)	moderatus (*Neue II 302 sq.*) *medialiter* 1125†*$_{1}$?
f) [aqua] — per plataeas lacubus inpertita *recte notione passiva* (*Neue II 311*) 51$_{4}$.	suis omnes partitus opes (*Neue II 310 sq.*) 684†b(c)$_{8}$.
g) *fortasse* ne dubium — uereretur 684†b(c)$_{3}$ *passive*[1]) *dictum est modo fere soloeco; cf. Afran. apud Gell. XV 13.*	

CAPVT III.

De syntaxi.

A. De congruentia.

§ 26. De numeris singulari et plurali.

a) *Substantivi quod dicitur collectivi formam singularis numeri sequitur praedicati forma pluralis* (*Draeger I² 170 sqq.*)*:*
ciuitas — hospitium fec*it* cum — eumque — sibi liberis

---

[1]) An *uereretur* peccatum est a quadratario pro *uideretur*? Aut hoc aut illud, quod supra proposui, statuendum erit; nam parum apte mihi videtur statui *uereri* ita admissum esse, ut supplendum esset *ne dubium (esse cuiquam) — uereretur — (Vmbrius Victorianus), quis hoc — fuisset conditus humo, Victorianum scribere curae fuit.*

posterisque suis — coopt*arunt* 69 2—8 (*a. 65*); — *contra admodum apte* senatus populusque — fecerunt — co(o)ptauerunt 68 1—5 (*a. u. 742*).

ordo decurionum — fec*erunt* 1124* 6—8.[1])

popul*us* curiarum — posu*it* et — ded*er(unt)* 1828 9—15.

Legimus praeterea e. g.

reuoc*at* me cur*a* operis cels*iq(ue)* decor*es* 212(c) 77; *cf. Draeger I² 175 sq.* —

Co[rneliu]s — cum Vttedio — dedicau*it* 24* 2 || Coelius cum Coelio — filio suo — dedicau*it* 969 7—14 || curator — cum ordine — dedicau*it* 1281; *cf. Draeger I² 178 sq.*; — *contra parum concinne:*

Calui*us* — sumpto suo et T. Aeli — communi pecunia fec*erunt* 895* 4—8.

Pluralis neglegitur[2]) *in*

C. Gessius — uix(it) — et Iulia uix(it) —; h(ic) e(st) s(itus, -a?) 278, *propter formulam, ut videtur, et admodum usitatam et compendio notatam.*

b) *Adiectivi, quod ad duo substantiva aeque pertinet, numerus singularis ita admittitur, ut ad unum, quod proxime ab eo abest, substantivum quadret, in his exemplis:*

Anniae sororis et Iuliani fratris su*i* 1401 5—6.

Cupito patri, matri Venustae me*ae* 1523 b(c) 6.

ingenio et animo maxim*o* 1540* 3—4.

propri*o* sumptu diligentiaque 1281 a.

Usitato modo dicitur etiam e. g.:

suo et — liberorum suorum nomin*e* 1400* 4—7; *et similiter* 955* 4. 1401 7. 10.

cum liberos posterosque eius — patron*um* cooptarunt 69 5—8 (*a. 65*) *et similiter* 68 4—7 (*a. u. 742*). —

sumpt*u* suo et T. Aeli 895* 4—5 || *adde* Coelius — cum — filio sumpt*u* proprio — dedicauit 969 12 || Sextili — maritus — et — filius — su*o* sumt*u* ornau*erunt* 993*; — *omnino semel tantum plur.* suis sumtibus 609 a.

---

[1]) Cf. *ordo dedicatissimi* C. II 2071.

[2]) Non invenitur exemplum tale, quale illud est *astante ciuibus* C. V 895.

Nomen ad plura attributa adiectum numeri singularis (*cf. Draeger I 1 sq.*) *forma indutum est in*

corona*m* muralem, uallarem 217^{*}_{11}; — *sed dicitur e. g.:*

Aeli*i* Primus et Felix et Secundianus 811_{4} || Iul*i* Optatianus et Victor liberi 631_{5-6}; *et sic constanter.*

Quid sibi velit pluralis in Felicula [—] Sterceiani coniunx mater filiorum e o r u m 770a, *ubi exspectes* eius, *dicere nescio.*[1])

§ 27. De casuum congruentia.

Casus inter se miscentur in his titulis:

D. M. s. Lus*i* — aedil*is* et munerar*i*, item duouiru(m) et munerar*ius*, agens — uixit — 1270.

Memoriae M. Numis*i* — augur*is*, homin*i* bon*o*, qui —; ob honorem eius *etc.* 974. —

Imp. Valeri*o* pate*r* patriae 1357^{*}_{5}, *ubi ab uno ex auctoribus* patr*i* *traditur ex coniectura potius quam ex visu.*

C. Vetti*o* — nepot*is* — 823_{5} || *traditur* M. Fanni*o* — Vital*is* 853^{*}_{1-2}.

Imp. Caes. — fil*i* — adnepot*i* M. Aureli*o* *etc.* 966; *cf. supra pag.* 85 *adn.*[1] —

Silius — h*i*c tumul*um* fecit 1066_{2}.[2]) —

Quinto — cupiens — respondere — decreto ord(inis) n(ostri) pos(ita, *sc. basis est; an parum recte explicata nonnulla compendia sunt?*) 27.

Prorsus miscentur casus gen. et dat., ita tamen, ut quadratarius ipse peccata corrigere iam coeperit, in tit. 1485.

De abl. abs. sacerdotis et Arri — agentib(us) 796_{2} *v.* § 31, *ubi quae allata sunt, exempla omnino conferas.*

§ 28. De consensu generum.[3])

Nomen substantivum generis feminini excipitur attributo vel praedicato vel relativo generis masculini in his exemplis:

---

[1]) Quadratarii mendo deberi videtur „*annis I*" *656b* 4.

[2]) Cf. C. IV 1847 *haec nau(em).*

[3]) Genera permutantur in C. V maxime in titulis christianis.

[I]ul(ia) Gall*a*, qu*i* et Meduri*a* 163 || *item in eadem formula:* Calpurni*a* Victorina, qu*i* et Faed*a* 347 || Auati*a* Victoria, [q]u*i* [e]t (*traditur* ouit) Monn*a* uocita[ta] e(st) 1679*; — *contra recte* Felicitas qu*ae* et Vruria 1709.[1])

Caesetiae — qu*ae* *i*dem h. s. e. 1039₃ || *ibidem v.* 8 *Wilmanns sic legit:* — quo h*i*c (*pro* haec) iace[t]. —

Iuli*a* Spes pi*us* uixit 584*.

Flaui*a* — uixit —; h(ic) sit*us* (est) 371*;

fortasse etiam in Senatus populusque ciuitatium stipendiari*o*rum pago Gurzenses 68₂ (*a. u. 742*).

Genera permiscentur etiam in nominibus propriis; legimus enim in tit. 1181 ₂₋₃: et Acci*ae* Heuresidi Venanti*o* c(larissimae) p(uellae) et *etc.* —

Minus apte dicitur suis omnes partitus opes posteritati *ea* — relinquit 684†b(c)₈₋₁₀.

Certo corruptus videtur tit. 1384*: Turi*us* Gemell*us* uxor —. *Legimus praeterea:*

munic(ipi*um*) Aureli*a* Vin*a* deuot*a* 961. — *contra* municipi*um* Thib(ic*a*) deuot*um* 766 || m[uni]cipi*um* — Thignic*a* deuot*um* 1406.

B. De syntaxi casuum.

§ 29. De adiectivis et adverbiis (*Draeger I² 352 sqq.*).

a) *Sescenties legimus* pius uixit, pi*a* uixit; *adverbium* pi*e* *non usurpatur nisi in his titulis:* 601₅. 616. 630*₃. 644*. 716₃. 722₄. 990*. 1256₃ (? *legitur* pi*i*; *cf. supra pag.* 15).

religios*e*, pi*e*, casteque uix(it) 78*₆₋₈; — *contra cf.* uixit pi*a*, larg*a*, benign*a* 412(c)₃₋₄.

sat prob*e* — uixit 647(n)₆ || uixit — honest*e* 1048. —

uotum soluit libe(n)*s* animo 1012; — *contra* perduxi liben*ter* 1027(c)₈.

non dign*a*,[2]) coniux, — uita [exire de]creuisti 403(c)₆.

[1]) Cf. Roensch 276. 520.

[2]) *a* littera, etsi non satis certa, tamen probabilior Wilmannsio visa est quam *e*

prolatos homines — longior excipiat memoratio mult*a*que seruet — mansuris — annis 212(c) 7.
alti*or* extrema nube uolat 213(c) 14.
stabil*is* bene figitur 212(c) 20.
Contra e. g. reportantes mella frequent*er* apes 213(c) 10 || geras multos felic*iter* annos 213(c) 19 || felic*iter* aedificauit 1434† 4.
Cf. dolens feci 336*; — *tamquam adverbii loco* cum dolore [posuit] 299 8. —
idem *pronomen et item adverbium pari sensu ita adhibentur, ut pronomen triplo fere saepius occurrat adverbio; legimus enim:*

verbum aliquod (posuit, fecit, *similia*) *id*emque dedicauit 840* 7. 998*. 1267 12. 1309 5. 1321 6. 1400* 11. 1441. 1586 || posuit ide[mq(ue) de]dicauit 1401 12; *similiter* 1548 17 || dederunt idemq(ue) d(edicauerunt) 1279 5; *similiter* 885 13. 1413a 4 || fec(erunt) iide[mque —] 816 || [—] idemq[ue —] 1363 || posuit eandemque dedicauit 858 9 || iubente prouinciale — eodemque dedicante 587 4.

contra f(ecit) *ite*(m)que dedicauit 703 5 || re[fec]it itemque dedicauit 1406 d—e 3 || restituit itemque ded[icauit] 818 || [res]tituit itemque [—] 1448 f* || [de]derunt itemque dedic[auerunt] 1361.

b) *Adverbium exstat pro attributo* (*Draeger I² 131 sq.*) *in:*
T. Aeli — quondam collegae sui 895* 5—6.
[in] memoriam quond(am) soceri sui 1577 c 3; — *contra adiectivo praefixum est in* Palliae Saturninae Iulius Maximus quondam suae 647(n) 1; *similiter* 682(n) 6—7.

§ 30. De pronominibus.

a) *De pronomine reflexivo* (*Draeger I² 67 sqq.*); *cf.* § 35 g).
hic — Pass[ie]na — quiescit; — hoc sibi (= ei?) costituunt patres fratresque sepulcrum 412(c). —

Exstat extra orationem obliquam in secundaria sententia (Draeger I² 75 sq.):

C. Memmio Felici — C. Memmius Fortunatus propter — affectionem, quam circa se — exhibet, posuit 1419* 10—13 || Fundanius — ob honorem aedilitatis, quem ei ordo suus — decreuit, — posuit 858 5—6; — *contra prorsus recte e. g.* L. Annius suo et — Anniae sororis et Iuliani fratris sui nomine statuam, quam — pater eorum *etc.* 1401 8. —

conditori adque amplificatori totius orbis Romani sui — Constantino — Mecilius *etc.* 1179 2. —

hominemq(ue) laboret metiri breuitate sua 212(c) 34—35. —

Flauio — patria egregiam officii sui — testata memoriam 758 7—12.

locus datus a — parente suo 1643 10—12. —

porticum cum arcu suo — dedicauit 608 4 || signum lupae cum insignib(us) suis posuit 958 4—5 || Cornificius — templum (*exspectes* cum; *cf. infra pag.* 125) ornamentis suis et statuam sua pec(unia) fec(it)? 1441. —

Prorsus usitato modo adhibitum habes pron. refl. e. g. in:

puero — exhibenti — uoluptatum genera patris sui studiis 14* 6—7 || Honorato — omnibus honoribus patriae suae functo 32 2—4 || patri — indulgen[ti] in liberos suos 739 2—4 || administrante [E]nnodio — cum — leg(ato) suo 1358* 3—4 (?).

Parum concinne dicitur L. Antonius super — HS duo milia nummorum patris eius *etc.* 76 9; — *contra satis apte* Cae(cilius) — u(ixit) —; curantes filios (*pro abl. abs.; cf.* § 31) eius 132 5—7. —

Saepe pronomen possessivum reflexivum sic usurpatur, ut, si deesset, sensus prorsus idem maneret;[1]) *e. g.:*

fecit marito suo 642 5—7 || cum Magniliano filio suo 828 10 *et similia exempla passim.* —

sua liberalitate, *similia = quae eius propria est, v.* § 35 e). —

[1]) Cf. Mommsen in Ephem. epigr. I p. 80.

b) hic:

Rariorem usum testantur haec exempla:

Victoria uixit *etc.*; huic — fecerunt 153$_{4}$; — *vulgo* Victoria uixit —; filiae fecerunt *vel* Victoriae; uixit —; fecerunt — *vel similiter;*

M. Aemilius — uixit; h. s. e.; huic — fecerunt 1307$_{4}$. — hanc statuam — hoc transtulit (*cf. Neue II 633 sq.*) $\overline{1648}_{9}$; — *contra* huc 213(c)$_{1}$.

iste:

recte inque isto patrio opere iuuenis — quiescit 646(n)$_{12}$, *i. e. in eo, quod, qui legis, ante oculos habes.*

is (*cf. sub* a)):

Per pleonasmum (*cf. Draeger I² 83*) *exstat e. g. in*

iuuenis (*sequuntur satis multa epitheta*); is — uixit — 726$_{2-6}$ || *cf. etiam* homini bono, qui — reliquit, ob honorem eius posuerunt $\overline{974}_{3-8}$.

Bene: —, cui ordo — statuam cum decreuisset isq(ue) — uellet $\overline{32}_{5-8}$.

Plane obscura videntur verba, quae leguntur in tit. $\overline{1828}_{14-15}$: curiis epulactris (*sic;* § 40 *s. v.* epul.) eius deder(unt).

idem:

Axia — ui[x(it)] —; eadem se ualente — parauit 810$_{4}$; — *contra cf. in tit.* 388$_{5}$: ipse sibi se uiuo posuit || *fortasse eodem modo intellegi potest locus, qui exstat in tit.* 1039$_{3}$: quae idem (*pro* eadem; *cf.* § 28) h. s. e. —

Q. Caluius Rufinus — fecerunt dedicante Q. Caluio Rufino aedile; ob cuius statu[ae] dedicationem idem Rufinus *etc.* 895*$_{4-10}$.

De idem — item *vide* § 29 a).

(*Post* idem *sequitur* et 1557(c)*$_{11}$: quod sit tibi idem et mihi; *cf. Draeger II 54*).

c) qui *pro* quae *v.* § 28.

d) quisque (*Draeger I² 101 sq.*) *legitur his locis:*

septimo quoque anno $\overline{924}_{5}$.

singularum quarumque ciuitatum $\overline{1179}_{3}$.

per IIuiros cuiusque anni legi $\overline{1641}$ b$_{15}$.

in locum adulti vel demortui cuiusque $\overline{1641}$ b$_{16-17}$.

quisque *pro* quisquis (*Draeger I² 101*) [1]) *in tit.* 1027(c)10: quisque sapis, iuuenis, *etc.*, *ubi metro* quisqu*is* *forma respuitur.*

uterque:

utr*is*que nobis uiuis 1523a1.

e) quantus:

Plur. pro quot (*Draeger I² 104; Roensch 336*): quantis uita[m d]eduxerit annis 218(c)a*1. [2])

§ 31. De casu obliquo in universum agitur.

In adhibendis casibus obliquis, praecipue accusativo et ablativo tituli nonnulli, praesertim inferioris aetatis, menda potius quam discrepantias ab usitata scribendi construendique ratione exhibent; at ne menda quidem statuerim, sed, cum certa eiusmodi exempla saepius occurrant, casuum permixtionem iamiam parari, qua absoluta et perfecta linguae quas dicunt romanicae unum tantum retinuerint casum obliquum, putare malim cum Stuenkelio, Verhältniss der Sprache der Lex Utinensis etc., pag. 622 (Vol. VIII suppl. ad acta, quae „Jahrb. für class. Philol.“ inscribuntur), collatis simul iis, quae contra Stuenkelium disputavit Schuchardt in „Zeitschr. für rom. Philol.“ I p. 111 sqq.

Quo pertinere mihi videntur constructiones illae in § 35 c) 2) *afferendae:* uixit annis, menses *similesque; eodem fortasse casus ablativus in* -u *secundae declinationis, cuius exempla v. supra pag.* 91; [3]) *neque neglegendi sunt ii tituli, qui* -m *vel* -s *litteras finales abiectas exhibent; cf. supra pag.* 65 *sqq. et pag.* 76 *sq. Plurimae eiusmodi discrepantiae occurrunt post praepositiones.* [4])

---

[1]) Sic etiam in C. II 591; III 1966; V 8974. Cf. Roensch 336.

[2]) Cf. Stat. Silv. IV 3 152: *quantos,* sc. annos, *ego Delium poposci.*

[3]) Si in his formis casus obliquus generalis intellegendus est, id quod mihi satis probabile videri non nego, quaestio, sitne transcribendum *unu(m)* etc., de qua in pag. 91 adnn. [3] et [4] disputavi, supervacanea est.

[4]) Praepositiones cum casibus non suis, sicut omnino casuum permutationis exempla, non desunt in C. II (*ob; cum, pro; in*), III (*ad, ob, per; ex, pro; sub*), IV (*a, cum*), V (haud ita raro; *ob; cum, de, pro; in*), VII (ter; *ob, inter, post*). Cf. Roensch 406 sqq.; 523; exempla con-

Atque accusativus quidem positus est pro ablativo in his titulis:

d(epositus) k(a)l(endas) Ianuari*as* 57†4—5 || placiturus terti*um* muneris (*sc. diem*) 241(c)8 (*i. e., si recte intellego, ut placeret non solum primo alteroque die, sed etiam tertio, usque ad quem diem munus sive ludus durare debebat*); *sed cf. Draeger I² 398.*

ob uirtutem in expedition*em* Parthic*am* coronam *etc.* 217*10.

in pac*em*[1]) 943†*; — *contra* in pace *passim* †.

in hoc sign*um* semper uiu[—] 1106†* || in hoc sign*um* semper uinces 1767†.

Legimus et sub di*e* 453†7 (d(i)e). 457†4. 458†4. 460†8 (d(i)e) *et* s(u)b Id(us) A(u)gust*as* 451†5.

Ac ne ille quidem ablativus, qui absolutus vocatur, permutationem effugit; scribitur enim in titulis lectionis certae:

Catilius se uib*um*[2]) fecisse (*sic*) 292 2—4.

curant*es* fili*os*[3]) 132 5—6.

In tit. 796 2 (*a.* 338) *perperam incisum est* [Vic]tor*is* sacerdot*is* et Arr*i* Seruil*i* rem agent*ib(us)* || *ibidem, v.* 3 *occurrit* silic*em* — sanctuarium strauit.

Ablativus pro accusativo:

ob dedication*e* 1321 7 || ob innocent*e* act*u* 240 5; *praeterea cf.* § 35 f), *et supra pag.* 66. —

---

gessit etiam Arm. a Guericke, De linguae vulgaris reliquiis apud Petronium et in Inscrr. pariet. Pompeianis, 1875 (diss. acad. Albertinae), p. 55 sqq.; Moeller 41.

[1]) *in pacem* habes etiam C. V 1757a.

[2]) Cf. *se uibum fecit* C. V 1644†. — Quod Schuchardt II 95 errare eos censet, qui dicant in eiusmodi exemplis accusativum pro ablativo exstare, neque iam aures, quae differentia inter *in locum* et *in loco* intercederet, sensisse, haec nonne fere eadem sententia est ac si haec sane exempla demonstrare mihi videntur nec ablativum nec accusativum nec quemvis certum casum, sed obliquum casum, casum generalem poni? Etenim, qui sic scripserunt, casu absoluto uti certe volebant, cuius loco quem adhiberent, nihil iam eorum intererat.

[3]) Sic interpretari malim quam *curante(s) filio(s)* abl. sing., etsi ex titulo mutilo non certo sequitur filios curavisse, non filium.

§ 32. De accusativo.

a) 1) *Figura etymologica in duobus titulis conspicitur* (*Draeger I² 386 sqq.*):

uixit uitam annis — 1370*3. 1699*4.

Verba intransitiva per compositionem cum praepositionibus ad, con, in *etc. transitiva facta* (*Draeger I² 376 sqq.*), *si quid vidi, vix inveniuntur praeter:*

adire: quas iam transegi, rusus adire uias 213(c)6.

insilire *translate* (= *invehi in aliquem contumelia; Draeger I² 417*): numquam — insilire quemquam nouerat 647(n)11.

contra e. g. accedere *modo magis usitato* (*Draeger I² 377*): at cuius sectam numquam accedi potest 1557(c)*4—5.

Verbum circandi (= *circumeundi*) *transitive:* circaui totam regione(m) 1027(c)6.

manere *transitive:* dum [b]usta [1]) manet 434(c)9; — *contra intr. e. g.* 1523b(c)16: maneant ossa quieta.

sudare *transitive:* sudet florisapos — liquores 212(c)90 (?); *Draeger I² 553.* —

Duplicem accusativum (*Draeger I² 382 sq.*) *habes e. g. in his titulis:*

eum liberos posterosque eius — patronum cooptauerunt $\overline{69}$5—8 *et similiter* $\overline{68}$4—5 || M. Cincium — patronum expostulassent et fecissent $\overline{1548}$13—15.

decurionibus sportulas asses octonos — dedit $\overline{1548}$9—11 *et similiter* $\overline{1548}$18—19.

2) *Prorsus usitato modo* geras multos — annos 213(c)19 peregi annos (= uixi annos *vel* annis; *cf.* § 35 c) 2)) 724 3; *sed* (*cf. Krebs, Antibarbarus, ed. 4., p. 175*)

bis septenos cum agerem annos (= *cum annum quartum decimum ingressus essem*) 724 7 (*scl. III*) || *similiter* agit in diem operis perfecti annos *tot* 217*12—13. 16—18 (*scl. II—III*).

3) ecce (*Draeger I² 399*) *nusquam cum accusativo coniungitur nec legitur praeter carmina:*

ecce, recens pietas — meretur 212(c)9—10 || iam debet

---

[1]) Sic enim corrigendum videtur vocabulum traditum *usta*.

pater, ecce, tuus $212(c)_{56}$ || lapis, ecce, foratus — hortatur $212(c)_{86-87}$ || ecce, Secundus adest $213(c)_{3}$.

b) *Accusativum graecum*[1]) *quem dicere consuevimus habes in titulo poetico* $212(c)_{50}$:

haec gaudia saepe nitentem (*fere = laetitia de iis, quibus gaudet, nitentem*).

c) *Addo exempla nonnulla ad praepositionum usum pertinentia, quae cum accusativo coniungi solent, omissis iis, quae aliis locis syntaxeos casuum collocare malui.*

ad:

cadis ad multos — iocos $213(c)_{12}$.

ad omnes respiciat uitae casus $212(c)_{33-34}$. —

ad aeternitatem meritorum eius — conlocauerunt $\overline{989}_{9}$; *Draeger I² 582*; — *contra* in memoriam — parentium institui et dedic(aui) $1523a_{3}$; *cf. exempla infra sub* in *afferenda.*

proc(urator) ad solaminia $\widetilde{619}_{4}$.

at instar (*cf.* § 40 *s. v.*) $\overline{1447}$c; *Draeger I² 581.*

ad exemplum piissimae 236_{3-4}; — *contra* obit exemplo (*abl. an dat.?*) 591_{6} (c).

ad satiem (*cf.* § 40 *s. v.*) $1523b(c)_{9}$; *Draeger I² 579.*

ab annis *tot* ad annos *tot* $\overline{1641}b_{7.9}$; *Draeger I² 578 sq.*

ad = *circiter* (*Draeger I² 580*): beixit anis (*sic*) at LXXX 284_{3-4}.

apud *v.* § 33 a), circa, erga, in *v.* § 34 b); *pag.* 123 *adn.* ¹.

per *praepositionis habes in eodem enuntiato duas notiones in tit.* $212(c)_{15}$: census, per quos aetherias surgunt monimenta per auras.

inter:

inter omnia (*de* omnia *v. Draeger I² 392*) emendatus 726_{2}.

inter quin[quennali]cios adlecto $\overline{262}_{5-6}$ || adlecto inter co[m]i[t]es $\overline{597}*_{3}$; — *sed* (*ut par est*) in equestres turmas adlecto 627_{3-4} || [adlect]o in turmas [equestres] et in decuriam iudicum 1147 || in quinque dec(urias) adlectus $\overline{1576}_{5-6}$. $\overline{1827}_{5}$.

---

[1]) Ex Eccl. accusativi relationis exempla congessit Roensch 437.

in:

pensatos ibis in annos 212(c)71.

in diem operis perfecti (= *usque ad; Draeger I² 655*) 217*12. 17.

prolatos homines in tempora plura — excipiat 212(c)6—7 || in aeternum condita 1523b(c)8 || in perpetuum — reseruatus 1646 10—11 || in perpetuum aeui seculorumque testata memoriam 758 11—12; *Draeger I² 655; cf.* § 33 a).

Romuleas exire — in arces — aut — medias — in auras 212(c)82—83; *cf. supra* surgunt — per auras.

in melius reformantur 608 4 || in melius creuisse 212(c)41.

in fidem clientelamque — recepit 68 6—7. 69 12—14; *Draeger I² 527.*

ut in locum — demortui cuiusque statim substituatur 1641b 16—18. —

De in — editione(m) erogari 967 5 | in compensatione(m) 895*7 *vide* § 35 f).

§ 33. De dativo.

a) *Saepissime dativus indicat eum, cui, in cuius commodum vel honorem aliquid fit, ponitur (vel simile verbum), sive adscribitur verbum sive mente supplendum est (cf.* § 39 b)); *cuiusmodi exempla afferre operae pretium non videtur.* —

seruet — mansuris — annis 212(c)7—8 || ponat monimenta futuris temporibus 212(c)64—65; — *contra cf.* § 32 c).

de aeterno — figitur usu 212(c)20 *cf. supra pag.* 100 *adn.* [1].

in dextera cellis exeunt*ibus* — constructum 828 4—5; *Draeger I² 433 sq.*

[aqua] — coloniae sufficiens 51 3.

cum cuncta parasset edendo (*sc. muneri*) 241(c)6—7; *Draeger II 802 sqq.*

porticum —, quae foro ambiendo deerat 608 4; *Draeger I² 405; II 809 sq.*

Dativos duplices habes e. g. hos:

memoriae Cassiae fecit Deodatus coiugi 63 1 || Mem(m)ius — uxori bon(a)e memori(a)e — [posuit] 299 6—8; || filio memoriae titulum — reddidit 646(n)1 || *cf.* pro meritis eius memoriae benignissimae fecit (*sc. matri*) 1349*6—8 (*an*

benignissimae *matri?*); — *contra* in memoriam — parentium institui 1523 a 3—4.

sibi suisque posteris — tribuit muneri 682 (n) 3—4 || *cf.* hanc operi(s) struem dicauit, semper ut haberet muneri (*sc. sibi*) 647 (n) 2.

arcuus — patriae dono dedit 1309 5. —

Vrbanilla mihi coniunx 152 (c) 1; — *cf.* coniugemq(ue) meam mihi iuncta(m) (*Draeger I² 426*) 1523 b (c) 7.

alteque Pompeiae locat leuamen hoc dolor*ibus* (= *levamen dolorum*) 251 (c) 3—4; *Draeger I² 440 sq.*; — *contra* hoc solamen erit uis*us* 434 (c) 6. —

Dativos ex adiectivis pendentes (*Draeger I² 444*) *excerpsi e. g. hos:*

notissimam omnibus in se bonitatem 1646 8—9 || semper parentibus carus 726 6; municipibus meis — carissimis m*ihi* 1641 b 2 || conditor*i* [per]grato spiritu 646 (n) 13; *sed* gratus aput magistros fui 724 4 [1]) || rebus hominibusq(ue) pernecessarius 352 4—5. —

uoci praepositus (*cf.* § 40 *s. v.* praeponere) 218 (c) a* 3; praepositus uexillationibus 619 5—6; *item cum dativis* 1322 2—6; — *sed* praef. iur*is* dic. 853* 6. — *Cf.* § 32 c).

b) *Addo constructiones nonnullorum verborum.*

iungere *v. supra sub* a).

omnibus ciuibus n. HS diuidi uolo 967 6—7 || suis omnes partitus opes 684† b (c) 8 || [aqua] — per plataeas lacubus inpertita 51 4. —

inlatis reip. — summis 862 6—7; *similiter* 863 7—8. 958 3 || inlata aerario [—] 1576 7; — *sed* moles intulit in nubem [caput?] 218 (c) a* 6.

ornamentum moenibus et salutem ciuibus perpetuam — contulerit 1828 5—8; — *sed* in sumptum contuli[t] 998*; *Draeger I² 419. 658.* —

pronis animi uirtutibus adsit 212 (c) 13; *Draeger I² 409 sq.*

---

[1]) De *apud* praepositione cf. *praepositus uexil.* — *aput Marcomannos* 619 7; sed etiam *praepositus uexillationibus* — *aput Scythia(m) et Tauricam* 619 6; cf. Draeger I² 585 sq. Roensch 391 sq. — *ad* c. acc. pro usitato dativo in titt. nostris non occurrit; cf. e. g. Roensch 426. 480.

instante operi[1]) — sufete 765 4.

mercib(us) insistebam 868(n)5—6 || solitis insistere lucis 212(c)59 (*an ablat. loci?*); *Draeger I² 417.*

Cf. praeposs. ad, in *in* § 32 c).

§ 34. De genetivo.[2])

a) *Genetivus possessivus videtur intellegendus esse in* multa iuuentutis feci 1027(c)9. —

Genetivi qualit. (*Draeger I² 460 sqq.*) *haec fere habes exempla:*

pudicissima femina rarissimae frugalitatis 134*4—5 || mirae bonitatis [e]t ex[im]iae inno[centiae feminae] 1182 4 || [r]ariss[i]mi exe[m]pli fra[t]er 267 || laudatissimae memoriae puellae 975 || optimae memoriae ciuis 937 3 || laudabilis sectae homo 1288 5.

[tribuniciae potest]at*is* 1339 . tribun(iciae) potestat*is* 1479 7, *ubi v. l. Templii* potestate *contra ceterorum testimonia nihil valet;* — *certo abl. scribitur e. g.* 1126*. 1357*4—5. 1478*2.

Nusquam igitur genetivum qualit. habes attributo destitutum.

Adde mollitae — stamine cerae 212(c)45 || *de* aedem trium camerarum 1183 1 *v.* § 40 *s. v.* camera.

Per brachylogiam (*Draeger I² 462 sq.*) *dicitur:*

Luria — pia an(norum) XX; h. s. e. 1347 || *et sic per notam etiam* 272 4 (?). 508(?). 654. 813 4. 1389†*3 || *perscriptum* annorum 1047 (*in titulo mutilo*); — *contra substantivum appellativum, a quo genetivus pendet, additur in* uxori carissimae annorum — 952*5—6.[3]) —

b) *De genetivo obiectivo* (*Draeger I² 467 sqq.*).

amore ductus pelagi 868(n) 4—5 || fusae uanis in amoribus errans gloria luxuriae 212(c)23—24.

contra: amorem in patriam 822 14 || liberalitates in rem pub(licam) et ciues amorem (*sic*) 980 5—7 || erga ciues amorem 826 7—8 || amorem circa patriam 829 5; *habes igitur in eodem municipio Turce-*

---

[1]) Cf. *instans operi* Verg. Aen. I 504.

[2]) De [*al*]*u*[*ib*]*us cellarum* v. pag. 148 adn. [1].

[3]) Cf. in C. V 4530 *annor(um) natus XVII;* 4483 *uixit ann. XXXIII, mens. II, dierum XXIIII.*

tano (822. 826. 829) *tres constructiones, inter quas genetivus non occurrit.* [1])

ob indiuiduam patris amicitiam 827 5 (*qui tamen gen. subiect. quoque esse potest*); *nec magis in* cum summo eorum dilectu — u(ixit) 726 7, *utrum subiectivus an obiectivus genetivus sit, diiudicari potest.*

sub honore deorum 212(c)37. ob — proprium in singulos honorem 60a8.

cura operis 212(c)77.

officii sui — memoriam 758 11—12.

ueteris solacia uitae 434(c)2.

solamen — uisus 434(c)6; *cf.* § 33 a). —

coniunx — negotiorum socia 152(c)2. —

E. g. proc(urator) ad solaminia 619 4.

---

[1]) Iis, quae supra attuli, addo haec exempla ad illustrandum usum praepositionum *circa* (Draeger I² 618), *erga* (l. l. 597), *in* c. Acc. (l. l. 654) (*aduersus* non legitur in titt. nostris):

circa: *affectionem fraternam, quam ci[r]ca se et liber(os) exhibet 1419* 11—13* || *merita, quae circa r. p. suam et uniuersos ciues exhibuisset 1548 12—13.*

erga: *insignia eius erga remp. merita 989 7—8.*

in: *ob parem in uniuersos aequitatem 60 a 6* || *pro meritis ac beneficis in ciues remq(ue) p. praerogatis 1296 15* || *ob notissimam — in se bonitatem 1646 9* || *liberalitates in rem pub(licam) 980 5—6* || *solita in patriam liberalitate 210 3* || *liberalitatem eius in remp. 1495* 4—5* || *adsidua in rem publicam merita 1175 6—8.*

in uirum religiosa 647(n) 10 || in eodem versu exstant *in se pudica* et *in familia mater*, in quibus exemplis et ipsis, ut quae primi simillima sint, accusativum intellegendum esse suspicor; quam opinionem si iustam esse arbitraris, *-m* finalis vocis *familia(m)* obscurata est, de qua re cf. supra pag. 66 || *indulgen[ti] in liberos suos 739 3—4.*

Genetivus obiectivus post adiectiva et verba:
Recte obliuisci *cum gen.* (*Draeger I² 488 sq.*) *in tit.* 1523b(c)$_{1}$: amorum oblita tuorum. —
fecunda subolis 1542(n)$_{6}$; *Draeger I² 477.*

c) *Genetivum partitivum*[1]) (*Draeger I² 448 sqq.*) *habes in:*
quis — mortalium 684†b(c)$_{4-5}$ || duouiru(m) (unus) et munerarius 1270$_{4-5}$.
uoluptatum genera $\overline{14}$*$_{6-7}$.
Saturnina, exemplum sanctimonia[e c]oniugal[is] 78*$_{1-6}$ || pubertatis exempla optuma — dedit 646(n)$_{6}$. —
in perpetuum aeui seculorumq(ue) $\overline{758}_{11-12}$; *cf. Draeger I² 453 sqq.* —

§ 35. De ablativo.

a) *Ablativus locum originemque indicat* (*Draeger I² 497 sq.*):
Iohannes — ex g[e]nere probincie Surie Apami*a* 57†$_{1-3}$ || Antonius Marchiamus Mile(u)o 288*$_{2-4}$? || Nepos Philippis 1026$_{3}$ || Cornelius Solutor Sissaris 1541$_{4}$ || Priscus Vienna 1024.
Calpurnius — dom(o) A[qui]s Statelis 502*$_{2}$ || Virrio — col(onia) Assuribus 631$_{4}$;
contra Adiutor Mediolan*i* 1025$_{3}$; *ubi maluerim* Mediolani(o); *cf. pag.* 88 *adn.* [1].

Accedit commemoratio tribus ablativo casu appositae, quae passim occurrit.[2])

Ablativus comparationis (*Draeger I² 565 sq.*):
altior extrema — nube 213(c)$_{14}$.

---

[1]) Pro genetivo partitivo habes, si quid video, ablativum cum praepositione, quae intercidit, coniunctum in tit. $\overline{967}$ 7 mutilo: *in quorum editione erogari uoluit* (*denarios* tot) *et* [*ex* vel *e* suppleo, etsi spatium harum litterarum capax non adesse videtur] *reliquis* (*denariis* tot) *omnibus ciuibus n. HS diuidi uolo.* — Ceterum ablativus cum praepositione, praecipue *de*, coniunctus pro genetivo communi non occurrit; cf. e. g. Roensch 426. 480.

[2]) Ablativus locum indicare videtur etiam in tit. $\overline{1277}$ 6, ubi legitur *leg(atus) alma Kar(thagine)*; contra in tit. $\overline{928}$ 2 cum Wilmannsio supplendum est *legato a[lma]e Karth[aginis]*.

Praeterea, non secus atque alibi, hoc amplius *e. g.* 1323 10 || eo amplius 811 6.
quam *post comparativum positum non invenitur.*

b) *Ablativus qualitatis* (*Draeger I² 541 sq.; cf.* § 34 a)):
praedic. uita multis laudibus (*sc. fuit*) 646(n) 11.
attrib. iu[uenis] —, uerecundia incomparabili 726 3 || iuuenis — quiescit, conditori [per]grato spiritu 646(n) 13 || uir armis, ingenio et animo maximo 1540* 2—4 || magnis moribus femina 1557* 3.
equo publico 937 3. 1576 5. 1827 4.
manib(us) hic [pl]acidis Pass[ie]na — quiescit 412(c) 1 || Caledius — peregi annos, ingenio non humili 724 4.
Caecilius — frugalissimus pater, laudabilis sectae homo, integritate, innocentia, fide, uixit — 1288 2—9 (*an abl. modi?*) —

Ablativus modi (*Draeger I² 535 sqq.*):
curta ueste, Thalia, ueni 1523b(c) 2; *Draeger I² 539.*
simplici animo uiuens 647(n) 9 || uixit iudicio, senuit merito? 591 4—5 (c); *de* obit exemplo 591 6 (c) *v.* § 32 c).
qui pectore sancto — dedit 213(c) 3 || pubertatis initia iuuenili corde edidit 646(n) 6 || iteratis lacrimis fecit 770b.
diploma circaui — regione(m) 1027(c) 6, *ubi exspectaveris* cum diploma[1]) (*similia fere Draeger I² 538*) (cum *praepositionem desideramus etiam in* templum ornamentis suis — fecit 1441; — *contra e. g.* porticum cum arcu suo *etc.* 608 4). —

Ablativus relationis (*Draeger I² 542 sq.*):
E. g. numero *constanter per notam* n *scriptum* (*novies*).
Varius, cognomine Frontonianus 434(c) 1.
[pul]chrior morib(us) 1069(c) 2 || ingenio ualidus 646(n) 9.
foratus luminibus multis 212(c) 86—87 || pr[ae]dicata reb(us) cunctis 1542(n) 3.

c) *Ablativus temporis* (*Draeger I² 527 sqq.*):

---

[1]) Quamquam Theodorus Mommsen quidem in Herm. I p. 344 unum verbum compositum praefert *diplomacircaui.* — Cf. § 16 b) (pag. 102).

1) *De* kl. Ianuarias *etc. v.* § 31; *recte e. g.* ea die 1548$_{18}$ || die natali 262$_{12}$. 924$_{12}$ || die dedicationis 937$_{8}$. 1548$_{9}$.

ludos scaenicos biduo ex-hibu[erunt] 867$_{7}$ || ludi triduo edantur 967$_{4}$ || triduo ludos — dedit 1574$_{6}$.

epulum per tridu(u)m dedit nec non — ludos — exibuit 828$_{14}$ || [— per t]riduum 100$_{5}$. —

suo tempore 647(n)$_{4}$. 682(n)$_{10}$ || tempore toto 212(c)$_{57}$.

ut in (= *intra*) exiguo tempore multis annis uixerit 646(n)$_{8}$ || in paruo tempore uita multis laudibus (*sc. fuit*) 646(n)$_{11}$.

in anisXIV, quibus datum est, ut [si]miter uiuerent 682(n)$_{12}$ || *cf.* in annis triginta, quibus datum est 647(n)$_{5}$.

in annis uiginti duobus — aetatem reddidit 646(n)$_{3}$ || in annis triginta — sat probe — uixit 647(n)$_{5}$ || *similiter* 682(n)$_{12}$.

in paruulis annis exhibenti 14*$_{5}$.

long(o) umquam — in ebo (= aeuo) 684†b(c)$_{4}$.

III nonas Maias ind(ictione) prim*a* 453†$_{9-10}$; — *sed* kl. Ianuarias indiction*i*[s] V 57†$_{5}$; *ceteris locis indictio per notam scripta est.*

[q]u[i]nt. Idus Martias Vrsi et Pollemi consulat*us* 796$_{4}$.

2) uiuere (*cf. Draeger I² 534 fin.*) *plerumque in titulis nostris coniungitur cum ablativo annorum,*[1]) *per quorum spatium vita alicuius extenditur, perraro cum accusativo; attamen, si non solum numerus annorum, sed etiam mensium vel dierum vel mensium et dierum refertur, casus accusativus et ablativus saepe prorsus permiscentur.*

Etenim has habes constructiones:

uixit anno *vel* anni*s* *ducenties quadragies in iis titulis, quos nulla nota significare soleo; octogies in titulis*

---

[1]) Cf. Corssen, Krit. Beitr. z. lat. Formenl. p. 488.

nota insignibus; terdecies †, bis †*; in summa igitur trecenties tricies quinquies.*

Accedunt hi tituli:

127*4 *ex diversis titulis conflatus:* anni[s] || 1289, *de quo loco cf. supra* § 12 e) || 1621. 4: ans = an[i]s || 456† *et* 671†4: anns = ann[i]s; *cf. supra pag.* 21 || 174: u[ix(it) a]nni[s] || 254: [an]ni[s] || 636: uix(it) an(n)i(s) || 7514: [an]nis.

682(n)12: in anis XIV, quibus datum est, ut [si- *vel* co-]miter uiuerent || *similiter* 647(n)5 || 218(c)a*1: quantis uita[m d]eduxerit annis.

Adde militauit L ann*is* 217*1.

Contra uixit ann*os permulto rarius scribitur:* 281. 370 (anno[s]). 5203. — 1137*3. 1213*3. 1540*11 (?? *traditur* uixit que iaetos duos || bicxit mens*es* 57†4.

Iam hic afferre liceat exempla, in quibus numerum annorum accusativo expressum sequitur numerus mensium. Constructio servatur in tit. 1105†, *in quo omnia evanuerunt praeter signum christianum et* annos VII menses IIII. *Per notam scriptos exhibet menses tit.* 56†*4—5: annos IIII, mns. II; *per notam menses et dies scriptos tit.* 738: anno(s) XVI, m. VII, d. XV || — [uixit .... men]ses II, h(oras) VII 1764 || an. (*per notam*) XVII, men(ses) duo (*an* men(sibus) duo(bus)*?*), d. (*per notam*) XIV 4365—6. —

Iam referam de variis constructionis rationibus eorum titulorum, in quibus numerus annorum ablativo exprimitur adduntur que menses et dies.

uixit annis; *menses et dies per notam scripti sequuntur: tricies.*

menses ablativo adduntur octies; inter quos titulos memoria dignus est 656; *etenim in eodem cippo scribitur etiam* uixit ann*is* I (*sic*), m. XI, di*es* XXIII; *accedunt duo tituli, in quibus dies per notam adduntur:* 7607—8 (m(ense) unu, d(iebus) XXI; *cf. pag.* 91 *adn.* [4]). 12875—7.

ann*is* —, mens*ibus* —, die*bus* 4922—4. 679. 17613—5. — 1040*4—6. 1377*4—6.

uix(it) mens*ibus* 4852.

ann. (*per notam*) —, mens*ibus* 332$_{3-4}$. 1176*$_{4-5}$ || ann[is]—, mensi[bus] 1375$_{6-7}$ || ann. (*per notam*) XXVIII, mens*e* uno, die*bus* 410$_{6-8}$.

ann*is* —, m. (*per notam*)—, die*bus* 353$_{3-4}$. 1600$_{7-8}$. — 1383*$_{4-6}$ || (*anni per notam*), die*bus* 267$_{7-8}$. 367$_{3-4}$ || (*anni et menses per notam*), die*bus* 323$_{4-6}$. 376$_{3-4}$ || *in tit.* 1071$_{1}$ *nihil iam restat nisi* dieb. || *in tit.* 1068$_{4-5}$ an [....] diebus.

Contra permiscentur casus in his titulis:

ann*is* XXX, mens*e* unu (*cf. pag.* 91 *adn.* 4), dies XXIIII 670†.

ann*is* —, mens*es* 299$_{4-5}$. 483$_{4-5}$. 759$_{7-8}$. — 684†c. 748†$_{4-5}$.

ann*is* —, mens*es* —, dies 526. 1066$_{5-6}$ || ann*is* I (*sic*), m(ens—) XI, dies 656$_{9-10}$ || ann*is* XIIII, me[...] I, dies 468$_{3-5}$.

ann*is* —, dies 441. 468$_{3-5}$. 1451$_{6-7}$.

ann*is* — X, mes. X, (h)or*as* 672†.[1])

d) *Ablativum instrumenti* (*Draeger* I^2 *547*) *habes e. g. in:*

moribus et ingenio clarus 726$_{4}$ || thymbraeo nectare dulcis 212(c)$_{98}$ || ingenio —, quo gratus — fui 724$_{4}$ || omni simplicitate iucundus 726$_{5}$ || medica nobilis arte 241(c)$_{2-3}$ || pietas — exemplo iam plena nouo 212(c)$_{11}$ (*non abl. copiae*).

febre crematus 241(c)$_{10}$ || cernitur — titulis — suis 213(c)$_{18}$ || amore ductus 868(n)$_{4}$; nimio qui ducitur auro 212(c)$_{21}$ || mollitae ductus — stamine cerae 212(c)$_{45}$ || momentis damnata suis 212(c)$_{33}$ || misso honesta missione 853*$_{4-5}$ || nominibus signantur limina 213(c)$_{17}$.

perspicuis aperit — aequora fla(m)mis 212(c)$_{85}$ || [an]im[u]m(?) pudore solo comitabatur suo 647(n)$_{13}$ || haec — uano sermone ferentes 212(c)$_{62}$ || laedunt gentes uario certamine rerum 212(c)$_{27}$, *unde pergit poeta primum quidem* Graecia cum pueris, *tum vero* Hispania Pallados usu *et hoc modo per meros ablativos cetera; vide* § 38 b) || moribus se ornabat suis 647(n)$_{12}$; aedem — statua — et thorace

---

[1]) Cf. *anno — meses* C. II 3974; in C. V *annis — dies* 7383 et similia saepius.

— ornauerunt 993*; uitam — exornauit gloria 646(n)7 || canibus prendi lepores 1027(c)7 || quam alto — signauit honore 212(c)11—12.

Idali*a* lasciuiat — uirg*a* 1523b(c)3 || facili — obliuione perire 434(c)8; *de* obiit morte *v. pag.* 66 *adn.* [2] || omni placitura fauore 212(c)9; nitore placentes 212(c)25 || praefulget rerum — emeatu 1584(c)2 || superesse (= *antecellere*) — perpetua nouitate 212(c)41—42 || scriptis per aeuom [u]iuere nominibus 212(c)58—59.

Fortasse per abl. instrum. interpretanda sunt verba, de quibus v. § 40 *s. v.* latus: la[te]r*ibus* Germaniae meruit *etc.* 702 2—3. —

Ablativus copiae et inopiae:

plenus laetitia 79(n)*6 || uerecundia plena 152(c)1 || plena labore 212(c)73; — *genetivus, qui a* plenus *pendeat, alibi magis usitatus* (*Draeger I² 559*), *nusquam in titulis nostris occurrit.*

oculos animumque — kara — saturare figura 434(c)4—5 *Draeger I² 558.*

luce priuata (*nominat.*) 152(c)7; *Draeger I² 560.* —

Ablativus pretii (*cf. Draeger I² 567 sq., qui talem quidem constructionem, qualis 212(c) 22 exstat, non affert*):

argenti uenalis sanguine candor 212(c)22.

peregrinas quaerere magno quae didicit uestes 212(c)24—25. [1]) —

Ablativus mensurae:

hominem — metiri breuitate sua 212(c)34—35; *Draeger I² 564.*

c) *Addo exempla, quae ablativum vario modo et usurpatum et a grammaticis nominatum exhibent tum pendentem a praepositione tum praepositione destitutum:*

in marmore clusa 152(c)7;

Draeger I² 551.

in eo — semet — concluderet 647(n)4. 682(n) 10—11; *Draeger l. l.*

---

[1]) Poeta pergit *gemmasque nitore placentes*; fieri posse fateor, ut *magno nitore* voces coniungendae sint; sed, etsi poeta noster in verbis collocandis satis audax est, tale quid ei attribuere dubito.

hoc — conditus — humo 684†b (c)4—6; *Draeger* I^2 *551.*

pectore contegitur 434(c)7.

mergat et Elysiis mortalia corpora terris 212(c)3 || taetra ac deformi caligine mersos 1412a—e(c); *Draeger* I^2 *552.*

qui in deo confidit 1247†; *Draeger* I^2 *557;* fidelis in d(e)o? 57†3.

parsimonio fulta (*cf. Draeger* I^2 *555 sq.*) 152(c)2.

(re)quiescere, uiuere *etc.* in pace *passim* †.

perpetua quiescit requie 646(n) 13. —

bonis natalibus nata 870 2—3.

diuina stirpe progeni[t]o 12* 1 (*Imp.*) || generosa familia progenitus 897*5.

fortuna ima satus (= *infelicissimus*) 1359(c)*19—20; *Draeger* I^2 *518.* —

in dextera cell*is* exeuntibus 828 4; *Draeger* I^2 *513.*

numquam discedes meo(*sc. animo*) 1557(c)*8—9.

ut — uita excederet 1542(n) 11; *Draeger* I^2 *512 sq.*

primo decurrere filo 212(c)70.

detrahe serta comis 1523b(c)1; *Draeger* I^2 *509.* —

flamen perpetuus factus ex conse(n)su uniuersae ciuitatis 698 5—6 || ex consensu decurionum — patronus factus 1548 4 || ex con-

sensu et fauore patronum expostulassent 1548 14.

ex decreto paganor(um) 885 10.

ex indulgentia principis 51 2.

(perfectam — per instantiam Macrini — dedicauit 608 5).

ex more 1296 4.

ex rescri[pto?] 1127 2.

signifer factus ex suffragio leg(ionis) 217* 3.

ex t(estamento) [f(acere) debuit?] 1463 2 || ex testamento suo ab heredibus suis praestari uoluit 1502 a*—b || ex testamento —? 1553*.

ex uisu — fecit 1629 2.

ex uoto d. d. 957 a*?

pro uoto totius prouinciae executus est 27 7.

annonam frumenti de sua pecunia leuauit 1648 6.

de suo *e. g.* 840* 6. 895* 10 (su[o]).

ex *nummis tot* fecit, posuit *etc. passim.* —

consilio ad(que) decreto ord(inis) 27 13.

decreto decurionum *passim.*

[i]nstantia sua dedicauit 969 13 || et instantia [?] 1340.

instinctu Mercurii 51 7.

felicis saeculi prouidentia 51 7 || quorum uirtute ac prouidentia omnia — reformantur 608 3—4.

populi su(f)fragio et decreto ordinis 14* 8 || iustis suffragiis ac decreto 758 1.

suffragio decreuit 858 6.

testamento C. M[—] Felicis — arcus [factus est] 937 1—5.

quae testamento rei publ. dedit 924 3 || testamento suo — reliquit 974 4 || quod — testamento suo fieri iussit 1574 3.

uoto omnium [c]iuiu[m] perfecit 828 12 || uoto (*sc. suo*) s. p. f. 1328 5 || uoto [restituit] 939*. —

pecunia publica, sua pecunia, sumptu proprio *etc. passim.*

sua impensa — perduxit 11* 4—5.

is cum summo eorum dilectu — u(ixit) 726 6–7.

hoc amplius pro sua liberalitate cameram superposuit 1323 11.

sua liberalitate fecerunt (769 6) *et similia novies* (*an in tit.* 210 3: solita in patriam liberalitate, *in fine versus, qui antecedit, ubi lapis fractus est, praepositio adfuit, nunc supplenda?* || liberalitate clementiae suae augenti 1179 5–6.

ex liberalitat[e] sua — [f(ecit)] 501* 5.

patri pro pietate posuit tumulum 389 8–9 || pro pietate sua — fecit 1224 10.

ea (*acc. plur.*) magna piaetate relinquit 684†b(c) 9–10. —

uincuntur in ordine colles 212(c) 80. —

in dextera cellis exeuntibus — constructum 828 4.

iunctis locis 213(c) 8; *Draeger I² 520 sq.*

quo — gemino — limite 213(c) 5; *Draeger I² 522 sq.*

]n priuato solo = [i]n p. s.? 609 a.

solo priuato 1501 c* || solo publico 754 6. 1577 c 4.

toto est in corde maritus 434(c) 9.

toto orbe uin[cen]tibus 27 2 || toto pectore diues 212(c) 72; *Draeger I² 524; adde* non tales sunt pectore sensus 212(c) 65. —

[—]sub cura Alcibiadis 939*.

cura Fl. Citioris 136 3 || cura T. Nepi Velocis 1025 7.

certa condicione 51 5.

durare diu sub honore deorum 212(c) 37. —

ex g[e]nere probincie Surie Apamia 57† 1–2.

senatus populusque — pago Gurzenses 68 2–3 (*a. u. 742*) ||

cf. Laurentium uico Augustanorum $\overline{1439}_{9}$.

ciuitas Gurzensis ex Africa $\overline{69}_{2}$ (*a. 65*) || Gurzensi[s] (*acc.*) ex Africa $\overline{69}_{10}$.

f) *Verborum nonnullorum, quae cum praepositionibus coniunguntur, constructiones excerpsi has:*

hoc peto a te 1523b(c)$_{15}$.

cum — statuam poni — ab ordine postulasset $\overline{714}_{6-7}$.

a me non disces 218(c)a*$_{2}$. —

in quorum editione erogari uoluit $\overline{967}_{5}$ (= *per occasionem editionis?*); *similiter iudicari possit de* in compensatione missiliorum — fecerunt 895*$_{7}$; *sed potius transcribendum erit* in editione(m), in compensatione(m); — *contra* $\overline{937}_{5-8}$: ad cuius ornamenta — erogauerunt.

ponere *recte cum* in *c. abl.* (*Draeger I² 658 sq.*):

poni in foro $\overline{714}_{5}$ || in foro posuit $\overline{1413}$d$_{5}$ || in curia posuit $\overline{1548}_{8}$; — ponere *vel simile verbum cum* in *cum acc. nusquam.*

g) *Ablativus absolutus:*

In adhibenda constructione quae vocatur ablativi absoluti saepe neglegitur grammaticae regula, qua, ut vox, quae ad subiectum totius enuntiati pertineat, in constructione ipsa vitetur, praecipitur (cf. Draeger II 779 sqq.); qua ratione imprimis pronomen reflexivum falso inseritur. En haec exempla:

me uiuo — feci 870$_{17}$ || *abl. absol. videtur esse etiam* L. Iulius — mihi — et uxori utr*i*sque nob*i*s uiu*i*s — institui 1523a; — *contra recte* uiuus mihi posterisque meis fec[i] 686* || uiuos (*nom.*) ut hoc facerem 1523b(c)$_{14}$ || *cf.* uiuo tibi pone sepulcrhum 1027(c)$_{10}$.

L. Octauius — Octauiae — [et] suis se uiuo 1053 || se uiuo f(ecit) 162$_{5}$ || ipse sibi se uiuo posuit 388$_{5}$ || Catilius se uibum fecisse (*sic*) 292 || eadem se ualente sibi et suis parauit 810$_{4-5}$; — *contra* m(onumentum?) u(iuus) f(ecit);

u(iuus) f(ecit) 132_{2-3} || sibi et — uxori suae, cum aduiueret, tumulum curauit $500^{*}{}_{3-5}$.[1])

curauerunt eo amplius solo a se comparato 811_{6} || numerata prius a se — summa honoraria posuit 858_{8-9} || multiplicata a se pecunia 926. 1501 a (*praeter haec nullae fere litterae restant in utriusque tituli frustulo*); — *contra recte e. g.* ampliata pecunia 1401_{11-12}. 1548_{17}.

Cf. $895^{*}{}_{4-9}$: Q. Caluius — sumptu suo et T. Aeli fecerunt dedicante Q. Caluio.

Cf. § 31.

C. De syntaxi verbi.

§ 36. De usu temporum.

a) *Praesens — Futurum* (*Draeger I² 286 sqq.*):

Legi autem deb*ebunt* 1641 b_{10}; — *contra v.* 16 curari autem oport*et*.

nec pot*erit* — perire; set dum (= donec) [b]usta manet, toto est in corde maritus $434(c)_{8-9}$.

securus eris, — dum — potes nec — fac*is*, — dum non tim*et* heres $212(c)_{72-74}$; *cf. Draeger II 578.*

b) *Praesens — Praeteritum:*

Recte dum *cum praes.* (*Draeger II 576 sq.*) *in:*

dum sum Vitalis et uiuo, ego feci $1027(c)_{4}$; *in eodem titulo* $1027(c)_{5}$ *legimus:* meos uersus, dum transs*eo* (*sic*), perlego et ipse; *cf. Draeger II 577 sq.* || dedit —, dum munera — cre*at*, — cup*it*, — exorn*at* $212(c)_{51-53}$ || dum tempore toto mau*olt* $212(c)_{57-58}$ dum cad*is* —, non diximus $213(c)_{12}$.

Iulius hoc feci, Mellitus qui uoc*or* olim $1523b(c)_{5}$.

dedic*at*, — loc*at*, lacrimis pausam cred*idit* $251(c)_{1-4}$.

heredes fec*erunt*, dedic*ant* 191; — *alibi constanter e. g.* per*fecit* adq(ue) dedic*auit* 828_{13}.

haud inepte feci, quia sum moriturus $1027(c)_{9}$.

c) templum, quod C. Iulius — fieri iuss*it*, L. Iulius — adiec-

---

[1]) *Se uiuo* etc. legitur etiam in C. II, ubi sexies occurrit, item in C. III; ex C. V decem exempla index affert. — Cf. Roensch 419.

tis —, quae professus est, HS *etc.* — curauit 1574 3—5; — *contra e. g.* aedem, quam Cassia — uou*erat*, Sextili — ornauerunt 993* || Annius — statuam, quam — pater — promis*erat*, — posuit 1401 || ex HS V n., quae — promis*erat*, — dedicauit 1577 2 || [praeter —, quod] — promis*erat*, — dedit 754 5 || Parcae quos tribuer[a]nt,[1]) — peregi annos 724 2; *Draeger I² 258 sq.*

uiuere debu*eras*, annis fere centu(m) lic*ebat* 403(c) 7—8; *Draeger I² 301.*

ne dubium — uereretur, quis — fuisset conditus 684†b(c) 2—5; *Draeger I² 276 sqq.; Roensch 431.*

d) *De consecutione temporum quas grammatici statuerunt, regulis obstant e. g.:*

me pos*ui* —, ut sit — condita fama loci 1523b(c) 8; *Draeger I² 265.*

ut — excol*erem* titulosq(ue) relinqu*am*, — ut — fac*erem*, fata ded*ere* 1523b(c) 13—14; — *contra prorsus recte e. g.* datum est, ut uiuerent 682(n) 12—13; *Draeger I² 264.*

Recte in sententia consecutiva (Draeger I² 265 sqq.):

exorna*uit* —, sic namque ut — multis annis uix*erit* 646(n) 7—8 || sic — creu*isse*, ut et angulus — quasi — ductus sit 212(c) 44—45.

§ 37. De modis et verbi formis nominalibus.

a) *De coniunctivo.*

Coniunctivis finalis:

dico sepulcrum, quod sit tibi idem et mihi 1557(c)* 10 || HS — pollicita est, ex quorum reditu — da*rentur* 1495* 7—9; *Draeger II 500 sq.; — contra indic. praes. habes in:* — qui — obtulerit, ex cuius quantitatis usuris — dantur 262 10—14.

ut *finale (Draeger II 657 sq.) e. g.:*

curari — oportet, ut in locum — substituatur 1641b 15—18; *cf. Draeger II 256* || uestrae fidei committo, — ut — alantur pueri 1641b 18—19; — dare, ut *v. sub* b).

[1]) Sic legendum videtur pro coniunctivo prorsus inepto *tribuerent,* qui incisus est; cf. *in annis —, quos Parcae praefinierant 646(n) 3.*

ut — peruenirem, — uici 79(n)* || hanc — struem dicauit, — ut haberet 647(n)2. 682(n)7—8 || tribuit —, ut — ha[b]itarent 682(n)3—5 || curari — oportet, ut — substituatur, ut — plenus numerus alatur 1641 b18—19. —

Coniunctivus optativus (*Draeger I² 310 sqq.*):

ita tibi contingat, quod uis, ut — non uioles 1070 4—5(c) || titulu[s ti]bi — dicat 218(c)a2 || permittant mihi fata 212(c)54 || non — lasciuiat —, nec fluat *etc.* 1523 b(c)3—4; *de* non, nec *v. Draeger I² 312 sqq.*

Viderit — 212(c)21. 23.

Miscetur cum imperativis in uade, uale sisque beatus 440(c)20 (*sic Renier 3229; Wilmanns* [si]sque [beatus]); — *contra imper. solus:* quaiso, abi, ne (*cf. Draeger I² 328*) uio[l]a 1042(c)*6. —

non timet, — ut sic aedificet 212(c)74—75; *Draeger I. 253.* — ut *omittitur in:*

opto, Secunde, ger*as* — et — leg*as* 213(c)19—20; *Draeger II 281* || hoc peto —, mane*ant* ossa quieta 1523 b(c)15—16 (maneant *corr. quadratarius ex* manibus ut iaceant); *Draeger II 282;* — cupere, ut *v. sub* b).

Coniunctivus potentialis (*Draeger I² 305 sqq.*):

nunc ego non dubit*em* 212(c)38; *verumtamen in enuntiato condicionali cum eodem conexo ind.:* non dubitem —, si — man*ent* sensus, gaudere parentem 212(c)39 || forsitan — multi — dic*ant* 212(c)62—63.

In interrogationibus:

quis non — adsit, quis non — miretur — stupeat —? 212(c)13—15.

In enuntiatis hypotheticis:

dicant praesagia mortis, si quis — pon*at* 212(c)64.

si quis — respici*at* — labor*et*, credere discet 212(c)33—35; *Draeger II 690 sq.*

si iungere — forte uel*int*, — uincuntur 212(c)79—80 || si uide*as* campos, infra iacet — tellus 212(c)81; *Draeger II 688 sqq.*

si — uocem ded*isset*, coger*et* 213(c)15—16; *Draeger II 692.* —

Coniunctivus consecutivus (*Draeger II 501 sqq.*):

fuit et pudicitia, quam — nec fuisse dic*am* nec esse con-

tend*am* 403$_{10-13}$; || imago, per quam — homines — longior excipiat memoratio multaq(ue) seruet 212(c)$_{5-7}$ || nil aliut melius fieri nisi — quot possit durare 212(c)$_{36-37}$; — *contra indicativum (futuri) habes in* incolae, dumtaxat incolae, qui — mor*abuntur* 1641 b$_{11-13}$.

hortatur currere — et componere – , ut semper domus — sudet 212(c)$_{89-90}$. *Cf.* § 36 d) *sub finem.* —

Coniunctivus causalis (Draeger II 506 sqq.):

ordo — P. Magnio —, qu[i] obtulerit 262$_{10}$ || *probabiliter item* qui — contulerit 1828$_{8}$. —

Ex licet *coniunctivus pendet in tit.* 212(c)$_{47}$: licet a[d]sidue probet — uaga turba; *Draeger II 280. 395;* — *coniunctionem* licet *habes in* sint licet — fugientia tempora 212(c)$_{1}$.

Coniunctivum propter sententiam obliquam habes 1548$_{11-15}$: cumq(ue) propter — merita, quae — exhibu*isset,* — expostulassent; *Draeger II 416.* —

Coniunctivus semel neglegitur in interrogatione obliqua (Draeger II 433 sqq., imprimis 447 sq.; Roensch 428 sq.):

aspice, — [q]u[am —] — intul*it* 218(c)a*$_{5-6}$; — *contra ibidem v.* 1 *concinnius* scis, quantis uita[m d]edux*erit* annis.

b) *De infinitivo.*

Infinitivus qui vocatur historicus (Draeger I² 329 sqq.) exstat in tit. 152(c)$_{6}$, *ubi plura membra in descriptione coniunguntur, non secus atque vulgo fit in infinitivo historico adhibendo:* illa domum seru*are* meam, illa et consilio iuu*are.* —

Bene: cupiens — respond*ere* 27$_{10-12}$ || cupit compon*ere* 212(c)$_{52}$; — *sed* nihil potius cupiens quam ut sua gauderet domus 647(n)$_{7}$; *Draeger II 249. 298.*

hortatur curr*ere* blandas intus apes et — compon*ere* — 212(c)$_{87}$; *Draeger II 311.*

permittant mihi fata loqu*i* 212(c)$_{51}$; — *contra* quibus datum est, ut — uiuerent 682(n)$_{12}$ || ut — excolerem *etc.,* fata dedere 1523 b(c)$_{13-14}$; *Draeger II 244. 246. 318.*

me — cogis — ad*ire* uias 213(c)$_{5-6}$ || cogeret — surg*ere* — deos 213(c)$_{16}$; *Draeger II 317.*

laboret met*iri* 212(c)$_{34-35}$; *Draeger II 255. 300.* — immortales scit hab*ere* pecunia mores 212(c)$_{19}$; *Draeger II 295.* quaer*ere* didicit 212(c)$_{24-25}$ || cred*ere* discet 212(c)$_{35}$ || discite — sanc*ire* 1523b(c)$_{12}$; *Draeger II 334.* —

quod *pro acc. cum inf. post verba dicendi et sentiendi* (*Draeger II 223 sqq.; Roensch 402*) *non occurrit; acc. cum inf. post eiusmodi verba habes e. g. in his titulis:*

credere — nil aliut — fieri 212(c)$_{35-36}$ || puto securos fieri, quicumque — 212(c)$_{66}$ || sciat — faciem superesse —, stare — consensus —, — creuisse gradus 212(c)$_{41-44}$; — *contra* crede mihi, pensatos ibis in annos 212(c)$_{21}$; hoc solum nostrae, puto, defuit arti 213(c)$_{11}$; altior extrema qui, puto, nube uolat 213(c)$_{14}$; *cf. fere Draeger II 413.*

non dubitem — gaudere parentem 212(c)$_{38-39}$; *Draeger II 370 sq.*

stupeat tantos se cernere census 212(c)$_{15}$ || lucentes stupeat pariter pendere columnas 212(c)$_{48}$; *Draeger II 374.*[1] —

erogari uoluit (denarios) *etc.* 967$_{5-6}$ || *itemque* n. HS diuidi uolo 967$_{6-7}$ || [*subiectum infinitivi intercidit*] — praestari uoluit 1502b; — *contra e. g.* quicumque parare aeternam uoluere domum 212(c)$_{66-67}$ || dar*e* uolo HS *etc.* 1641b$_{2}$; *Draeger II 297. 380.*

statuam sibi poni — et — (denarios) *etc.* — praestari iussit 924$_{6-13}$ || templum, quod — fieri iussit 1574$_{3}$; *Draeger II 235 sq. 313. 387.*

statuam poni — postulasset 714$_{4-7}$; *Draeger II 238. 389.*

cum ordo — statuam p. p. fieri decreuisset 1224$_{6-7}$; *Draeger II 240. 303. 385.*[2])

quos — optimum erit — legi 1641b$_{13-15}$; *cf. Draeger II 399, qui hoc loco exempla accusativi cum inf. ad* melius est *positi affert; de* optimum est, ut *cf. l. l. 270.*

---

[1]) Draeger igitur l. l. non prorsus recte ait: „Bei *stupere* kommt kein Infinitivsatz vor".

[2]) Draeger p. 385 dicit uerbum decernendi cum accus. c. inf. non coniungi, nisi valeat „eine entscheidende Meinung aussprechen", quam sententiam ad locum nostrum quadrare nego.

curar*i* — oportet, ut — 1641 b15—16 (*sic enim Wilmanns; Guérin* curare); *Draeger II 339. 395.* —

Fere more Graeco in tit. 870 18—19 *dicitur* memoriam feci omnibus esse perenn*em* = *quam volo esse perennem, vel = ut esset perennis.* [1]) —

Prorsus inepte Catili*us* se uibum fec*isse*; uix(it) *etc.* 292. — *Nomin. cum infinitivo:*

Non sic — exire Colossos — dicitur 212(c) 82—83; *Draeger II 423.*

c) *Gerundii et Gerundivi*

exempla nonnulla iam in § 33 a) *attuli; addo saepe talia occurrere, qualia e. g. sunt* ad tuendam rempublic(am) suam — patronus factus 1548 3 *et similia.* —

[quod —] — distribuendum promiserat 754 5. [2])

faciendum curauit *etc. passim; Draeger II 794.* —

gen.: spes uiuendi 152 (c) 5; *Draeger II 795 sq.*

dat. e. g.: curioni sacris faciendis 1174* 5.

abl. (*Draeger II 811 sqq.*)*:* annos LXXX certando uici 79(n)* 7—9 || fusasq(ue) uidendo diuitias stupeat (uidendo *igitur pro participio praesentis* — uidens — *usurpatum est; cf. Draeger II 814*) 212 (c) 14—15 || uidendo — integrat 251 (c) 5—6 || exempla — bene uiuendo dedit 646(n) 5. —

Supini formam deprehendi nullam.

D. De compositione et structura verborum,

cum in eiusmodi exemplis afferendis fere omnia, quae in titulis leguntur, verba exscribere opus sit, quod fieri, priusquam inscriptiones, quas perscrutatus sum, publici iuris factae sint, vix licet, nunc perpauca proferam.

---

[1]) Cf. Roensch 447. — Noli de ea notione verbi faciendi cum acc. c. inf. interdum coniuncti, cuius Draeger II 393 exempla affert, cogitare, cum, cui fecerit, addatur in titulo.

[2]) Fortasse haec locutio componenda est cum exemplis, quae Roensch 433 sq. congessit.

§ 38. De verborum collocatione.

a) *Pronomen relativum*[1]) *a substantivo suo longo spatio diremptum est e. g. in:*

Asiciae — c(iues) Thuggenses ob — liberalitatem eius in remp., quae — pollicita est, — posuer(unt) $\overline{1495}$*.

uixit annis — *saepe tamquam per parenthesin inseritur; e. g. in his titulis:*

Iulio Casto —; uixit annis XVII; — parentes 1643 || Domitiae Rogatae; uixit —; M. Iulius — uxori — fecit 19* || Caesetiae —, quae idem h. s. e.; uixit —; cuius ossa *etc.* 1039$_{2-4}$; — *contra* quod L. Volusio —, qui uixit —, L. Vol[usius] — fecit 617$_{2}$.

Addere hoc loco liceat vulgo verba sic collocari: „uixit annis *tot*“, *semel vero* LXXXVIII u. a. 569, *ubi accedit, quod numeri nota inversa scripta est; cf. etiam* annis LXXXV uixit iudicio, senuit *etc.* 591$_{3-6}$(c). —

Coniunctiones suo loco exstare solent; moneo tantum namque, *de qua cf. Draeger II 158 sqq., alteram sedem occupare in tit.* 646(n)$_{8}$: exornauit —, sic namque, ut —. *Addo ex carminibus* 212 *et* 213:

mergat et Elysiis *etc.* 212(c)$_{3}$ || gaudere, reliquas et spernere turmas 212(c)$_{40}$ || cernitur et titulis *etc.* 213(c)$_{18}$.

sint licet 212(c)$_{1}$.

b) *Per chiasmum quem vocant verba collocantur e. g. in his titulis:*

populi su(f)fragio et decreto ordinis $\overline{14}$*$_{7-8}$ || felicis saeculi prouidentia et instinctu Mercurii $\overline{51}_{6-8}$.

liberalitates in rem pub. et ciues amorem $\overline{980}_{5-7}$.

Cupito patri, matri Venustae meae 1523b(c)$_{6}$.

priuato solo suo suis sumtibus 609a.

---

[1]) Errori quadratarii tribuendum suspicor esse illud: *M. Munatius M. f., qui Labrax uix(it)* pro *M. f. Labrax, qui 1740; qui Labrax* litterae unum explent versum.

initium uitis uitae fuit finis 702_{4}, *ubi accedit duplex allitteratio*[1]) *u*itis *u*itae, *f*uit *f*inis.

uiximus ad satiem, pietatem impleuimus 1523b$(c)_{9}$.

uenatu Libyae tellus, orientis amomo; Aegyptos — leuitatibus, artibus — Gallia, — Campania uino 212$(c)_{29-31}$.

Contra e. g. Graecia cum pueris, Hispania Pallados usu 212$(c)_{28}$ || uixit iudicio, senuit merito, obit exemplo 591 $_{4-6}$(c)[2]) || puer ingenio ualidus, pubes pudicus, iuuenis orator fuit 646$(n)_{9}$ || uxor casta, mater pia 870_{4-5} || in uirum religiosa, in se pudica, in familia mater fuit 647$(n)_{10}$.

§ 39. De stili proprietatibus quibusdam.

a) *Subiectum male commutatur in*

erogari uolu*it* — et diuidi uol*o* $\overline{967}_{5-7}$, *ubi de eodem uidetur homine agi.* —

Nomen proprium coniungitur cum verbi prima persona in:

Q. Aueius dolens feci 336* || P(escennius) Marcellus — memoriam feci 870_{14-18} || Iulius hoc feci 1523b$(c)_{5}$ || L. Iulius institui 1523a || P. Caledius — peregi annos 724_{2-3} || Assidonius Caluus domino meo — posui 333_{5-8} || Q. Iulius —, ut — peruenirem, annos — uici 79*(n); *cf. carmina* 152(c). 1027(c). 79(n)* *et tit.* 724. *Cf. fere Draeger* I^2 *66 sq.*

Excerpsimus praeterea e. g.:

faciundum curauerunt eo amplius solo a se comparato 811_{6}.

M. Iul. — Maximo —, cui cum ordo — decreuisset, Q. Agrius — auonculo suo magno — fecit $\overline{1224}$.

arcus, — ad cuius ornamenta — erogauerunt et — epulum et gymnasium — dederunt $\overline{937}_{5-10}$.

statuam —, cum — promisisset, ampliata pec(unia) — p(osuit) $\overline{1548}_{16-17}$; *contra* statuam, quam — pater — promiserat, ampliata pecunia posuit. —

---

[1]) Cf. e. g. *uade, uale 440(c) 20*; *[Pr]imula prima fuit 1465(c) 2*.

[2]) Hexametrum, quem appetebat is, qui titulum composuit, in quinto pede prorsus lapsus non adsecutus est; sequi uidetur alter hexameter, qui ab verbis Vergilianis incipit [*hic*] *pietatis honos;* cf. pag. 10 adn. [1] et pag. 145 adn. [1].

administrante — Gabinio — proc(onsule) —, Coelius — dedicauit administrante Publiano 969.

b) *De ellipsi* (*cf. Draeger I² 485 et 195 sqq.*).
Supplendum videtur:

filius: Sempronius Quartus Iafis (*vel* Tafis) 69 17 || Emilius Euasius Fusciani 158 5 || Donatianus Dalecis 180 || Saturninus Rufi Fausti 1065 4 (*an* libertus?) || Guddem Saturi Pardali 1266* 3, *ut quidem videtur* || C. Lurius Argolicus Vabocutieni 1374 4.

uxor: Fl. Donatilla Qu[i]ntiani 139 3, *ubi v. 4 post annos, quibus vixit, additur* coniugi || Marcia Nusmisenis? 283 || — Saturnina L. Corneli Verris 358* 4 || — Proculae M. Munati Popiliani 626 7 || [Faustinae] Imp. Caes. T. Aeli *etc.*? 798 || Luria C. f. Posilla Victoris 1347.

sodalis: L. Pomponio — co(n)s(uli) Aureliano Antoniniano 1222 2.

sacerdos: Zozimos Iouis 1540* 12 (*tituli finis foede traditus est*)??

uia: per Salariam *etc.* 822 9.

sepulcrum: Donati fidelis in pac(e) 463†. || M. Iul(i) Maximi conditoris 653 || L. Iuli Vrba(ni), *quae litterae inversae exaratae sunt,* 1145.

annus:[1]) quinq(ue) et L uixit 412(c) 3 || uix(it) III 555 || p. u. XXXIIII 1540* 12 (*tituli fine male tradito*) || uix(it) XXXX V (*sic; pro* A(nnis)?) 1687* 4.

dies: tertium muneris 241 (c) 8.

milia:[2]) super legitima honoris 76 8 (*sed additur v. 9*: et HS duo milia nummorum patris).

unus: duouiru(m) (unus) et 1270 4—5 || uix(it) annis XXXII, m(ense uno), d(iebus) XI 325 4 || [u]ixit annis XXX, mensibus IIII et die 679 4; — *contra e. g.* uix(it) anno uno 326 7 || uix(it) ann(is) XXVIII, mense uno, diebus XXVI 410 7. —

---

[1]) Cf. C. II 59 (carmen) 8: *uiuas pluribus.*

[2]) In tit. 1400* 8: *ex HS III* etc. certo linea *milia* notans super numeri nota ab auctore describente omissa est.

verbum substantivum:

est: nulla spes 152(c)5 || h(ic) situs 371*4 || h(ic) s(itus) 13674 || h(ic) s(ita) 5366. 7726; — *contra* h. s. e. *sescenties* || nec mir(um) 434(c)10; *cf. Draeger* I² 202 || hic pietatis honos 590*. 5917 ([hic] p—), *sicut apud Verg. Aen* I 253 || dedicata 826b (*sed versus qui sequitur initio mutilus est*) || locus datus a *etc.* 164310. — *De tit.* 1086†* *v.* § 40 *s. v.* locare.

sunt: ornamenta — restituta — curante *etc.* 210b || porticus — restitutae 309 (*an* restituta e(st)?).

fuit: Q. Iulius — h. s. e; Q. Iulius — fratri p. p.; homo bonus 381 || uita multis laudibus 646(n)11.

denique cf. sententias christianas: gloria in excelsis d(e)o (sit) et in terra pax [1]) 462† || pax dei patris [2]) 1214†.

uocabatur *vel tale quid:* Felicitas, quae et Vruria 1709, *et similiter* 163s. 3474; — *contra* Victoria, [q]ui [e]t Monna uocita[ta] e(st) 1679*6. [3]) —

hic sepultus iacet *vel* requiescat *vel simile quid e. g. in:* Gratiosus Vitalis in pace 1085†* || sanctae tres (*sequuntur nomina*) 1392*.

Id, quod in honorem memoriamve alicuius fit vel ponitur, plerumque in titulo non commemoratur; saepe etiam verba, veluti fecit, posuit, *omittuntur; cuius rei haec tantum exempla, quae enotentur, digna mihi videntur esse:*

[fil(ius)] eius Sat(urninus) (dedicauit) 1979; *verum in v.* 5 Sat(urninus) d(e)d(icauit) || Victoriae — sacrum; ciuitas Siagitana d. d. p. p. 965 || L. Octauius — Optatae [et] suis se uiuo 1053.

Victoriae Aug. — d. d. p. p.; — sufetes faciund*am* curauerunt (*sc. basim, statuam*) 79710; — *cf. contra* Marti — Q. Caluius — fecerunt (*id, quod fecerunt, non commemoratur*) —; ob cuius statu[ae] dedicationem *etc.* 895*9. —

---

[1]) Cf. Interpr. Luc. 214: *Gloria in altissimis deo et* etc.; Luc. 1938: *pax in caelo et gloria in excelsis.*

[2]) Cf. verba, ex quibus epistolae Paulinae incipere solent, e. g. ad Tit. 14: *Gratia et pax a deo patre* etc.

[3]) Cuius formulae exempla ex aliis titulis desumpta v. in Wilmannsii Ex. Inscr. Lat. II pag. 406.

Qui fecit, omitti videtur in tit. 159:

Fabia — uixit annis XVIII; fecit et dedicauit*; si Fabia ipsa fecisset atque dedicavisset, ad exemplum ceterorum titulorum* ipsa *vel* uiua, se uiua *exspectares.*

Syllepsin habes in tit. 403(c)$_{9-10}$:

fuit — forma certior moresque facundi (fuerunt); fuit et *etc.; Draeger I*[2] *216.*

Per breviloquentiam dicitur etiam e. g.:

cum statuam ex HS III (milibus) promisisset 1400*$_{8}$ || statuam, quam — pater — ex HS II (milibus) — promiserat 1401$_{7-11}$ || statuam Fortunae, cum ex *etc.* promisisset 1548$_{17}$.

Male in praepositio omittitur in tit. 980$_{5-7}$:

ob insignes liberalitates in rem pub. et ciues amorem.

c) *Pleonasmum habes e. g. his locis:*

diem defunctus obiit 241(c)$_{11}$ || *de* obiit morte 702$_{1}$ *cf. id, quod dixi pag.* 66 *adn.*[2].

pater filium conditum texit 341$_{6-9}$ || fili patre(m) conditum texerunt 341$_{3-4}$.

fusasque uidendo diuitias stupeat tantos se cernere census 212(c)$_{14-15}$ || suis omnes partitus opes posteritati ea — relinquit 684†b(c)$_{8-10}$.

dulcis parens — et amabilis patria 758$_{9-10}$.

Anaphorae exempla haec excerpsi:

incolae, dumtaxat incolae, qui — 1641b$_{11}$.

set securus eris, set toto pectore diues 212(c)$_{72}$ || hoc tamen, hoc solum — defuit 213(c)$_{11}$ || illa — seruare —, illa et — iuuare 152(c)$_{6}$.

non sic — exire — dicitur nec sic — demonstrat 212(c)$_{82-84}$.

Saepe epitheta vel adverbia cumulantur; e. g.:

dignissimo, principali, innocentissimo puero 14*$_{2-3}$ || optima in uita .... pudicissima, femina rarissimae frugalitatis et indulgentissima matrona 134*$_{2-7}$ || uixit pia, larga, benigna 412(c)$_{3-4}$ || iu[uenis] — emendatus, uerecundia incomparabili, — clarus, — iucundus, — carus 726$_{2-6}$ || [praela]ta (*vel simile quid*) — et pr[ae]dicata —, uera,

sancta, pruden[s], fecunda subolis, opt[i]m(a?); quae quod proba erat *etc.* 1542(n).

religiose, pie casteque uix(it) 78*$_{6-9}$.

Adde Arranius — filio, homini, uiro 575.

Omnino Africani nostri haud ita raro adhibent quandam in dicendo speciem et pompam, cuius exempla cum in carminibus plurima insint, enotavi haec sola:

ciuitatum statum adque ornatum liberalitate clementiae suae augenti $\overline{1179}_{4-6}$ || parentibus supra modum piissimis 500*$_{5}$ || uxor carissima marito carissimo suo 499*$_{4-5}$ || in perpetuum aeui seculorumq(ue) $\overline{758}_{11-12}$ || ob — bonitatem, qua in perpetuum est reseruatus 1646$_{10-11}$ || homo bonus, rebus hominibusq(ue) pernecessarius, quem quaerit patriae maximus hic populus 352$_{4-8}$ (*nota verba* quem — populus *pentametrum efficere*) || ob — religiosum consortium caritatis 827$_{6-7}$.

Iulius Mellitus poetaster sententiam „genuimus duas filias" satis insulse sic exprimit:

praestitimus subolem femineam duplicem 1523b(c)$_{10}$;

contra non inscite alius quidam poeta vel potius quaedam poetria Augusti aetatis dictionem[1]) *tangit his verbis:* marmoreos uoltus statuit 434(c)$_{4}$.

d) *Asyndeta habes e. g. in:*

scalas [n]oua[s], cetera restaurata $\overline{828}_{5-6}$ || statuis, marmoribus, tabulis pictis *etc.* ornata $\overline{828}_{6-9}$. — *Cf. sub* c).

annis —, mensibus —, diebus — *et similia constanter exceptis his titulis:*

annis XXX, mensibus IIII et die 679 || anis IIII et menses V 748†$_{4-5}$ || an. XXXIII et m. XI, d. XV 1134*$_{4-6}$.

Sicut alibi, ita in titulis nostris saepe complurium vocum per asyndeton enumeratarum ultima per coniunctionem (cf. Draeger II 3 sqq.) additur, cuiusmodi exempla enotare

[1]) Cf. Hor. carm. IV 1$_{19}$ sq.: *te — ponet marmoream*; Verg. ecl. 7$_{35}$: *te marmoreum — fecimus.* — Ex Verg. Aen. I 253: *hic pietatis honos* desumpta verba habes in titt. *590*. 591 2* ([*hic*] —), etiam in C. III 1537.

operae pretium non videtur; contra haec memoria non indigna sunt:

[si]bi, filis posteris[q]ue, libertis 919 7 || [matris — castroru]mq(ue), senatus et patriae 1429 2 || coronam muralem, uallarem, torques et phaleras 217* 11—12.

CAPVT IV.

Observationes lexilogae miscellaneae.

§ 40. De copia atque notione verborum.

Praeter alia, quae huc referri possunt, vide sis imprimis supra §§ 16, 17, 18, 25 *et* §§ 32—35, 37 b), 39.

Ceterum haec, quae enotarentur, haud indigna putavi:

a, ab; *cf. supra pag.* 49; *officium designat in his dictionibus* (*cf. e. g. Draeger I² 623*): ab epistu[l(is) di]ui Antonini, ab [ep]istu[l(is)] Augustorum 1174* 7—9; procur. — a rationibus 1641 a 6; dispensat[o]ri a tributis 1028* 3.

aduiuere (*haud ita saepe; ICt., Inscr.; cf. Roensch 202*): cum aduiueret 500* 5.

aestiualis: solium (*i. e. alveus in balneo; cf. adnot. titulo subiectam*) estibalium therm[arum] 948*.

agere: monumentum agendum curauit 134* 8 || *cf. s. v.* ars.

albaris *adi.* (= *albarius; Inscr.*): opere albari 73 6. 1141. 1310 3.

alter: supra quantitatem — altera tanta — pecunia (*similiter etiam Cic., Liv.*) 972 6. 973 6.

alueus *in balneo:* [al]u[ib]us cellarum 828 8 *ex Mommseni coniectura.*[1])

amor: amorum (*poett.*) oblita tuorum 1523 b (c) 1 || — habent breve munus amoris (*i. e. gratiae, si quid video, qua utuntur*) 212 (c) 32.

ampliatio (= *actus aliquid amplius reddendi; Tertull.*): ad ampliationem templi 1318 3.

---

[1]) V. § 16 e) et pag. 148 adn. [1].

animus: uir armis, ingenio et animo maximo 1540*3.

annona: annonam frumenti (frumenti *fere abundat*[1])) leuauit 1648 5—7.

apodyterium (*inde a Cicerone: locus in balneis, in quo loturi deponebant vestes*): *acc.* 828 3. 1295*3.

ara (*de Vit I 352 2: pro urna seu cippo sepulcrali, qui aram figura refert; sic Inscr.; cf. Wilmanns, Exempla Inscrr. Lat. II p. 679*): uxori — aram posuit 952*8 || ossa in ara monumenti sunt 1039 5.

archidiaconus (*Eccl.*): arcediaco[nu]s 58a†.

ars: *cf. s. v.* honoratus | *de* artibus actis Gallia *etc.* (=?) 212(c) 30—31 *cf. adnotationem titulo subiectam.*

au (*cf. de hac interiectione Handii Tursell. I p. 524 et P. Richter, De usu particularum exclamativarum apud priscos scriptores latinos, Argentorati 1874 p. 29 sqq., qui p. 34* au *non exclamari apud priscos scriptores nisi a mulieribus ostendit; discrepat igitur locus noster, quo vir loquitur, ab usu prisco*): au miseram Carthago mihi eripuit sociam 152(c)4 (*scl. II—III*).

Auernus *cf. s. v.* dominator.

auunculus (*cf. supra pag.* 23): auonculo suo magno (= *fratri aviae; etiam Cic., ICt.*) 1224 9.

bastag(i)a (*cf. pag.* 90 *adn.*²; *ICt.*): praeposito — bastagis copiarum deuehendar(um) 1322 4 (*cf. adnot. titulo subiectam*).

burgus (*Veg., al.*): [b]ur[g]um [a] solo — instituit 3*9.

caeparius (*legitur etiam apud Lucilium V 23 ed. L. Mueller*): ceparius 790*5; *moneo ab hoc verbo versum incipere, cum finis praecedentis evanuerit.*

calcis *quid significet in tit.* 912a 4*, *ubi legimus* et calcis aere p. XX m., *dicere nescio; an* calices *legendum?*

camera: aedem trium camerarum 1183 1 (*scl. III—IV*); = *aedes, cuius tectum tres habet curvaturas, i. e. quae tria spatia, quae nos in ecclesia „Schiff" vocamus, habet? an, quae supra camerae curvaturam alteram habet, supra alteram tertiam? Cf. Vitruv. VII 3 et V 10 3.*

---

[1]) Sed cf. I. N. 5696: *cur(ator) ann(onae) frum(enti) populi;* — *annona leuanda* apud Cic. pro Mil. 27 72.

cella *in balneo:* in dextera cellis exeuntibus 828_{4}; cetera — [al]u[ib]us cellarum[1]) — ornata 828_{8}.

Ceres: sacerdos Cererum, *i. e. Cereris et Proserpinae* 580*; templi Cererum $\overline{1548}_{6}$.

cerineus (= *cerinus; de Vit II 149 2 non affert formam hanc novam*): cerineos componere nidos $212(c)_{88}$.

circare (*apud Propertium V (IV) 9 35 et Tibullum I 3 77 ab aliis recipitur, ab aliis improbatur; etiam alii loci, quibus traditur, teste de Vit II 192 1 suspicione non vacant; nostro loco, qui praeter glossographos verbum certo confirmat idque in carmine, ut equidem in poetis illis id restituere non dubitem, verbum transitivum est*): circaui totam regione(m) pedestrem $1027(c)_{6}$; *cf. pag.* 125 *adn.* 1.

clauatus: [p]rasina colore clauat[us?] 1013_{5} (*ceterae versus litterae perierunt*).

codicillaris: codic[il]lari stationis heredi[ta]tium $\overline{1439}_{6}$.

cohaerere: stationis heredi[ta]tium et cohaerentium (= *quae ad h. pertinent?*) $\overline{1439}_{8}$.

collis: *opponitur monti* $212(c)_{79-80}$; *cf. s. v.* iungere.

compensatio: in compensatione(m) missiliorum (*i. e. loco miss.; cf. supra pag.* 133) 895^{*}_{7}.

competens: huic cupiens conpetentibus meritis respondere *etc.* $\overline{27}_{10-12}$; *e locis, quos de Vit II 325 2 affert quique parum ad nostrum quadrant, hi maxime eligendi videntur: Appul. Flor. n. 16 (ed. Krueger p. 20 15):* Reperias — personas rebus competentes, sententias uitae congruentes; *Auct. Paneg. Maxim. et Constant. 7 (ed. Baehrens p. 153 17):* Quid enim competentius, quid prouidentia tua dignius facere potuisti? — *Interpretor sic locum nostrum: merita, quae tali viro digna sunt; in qua re* huic, *etsi in initio enuntiati positum ad totam sententiam referendum est, tamen fortasse ad* conpetentibus *subintellegi potest.*

condecurio: condecurio[nibus] $\overline{1284}$*; *dat. sing.* $\overline{1647}_{8}$.

condere: duplici ex more condito decreto (*similes locutiones exhibet de Vit II 367 1*) $\overline{1296}_{4}$.

conferre: ornamentum moenibus et salutem ciuibus perpetuam perductis fontibus contulerit (*cf. exempla, quae de Vit II 371 1.*

[1]) *cellarum* subst. gen. plur. forma certa videtur esse; desideraveris *cellaribus* vel similem formam adiectivi.

3721 affert; sed vix simul et tam diversas notiones coniunctas et verbum conferendi cum dativo constructum inveneris; cf. supra pag. 121) 1828 5—8.

congentilis (*de Vit II 3851 praeter locum nostrum glossam tantum affert;* congentilis populi *Augustin. c. Faustin. 13 15 nuper addidit Georges*): *subst. dat. plur.* 1321 7.

congestio: congestioni (= ? *de aedificio, ut videtur*) et ... parieti 897*4.

conscius: Lachesis male conscia (*cf. Iustin. II 57:* mulieres quoque male sibi consciae) 212(c)4.

consensus: sic stare nitentes consensus lapidum (= *coniunctiones, molem coniunctorum lapidum; quae notio vix alibi occurrit*): 212(c)42—43.

conseruator: Mercurii potentis Thysdritanae col. praesidis et conseruatoris numinis 51 8—10; *nota et cognomen conservatoris Mercurio dari (secundum exempla, quae de Vit II 4111 affert, datur solis Impp., Iovi, Apollini, Herculi) et* conseruatoris *tamquam adiectivum, fortasse eodem modo etiam* praesidis, *ad* numinis *addi.*

continens: intra continentia coloniae nostrae aedificia 1641b12.

credulus: cernitur et titulis credula uita suis 213(c)18; *forsitan hunc sensum verbis subesse putes: tituli, qui in liminibus inscripti (cf. v.* 17) *nomina mortuorum indicant, demonstrant homines nimis esse credulos fretosque vita, quae tamen tam brevis sit.*

cremare: ualida febre crematus 241(c)10.

curare: qui Thysdrum ex indulgentia principis curat 51 2.

curialis: aedem curialem Concordiae 757 3.

dare: ludorum scaenicor(um) diem et epulum dedi[t] (diem — dare *hac notione non inveni; nostro loco, cum* epulum *additum sit, tamquam per zeugma quod dicitur* diem ludorum — dare *coniunguntur*) 853*9—11.

decor: sed reuocat — cura — celsique decores (*id, quod decoro modo factum est, vel ornatus, quo addito aliquid decorum fit*) 212(c)77; *itemque supplendum est* 212(c)47: probet — hos uaga turba [dec]ores.

decoratu[?] 1783*2 = *forma quaedam participialis verbi decorandi, an subst.* decoratus, *quod adhuc nusquam repertum est?*

dedicatus: *superlat.* (*cf. pag.* 105) numini (Caesarum) dedicatissima 1335* 6; *v. l.* dedicat ipsissima; *cf. s. v.* pacatus.

depositio: sikio = [d(e)p(o)]si[t]io (= *sepultura; Inscr.* †; *cf. Roensch 312*)? 1389†* 4.

depositus = *sepultus* (*in Inscr.* † *saepissime*) 453† 6; d(epositus) 57† 4. 879† 4. 5. 880† 3; d(e)p(ositus) 879† 3. 1087† 3. 1103†. 1167†; d(e)p(osita) 454† 3. 1169 a†; dep(ositus) 671† 5; d(e)p(o)s(itus) 459† 3; d(e)p(o)s(i)t(u)s 56†* 6.

deus: uiuas in deo 1015†*; *cf. tit.* 253 || fidelis in deo *cf. supra pag.* 130) || meruit de deis (merere de deis *alibi non legi*) 1542 (n) 9.

diaconus (*minister in ecclesia christiana*): diachonus 1389†* 2; *v. l.* iaconus; *vide* archidiaconus, subdiaconus.

diatonus *vel* -os (*sic enim equidem nominativum constituo — Wilmanns* diatonia *nom. plur.* —; *cf. Vitruv. II 8 7 edd. Rose et Mueller p. 48 17*: praeterea interponunt singulos crassitudine perpetua utraque parte frontatos, quos *διατόνους* appellant, qui maxime religando confirmant parietum soliditatem; *scil. lapides; hac notione alibi* diatonus *non invenitur*): [?] et diaton[is...] 1273 c; [di]atonis et exedris 1273 k; *accedit fortasse forma heteroclita* [z]iatonibus, *de qua v. supra pag.* 103 *et infra s. v.* iatonibus.

dicatio: dicationem statuae 1296 5.

dies *cf. s. vv.* dare, edere.

dilectus = *dilectio, amor* (*hanc significationem frustra quaeras praeter Iulii Pauli sentent. II 20 1, Non. Marc. ed. Quicherat p. 363 = 320 18 Merc.* — honos, dilectus, amor, *quem locum animadvertit Paucker, Addenda lex. Latinis p. 22 — et Chalcid. Tim. 135, quem locum mihi benigne indicavit Georges*) cum summo eorum (*parentum*) dilectu 726 7.

diuisio: diuisiones dec(urionibus) dantur 262 13.

dominator: dominator Auerni (= *Pluto;* Auernus = *orcus, Acheron poett. Ov., Stat.*) 1523 b (c) 15.

dominicus: praeposito — thensauris domini[cis] (*i. e. Imperatoris*) 1322 4.

dominus, -a: *honoris causa additum: passim Impp.* (*cf. Mommsen, Roem. Staatsrecht II² p. 737*) || *praeterea* domino meo

fratri rarissimo 333_6; matri dominae 573_6 || dominus te exalta[—] $1072(c)_6$ *tit. mutilo.*

duumuiralicius[1]) = *qui duumviratum gessit:* Felix IIuiralicius 863_4; IIuiralic[ius] 314_4; IIuiralic(io) 829_4. 1165^{*}_3.

duumuiralis[1]): IIuirali *subst. dat.* 826_4; IIuiral(is *an* -icius?) *subst.* 862_3.

duumuiratus:[1]) IIuiratus *gen.* $98a_3$. 826_5. 862_5. 863_6. 958_3. 1261_9; IIuiratu *abl.* 240_6; [II]uiratus 917.

ecclesia *christiane congregatio fidelium:* hec porta domus est ecresie 839†*, ecc(lesia) tua 449†.

edere: pugilum certamina edidit 1323_7; diem ludorum scaenicorum edidit 958_5 (edere *ludos etc. passim et apud scriptores et in Inscr.*).

editio: ludi — edantur, in quorum editione *etc.* 967_5.

effero: h(ic) s(ita) e(st); extulit (= *sepelivit?*) 584*; *in haec verba desinit titulus.*

eleuare: aquam quaesitam et eleuatam in coloniam perduxit (*i. e. antlia ex terra exhaustam?*) 11^{*}_5.

emeatus, -us (*non occurrit apud scriptores, nisi quod teste de Vit II* 851_2 *sup. v. l.* emeatus *ad* meatus *exstat apud Amm. Marcell. XVII* 4_{14}*; quamquam et Gardthausen et Eyssenhardt* meatus *scribunt nulla v. l. addita*): forum praefulget rerum sub strata emeatu (= *commercio rerum, quae modo huc modo illuc* sub strata, *i. e. ut videtur, ubi stratae forum contingunt, in capite stratae, in ipso igitur foro, vehuntur? Singula verba cum per puncta dirempta sint, noluerim de* sub stratae meatu *cogitare*) $1584(c)_2$.

episcopus (*christiani sacri antistes*): episcopus $879\dagger_5$; episco[pus] $879\dagger_1$; ep(is)c(o)p(us) $879\dagger_2$.

epulactris: decurionib[us] sportulas curiis epulactris eius deder(unt) 1828_{13-15}; *lectionem certam esse adnotat Wilmanns; frustra de certa emendatione* (*fortasse pro* epulacteriis? *an pro* epulatoriis? = *sport. „für die — dativ. — Mahlzeitsversammlungen"?*

---

1) *duumuiralicius* forma extra Africam (etiam Augustin. cur. pro mort. ger. 12) vix occurrere videtur nisi in I. N. et C. III 650 (adiect.), *duumuiralis* autem in C. II, III, V, I. N., Inscrr. Helvet., *duumuiratus* in C. II, III, I. N.

Sed etiam tum, quid eius *sibi velit, incertum manet; cf. etiam v. seq.) meditatus sum; cf. Marquardt, Roem. Staatsverwaltung I p. 468 adn.* [5].

epulaticium (*vocem* e—us *de Vit II 8831 ex gloss. affert*): *in tit.* $\overline{1}827_{12-14}$ *sic suppletur:* ob quam dedication[em curiis epul]aticium [— d]ederunt.

eri: [Ae]mili — u(iri) c(larissimi) et inlustris et eri Fani *etc.* $\overline{1412}$a—d; *vix de* erus *vocabulo cogitandum erit; sed quid ei subsit, nomen appellativum an proprium, et quale, dicere nescio.*

et = *etiam* (*cf. Draeger II 28 sqq.*): conferentibus et incolis $\overline{30}_{5}$; illa et consilio iuuare $152(c)_{6}$; uiderit et — gloria $212(c)_{23}$; ut et angulus omnis — ductus sit $212(c)_{44}$; diximus et iunctis saxa polita locis $213(c)_{8}$; fuit et pudicitia 403_{10}; [nec] non et silicem — strauit 796_{3}; nec non et ludos — exibuit 828_{15}; sed et filis filiabusque 870_{16}; *cf. etiam* qui et *supra pag.* 143.

ex (*cf. supra pag.* 78) *cum substantivis munus indicantibus his coniungitur:* ex adiut(ore) 989_{4}; ex agente in rebus 989_{3}; excuratore (*sic*) 969_{9}; ex equite Romano 1647_{4}; ex mun(erario) 969_{8}; ex t(ransvecturario) et nau(iculario) 969_{8} (*cf. adnotationem titulo subiectam*).

exaltare: dominus te exalta— (*sic desinit versus; qui sequitur, initio mutilus est;* exalta[bit?]) $1072(c)_{6}$; *vix* ex alta *transcribendum est, cum in hoc titulo constanter singula verba inter se dirempta scribantur.*

exercitator: [e]x[erci]tatori mil[i]tum frumentarior(um) (*cf. Henzen in Bullett. dell' Instit. Archeol. a. 1851 p. 117 adn.* [1]) 1322_{8}.

exire: in dextra cellis exeuntibus — constructum $\overline{828}_{4}$.

exitus: exitum fecit socre suae (*i. e., ut videtur, monumentum exitus, mortis; aliam notionem* exitum facere *praebet apud Suet., al.*) 1213^{*}_{4}.

fatum: si post fata manent sensus (= *post mortem; cf. Quintil. XII 117:* sentiet uiuus eam, quae post fata praestari magis solet, uenerationem) $212(c)_{39}$.

fidelis (= πιστός, „gläubig“; *Eccl.; Inscr.; cf. Roensch 332*) *passim in titulis christianis, maxime* fidelis in pace.

flamonium, *quae forma inscriptionum, saltem Africanarum fere omnium propria est (cf. Mommsen in Ephem. epigr. I p. 221 sq.), legitur in titt.*

983. 2628. 1343 ([fla]moni). 1402b. 1495*5. 1554a; [flamin]atus *suppletur in tit.* 1491; flaminium *ne semel quidem occurrit.*

florisapus (= *florum saporem habens; alibi occurrere non videtur, neque similis vox composita praeter* serisapia *apud Petron. 56; cf. edit. Buecheleri*): sudet florisapos — liquores 212(c)90.

frater: cum fratribus Potito, Natale, Honorata (*sic comprehendit fratrem sororemque etiam Tac. ann. XII 4; ICt., Inscr.; cf. infra s. v.* pater) 15744.

frumentarius: [e]x[erci]tatori mil[i]tum frumentarior(um) 13228; *cf. Henzen in Bullett. dell' Instit. Archeol. a. 1851 p. 118 sqq.*

gaudium: haec gaudia saepe nitentem (*i. e., nitentem laetitia de iis rebus, quae gaudio sunt quaeque in versibus, qui sequuntur, enumerantur;* gaudium *igitur = id, quo gaudet; cf.* § 32 b)) 212(c)50.

gradus: ad ampliationem templi et gradus (*vulgo, si scalae significantur, pluralis numerus adhibetur; aliter Vitruv. III 3 4 edd. Rose et Mueller p. 7616 dicit:* cum dextro pede primus gradus ascendatur, *quem locum exemplum singularis numeri hac notione adhibiti de Vit III 2271 inf. affert*) 13184; — *contra acc. plur.* 7033; *abl. pl.* 1320b3.

gymnasium (= *ludi gymnastici; Inscr.*) *passim; cf. supra pag.* 26 *et* 75.

honor = *honoris insigne:* quam Flauius alto — signauit honore 212(c)11—12; stat sublimis honor 212(c)78.

honoratus: art(e) hon(oratus) 656a3—4; *sic enim Wilmanns in adnotatione titulo subiecta compendium dissolvit conferri iubens Appul. de mag. 61 (ed. Krueger p. 7121 sq.):* uir inter suos et arte laudatus et moribus comprobatus.

iatonibus: et (*sequitur signum, cui similitudo quaedam est cum* z *littera*) iatonibus et (= ?) 1342; *fortasse = z*iatonibus (*cf. supra pag.* 79) *pro d*iatonibus *dat. vel abl. plur. heterocl.? contra* [di]atonis 1273k; *cf. s. v.* diatonus; *rectius igitur hanc vocem s. v.* ziatonus *citare poteram.*

Idalius: non manus Idalia lasciuiat improba uirga 1523b(c)3; *i. e. Veneri sacra: cf. adnotationem titulo subiectam.*

implere: pietatem impleuimus 1523b(c)9.

imponere: coniugi — titulos inposuit (*vulgo usurpatur verbum simplex; cf. Roensch 367; etiam pluralis numerus vocis* titulus *notabilis est*) 576 5.

incola (= *μέτοικος; etiam Cic., al.; cf. Marquardt, Roem. Staatsverwaltung I pag. 465*): conferentibus et incolis 30 6; municipes, item incolae, dumtaxat incolae, qui intra continentia coloniae nostrae aedificia morabuntur 1641 b 10—13.

indictio (*temporum supputatio; cf. Marquardt, Roem. Staatsverwaltung II p. 237*): indictioni[s] 57† 5; ind(ictione) 56†* 9; 453† 9; 457† 5; 1115 c†; ind(i)c(tione) 452† 4; i(n)d(ic)t(ione) 451† 6.

ingenium; *cf. s. v.* animus.

insilire: irasci numquam aut insilire quemquam nouerat (*i. e., ut videtur, increpare, obiurgare; notionem aggrediendi habes apud Appul. et in Vulg. Interpr.*) 647 (n) 11.

instantia: perfectam — per instantiam Macrini (*similis notio e. g. in Plin. ep., Inscr.*) 608 5; *cf. supra pag.* 131.

instar: at instar templ[i] (*non raro, imprimis apud Appuleium; cf. Draeger I 2 581*) 1447 c.

integrare: et fletum et gemitus integrat (*prorsus similiter Liv. I 29 5:* integrabat lacrimas; *notio repetendi etiam alibi, imprimis apud poetas*) 251 (c) 6.

iudicium: dicationem statuae maiora iudicia confirmarunt (i—um *mandatum, decretum vel auctoritatem significat etiam in nonnullis aliis Inscrr.: cf. de Vit III 641 2*) 1296 5.

iugiter (= *adsidue, continue; cf. Roensch 150*): uidendo iugiter 251 (c) 5.

Iuno: Iunonem (*i. e. statuam Iunonis?*) dedicat 251 (c) 1.

iungere *fere eiusdem notionis, cuius vox francogallica „joindre, rejoindre" (quam quidem notionem alibi non legi)*: si iungere montes — uelint oculi, uincuntur — colles (*i. e., si recte interpretor: si homo, quem poeta in summo mausoleo stantem facit, montes aspicit, oculi parvos et, qui mausoleo minus alti sint, colles neglegunt et supra ultraque eos montes tamquam secum iungunt*) 212 (c) 79—80 || *cf. s. v.* locus.

iussio (*cf. Roensch 74*): [secund]um sacram iussi[o]nem diu[?] 1127 8.

labium: pignus amoris — nec poterit facili labiûm (*cf. supra* § 12 f)) obliuione perire (*i. e., ut videtur, oris loquentis*) 434 (c) 8.

lacus: [aqua] — per plataeas lacubus inpertita (*i. e. magnis labris, quae notio etiam alibi occurrit; cf. Roensch 315 sq.*) $\overline{51}_{4}$.

laedere: (gloria), quam laedunt gentes uario certamine rerum 212(c)$_{27}$.

laquearium (*cf. supra* § 13 d) 2)): addito cultu meliori laqueariorum $\widehat{1183}_{2}$.

latus, -eris: la[te]ribus Germaniae meruit *etc.* 702$_{2}$; *auctore Mommseno* latera *vox usurpata est nostro loco eodem sensu atque* laterculus *aevo sequiore, i. e. index militum; cf. adnot. titulo subiectam.*

lauacrum (*etiam Gell., al. scriptores aevi serioris; Inscr.*): *abl. plur.* $\overline{1412}$ m—n.

leuitas: *de* Aegyptos Phariis leuitatibus (*significatur linum Aegyptium*) *etc.* 212(c)$_{30}$ *cf. adnotationem titulo subiectam.*

liberalitas, *plur.* = *ea, quae per liberalitatem dantur (sic etiam apud Suet.; sing. apud Tac., Tertull.):* ob insignes liberalitates in rem pub(licam) $\overline{980}_{6}$.

locare: locata Innoca in pace (est) (= *posita, deposita, quam notionem alibi non legi*); uixit *etc.* 1086†*? *an* Locata *nomen proprium est?*

locus: iunctis saxa polita locis (*i. e. polita iis, quibus inter se iuncta sunt, locis*) 213(c)$_{8}$.

lumen: lapis — foratus luminibus multis hortatur *etc.* (*similiter* = *fenestra etiam alibi nonnullis locis*) 212(c)$_{86-87}$.

lux: cum luci daremur (*i. e. vitae*) 152(c)$_{9}$; *similiter in eodem titulo v.* 7: luce priuata misera; *sicut etiam Cicero* luce aliquem priuare *saepius dicit.*

maesoleum *cf. supra pag.* 31.

magnus *cf. s. v.* mos.

mammula (= *auia; Inscr.; cf. Roensch 330*): mamul[ae] *dat.* 1774*$_{5}$.

marmor: *de plurali cf. supra pag.* 105.

matronaliter (*adverbium ex solo nostro titulo affert de Vit IV 672*): matronaliter (*i. e. iusto matrimonio*) nupta 870$_{3}$.

memoratio (*saeculo demum sexto p. Chr. n. apud Maximianum Etruscum invenitur; cf. adnotationem titulo subiectam, de Vit IV 912, Georges II 272; vocabulum affertur etiam e vetere translatione Aristotelis Rhetoricorum — Boethii? — a Pauckero, Meletemata lexistorica

altera p. 21): homines — longior excipiat memoratio 212(c)$_{7}$ (*scl. fere II*).

memoria (= *monumentum, sepulcrum; Eccl., saepe in Inscr.; cf. von Hefner in Abhandl. d. Bair. Acad. V p. 256*): parentes karissimo memoriam fecerunt 217*$_{23}$; me uiuo memoriam feci 870$_{18}$.

missilia: in compensatione(m?) missiliorum (*vulgo missilia donantur ab imperatoribus, nostro autem loco ab aedile*[1])) 895*$_{7}$.

momentum: momentis damnata suis (*eorum, quos de Vit IV 164 1 affert, locorum vix ullo* momentum *tam absolute usurpatur pro exiguo temporis spatio quam a poeta nostro*) 212(c)$_{33}$.

mons: *opponitur colli* 212(c)$_{79-80}$; *cf. s. v.* iungere.

mos: mores magni *appellantur, i. e. magnanimi, praeclari in tit.* 1557(c)*$_{3}$: magnis moribus femina.

museus: *absolute dicitur* museum (= *opus lapidibus concinne contextum; simul hac notione atque hac forma absolute dictum alibi non legi videtur*) *in tit.* 993*$_{3}$: — et museis et — ornauerunt; — *contra* opus museum (*Inscr.*) *in tit.* 1323$_{13}$: opere museo exornauit.

natalis, -e: bonis natalibus nata (*i. e. bona condicione generis vel similiter; haec notio pluralis numeri absolute adhibiti occurrit etiam apud scriptores, veluti Tac.*) 870$_{2}$.

numerus: ut semper plenus numerus alatur (*i. e. ut semper plenus sit numerus liberorum, quot ex testamento ali debent*) 1641 b$_{19}$.

olla: ollam aer(eam) caldar(iam) — dedicauit 1267$_{10}$.

orbis *usurpatur absolute de orbe terrarum vel de regno Romano in his titulis:* Saluis ac toto orbe uin[cen]tibus d(ominis) *etc.* 27$_{2}$: conditori adque amplificatori totius orbis Romani sui 1179$_{1-2}$; orbis pacatori 1579*.

pacatus: numini eius pacatissimus (pacatus = *devotus nusquam alibi repperi; nota titulum ab incertae fidei auctore descriptum esse; nonne igitur* [di]catissimus *scribere mavis, praesertim cum* P *et* D *non nimis difficulter et a scribente et a legente permutari possint?*) 995*$_{8}$.

---

[1]) A flamine perpetuo in inscriptione Rusicadensi, quae a Reniero communicata est cum societate Parisiensi, quae „Académie des Inscriptions“ vocatur, die 21 m. Iun. huius anni: *ad cuius dedicationem etiam ludos scaenicos cum missilibus edidit.*

paedagoga (*formam adiectivam ex Paulini Nolani carminibus* — lex paedagoga — *de Vit IV 465 1 affert; substantivum ex Hieron. ep. Georges II 680; agitur ergo de Eccl. scl. IV—V*): Cornelia Fortunata paedagoga 1506 3 (*aetatis incertae*).

palearius (*de Vit IV 472 1 affert* palearis *tantum et* palearium *subst.; cf. adnotationem titulo subiectam*): *nom. subst.* 421 4; *an* C. Remmius C. f. Felix *Pal*—?

Pallas: *de* Hispania Pallados (*i. e. olei*) usu *etc.* 212(c) 28 *cf. adnotationem titulo subiectam.*

parens = *patria* (*similia fere exempla affert de Vit IV 503 2*): *per pleonasmum dicitur* dulcis parens Galibus et amabilis patria 758 9—10.

parsimonium (= parsimonia; *de Vit IV 513 1 affert duas Inscrr., ubi eadem excepta scriptione per* c *forma ablativi occurrit atque in nostra;* parsimonium *μικρολογία et* parsimonio (*sic*) *μικρολογία* (*sic*) *ex Gloss. Labb. mecum communicavit Georges*): parsimonio fulta 152(c) 2.

pater: costituunt patres (= *parentes; item nonnullae aliae Inscrr., quas de Vit IV 526 2 affert; cf. supra s. v.* frater) fratresque sepulcrum 412(c) 6.

patria: *de terra mortuorum sede dicit Afer quidam in tit.* 79(n)*5: ut hanc in patriam — peruenirem.

patruelis *absolute substantivorum more:* Saturninus patruelis eius 272 10.

pedester: circaui totam regione(m) pedestrem (pedester = *terrester etiam Cic., al.; regionem pedestrem alibi non legi*) 1027(c) 6.

perducere: potiones calicis perduxi (perducere = *haurire, perbibere solum apud Arnob. V 26 ed. Reifferscheid p. 197 23 — carm. —:* perducit totum — liquorem, *teste Th. Mommseno in Herm. I p. 343; sed etiam Appul. met. X 5 ed. Hildebr. I p. 886 dicit:* uini poculum — continuo perduxit haustu) 1027(c) 8.

peruius *absolute positum substantivorum more* (*sic forma sing. neutr. apud Tac. hist. III 8*): demonstrat peruia Nili — Pharos 212(c) 84.

Pharius: *cf. s. v.* leuitas.

pietas *appellatur* docta 212(c) 86: Quid non docta facit pietas?

plagula (*diversas notiones habet, quarum quae loco nostro statuenda sit, cum mutilus sit titulus, dici nequit*): *acc. plur.* 1013 5.

plebs *significat totum municipum numerum in tit.* $\overline{828}_{14}$ (*scl. III*): uniuers(a)e pleui (*sic*) epulum — dedit.

pluteus: *ex diversis notionibus vocabuli haec, quae exstat etiam apud ICt., Iuven., Pers. (cf. de Vit IV 711 2), ad nostrum titulum maxime quadrare videtur: repositorium parieti affixum vel tale quid; legimus enim:* pluteum perpetu[um] $\overline{978}$*$_{9}$ (*a. u. c. 734*).

ponderarium (*Inscr.*): tabularium et ponderarium ciuitas — fecit 757$_{3}$.

ponere *absolute dicitur pro sepelire* (ponere terra *ait Verg. Aen. VI 508; cf. tamen Forbiger ad l. l.*): quem coniunx lepida posuit 434(c)$_{2}$; non(is) — p(o)s(itus) 452†$_{5}$; *cf.* depositus || *paullo secus intellegendum est:* me posui coniugemq(ue) meam 1523b(c)$_{7}$; *cf.* 1523a: hoc maesolaeum mihi et — uxori — institui.

populus: populus curiar(um) $\overline{1828}_{9}$ || tribunus populi 1226*$_{4}$, *quae verba male lecta esse constat.*

praeponere: titulu[s] — uoci praepositus no[str]ae (*i. e. munere vocis nostrae fungens, pro ea loquens; quae notio etsi alibi non occurrit, tamen notio praeferendi, anteponendi, quae apud Plaut., Ter., Cic. occurrit, haud ita dissimilis est*) 218(c)a*$_{2-3}$.

praerogare: benefici(i)s in ciues remq(ue) p(ublicam) praerogatis 1296$_{14-15}$.

praeses: *cf. s. v.* conseruator.

praestitum (*de Vit IV 825 2 participium generis neutrius forma indutum et absolute substantivorum more adhibitum non affert; sed fortasse loco nostro statuendum est*): quam effigiem pro inmortalibus prestitis Flauio — subuexit dulcis parens *etc.* 758$_{6-9}$; *sed etiam cum aliis tum hoc modo locum satis contorte expressum interpretari possis: quam effigiem pro statuis vel loco statuarum* (*cf. s. v.* Iuno) *deorum* (*dearumve*) *immortalium, qui* (*quaeve*) *praestites* (*praestitaeve*) (*cf. supra* § 13g) *et pag.* 99 *adn.* [2]) *erant sive Flavio sive civitati, subvexit.*

prendere: canibus prendi lepores et denique uulpis (*de venatore; cf. Vulg. Interpr. Ioann. 21 3 et 10: pisces prendere*) $\overline{1027}$(c)$_{7}$.

primigenus *absolute dicitur* (*adiect. apud Lucr. II 1106 et apud Avienum*) *in tit.* 742$_{3}$: — Rufinus primigeno suo amantissimo et Antonia — mater ....; *non esse puto, quod corrigatur*

in cognomen (quod quidem nunc deest; sed verba post mater *evanuerunt) usitatum* Primigen[i]o.

priuatus: mag(istro) r[ei] summae priuatae (*similiter Inscr.; cf. Marquardt, Roem. Staatsverwaltung I p. 300 sq.*) 822$_{4-5}$; proc(uratori) priu. per Salariam *etc.* 822$_{9}$.

proconsul *dicitur in tit.* 1179$_{10-11}$; — *contra fortasse* [S]extius — proconsul[e?] 995*$_{6-7}$ (*a. 367/383*).

proficere: fecerunt et profecerunt (= ?) 902*.

promerere: fidem, qua sing(ulos) uniuersosq(ue) promeruit (*alibi, ut videtur, haec notio propria est deponentis praeter ICt. et Appul. met. XI 6 fin.* — promerueris —; *cf. Roensch 377*) 829$_{7}$.

protector: Marti Aug(usto) protectori d(omini) n(ostri) *etc.* (*de eo, qui protegit, usurpatur tantum in Eccl.; alteram significationem protectoris, i. e. satellitis etc. saepe in Inscr. et apud Scr. Hist. Aug. occurrentem in nostris titulis non deprehendi; cf. Roensch 58*) 895*$_{1}$.

prouincialis *absolute ponitur de magistratu provinciali* (*eiusmodi exemplum apud de Vit IV 9641 frustra quaeres*) *in tit.* 587$_{3}$: iubente prouinciale, Aug(usti) lib(erto), proc(uratore).

quadriga (*cf. supra pag.* 104) = *simulacrum quadrigae: abl. sg.* 98b$_{2}$; *acc. sg.* 937$_{12}$; — *contra cf.* 958$_{4}$ (signum lupae).

quaestoricius = *quaestura functus:* Felicis flaminis quaestorici 859$_{3}$.

quantitas (*significat summam pecuniae apud ICt., item Inscr.*): ex cuius quantitatis usuris 262$_{10}$: super quantitatem ex multis redactam 972$_{5}$. 973$_{5}$*.

quiescere *et* requiescere *in titt. christianis pro obdormiscere ad mortem, quae quo die evenerit, interdum additur:* quieb[it in p(a)c(e)] s(u)b id(us) *etc.* 451†$_{4}$; re[q]uiebit in pace su(b) die *etc.* 457†$_{2}$; *item fere* 458†$_{2}$; recieuit 459†, *ubi dies depositionis* (*cf. s. v.* depositus) *additur;* recuiebit 460†$_{6}$, *sicut in tit. praecedente;* — *contra e. g.* manib(us) hic [pl]acidis Pass[ie]na — quiescit 412(c)$_{1-2}$; perpetua quiescit requie 646(n)$_{13}$.

quinquennalicius: aed. IIuir(o) quinquennalicio 883$_{4}$; inter quin[quennali]cios adlecto 262$_{5-6}$.

quinquennalitas: *gen.* 262$_{8}$.

recolere: simulacro auro reculto (*i. e. rursus inaurato;* recolere = *renovare etiam alibi, e. g. Plaut., Cic., al.*) 754$_{6}$.

regestare: regestatum sub b[?] 263 12—13 *tit. mutilo*; = registrare *vel* regestrare *vocab. mediae latinitatis? Litterae evanidae* .umi.u, *quae praecedunt, sic fortasse restituendae videntur:* [s]um[pt]u.

reliquatio: praeposito reliquationi classis *etc.* (*cf. de Vit V 156 2, qui titulum nostrum affert, et Henzen in Bullett. dell' Instit. Archeol. a. 1851 p. 117 adn.*[1]) 1322 2.

requiescere: *cf. s. v.* quiescere.

res *absolute in numero plurali usurpatur de re publica, si quidem recte interpretor verba tituli* 352 4: homo bonus, rebus hominibusque pernecessarius.

restaurator (*Paucker, Subrelicta p. 18* ex Petr. Chrysol. serm. 18:* caeli dominus, restaurator uniuersorum): [r]estauratori orbis t[err]arum 896; huius urbis restauratori 898*.

sacerdotalis *absolute dicitur substantivorum more:* sac(erdotali) prou(inciae) 27 1 (*a. 383/388*); uir laudabilis, sacerdotalis 27 10; sacerdotal(is) prou(inciae) Afric[ae] 1827 6.

sancire: uestros merito sancire parentes (*i. e. colere, venerari, quae notio alibi non videtur occurrere*) 1523 b(c) 12.

sanctuarium (= sacrarium; *quae notio apud Gromatt. et Eccl. tantum occurrit*): silicem (*sic pro* silice) omne sanctuarium strauit 796 3 (*a. 338*).

saties (*cf. supra* § 16 h): uiximus ad satiem (= *satis*) 1523 b(c) 9.

scalptura = *res scalptura vel potius sculptura* (*cf. adnot. titulo subiectam*) *formata* (*sic etiam Vitruv.; cf. Nohlii Indicem*): mobilibus signis hilaris scalptura nouatur 212(c) 46.

schola: *si de significatione, quam voci* pluteus (*v. pag.* 158) *in tit.* 978* 9 *attribuimus, constat, probabilis est notio „loci sive stationis cuiuslibet, ubi conveniebant eruditi homines etc."* (*Plin., Inscr.; cf. de Vit V 372 1*): *acc. plur. in eodem titulo* 978* 10.

semper *fere* = *in perpetuum, in omne tempus:* iam quietus ego hic Medico semper 79(n)* 11.

seniores *magistratus castelli cuiusdam* (*similiter in Eccl. de institutis christianis*) 1615 9. 1616 7.

sigmentum (*vox in lexicis non reperitur*): cum sigmentis Mercu[rii?] *in tit.* 1013 2 *mutilo;* = *signum, simulacrum?*

Signinus (*Plin, Vitr., al.*): cum camera Signina 1309 4; opere Signino 21* 2.

sistriger (*alibi non occurrit; de* sistrifer *cf. de Vit V 534 1*): sistrigeri — Nili 212(c) 84.

solamen (*cf. supra* § 13 f): proc(urator) ad solaminia et horrea (solamina *vocabulum eodem sensu — subsidia annonaria — occurrit in C. II 1180*) 619 4 (*cf. adnot. titulo subiectam*); *cf.* solatium *pro* auxilium, *quod saepius in Greg. Tur. hist. Franc. inveniri animadvertit Paucker, Addenda lexicis Latinis p. 81* || solamen *usitata notione* 434(c) 6.

solium: *cf. supra s. v.* aestiualis.

statio: codic[il]lari stationis heredi[ta]tium et cohaerentium 1439 7.

strata (= *via strata apud sequioris aevi scriptores, Inscr.; cf. Roensch 106*): rerum sub strata emeatu 1584(c) 2; *cf. supra s. v.* emeatus.

subdiaconus: qui fuit su(b)d(ia)c(onus) 452† 3; subd(iaconus) 880†.

succidia: sucidis aeternoque silentio Mauris sum (*fortasse* [traditus] *vel tale quid auctore Mommseno in adnot. titulo subiecta; succidiis mors significatur, sicut Cato apud Gell. XIII 25 12 ait:* succidias humanas facis) 868(n) 7.

sudare: domus — sudet florisapos — liquores 212(c) 89—90.

sufes (*magistratus; Liv., Inscr.; cf. Marquardt, Roem. Staatsverwaltung I p. 313*): sufe[tes] 7; sufetes 797 9; instante operi Felice — sufete 765 4.

superesse: tantam faciem superesse sepulchri perpetua nouitate (*cf. Gell. I 22*) 212(c) 41—42.

Taurica *absolute dicitur de Chersoneso Taurica* (*sic etiam Plin. n. h. IV 12 (26), 91*): aput Scythia(m) et Tauricam 619 6.

tegere: pater filium conditum texit 341 6—8; fili patre(m) conditum texerunt 341 3—4 || *contra non absolute dictum:* hic te marmore texi (*similiter de sepultura Prop., al. poetae*) 152(c) 8; terra tegit 352 8.

thorax: thorace Caelestis Augustae ornauerunt (= *imagine usque ad thoracem expressa; cf. de Vit VI 93 2*) 993* 3.

thymbracus = *ex thymbra herba* (*adiectivi alibi non invenitur*

nisi forma neutrius generis absolute usurpata): thymbraeo nectare dulcis 212(c)89.

titulus: *cf. s. v.* imponere.

Transpadum (*Inscr.*): proc(uratori) alimentor(um) per Transpadum *etc.* 822 13.

ualere: eadem se ualente — parauit (*ut videtur, = se viva vel vivente, quae formula saepe occurrit*) 810 4.

uere: uere pius uixit (*cf. Draeger I* 2 *129*) 1420 5.

uernaculus *absolute dicitur substantivorum more* (*vulgo hoc non fieri videtur nisi in plurali et in forma feminina;* u — us *Vulg. Interpr.*) 1132* 3.

uicaria *absolute = officium vicarii* (*ICt., Inscr.*): agens uicariam pr(aefecti) praetorio 783.

uicis: agens uices curatorum 1270 7.

uilicus: u—s summ(arum) (*etiam alibi, imprimis in Inscr.,* uilicus *de procuratore cuiuscumque rei usurpatur*) 1128*.

uincere: annos LXXX certando uici (uincere saecula, *sed paullo alia notione atque nostro loco, Lucr. I 202 et Verg. Georg. II 295*) 79(n)* 7—9 || *cf. s. v.* iungere.

uisus: ex uisu (*sic al. Inscr.; plerumque autem* ex uiso *exhibent*) — fecit 1629 || hoc solamen erit uisus (*i. e. oculorum; simili notione pluralem numerum adhibet Stat. Theb. VI 277*) 434(c)6.

uitis: initium uitis uitae fuit finis (*i. e. initium centurionatus; sic etiam, etsi minus absolute, Iuven., al.*) 702 4.

usurae: ex usuris eius summae quincuncibus (*= 5%; ICt.*) 1641 b 4.

§ 41. De verborum formatione.

Quantum ad novorum verborum formationem, cum solum fere de nominibus propriis agatur, nihil affero nisi haec:

Deodatus *cogn. masc.* 63 1. 992†*; *in ceteris Corporis voll. non exstat; de Vit II 463* 2 *citat* deodatus *ex Gloss. Lat. Gr.*

Bonifatius et Bonifatia *quinquies* (*v. supra pag.* 36); B—a *etiam C. V 6197†; cf. de Vit, Onomasticon.*

Quoduul(t)deus *cogn. fem.* (*cf. adnot. titulo subiectam*) 870 1; *e. g. etiam de Rossi, Inscr. christ. urb. Rom. I n. 436.*

Cal(l)ipodius *dat. sg.* 758 8; *neque Latine neque Graece hoc nomen alibi repperi.*

De cerineus, congentilis, florisapus, sistriger, palearius *cf. supra* § 40.

Ceterum admodum multa occurrunt ethnica in -anus, -ensis, *cognomina in* -anus, -ianus, -enus, -inus, -ulus, -illa, *etiam in* -icus, -osus, *alia; nomina gentil. e. g. in* -icius, -inius, -enius, -eius (*cf. Ritschl, Opusc. IV p. 260 sqq.*), *alia.*

Nota Quartil*la* (*etiam C. II, V, VII; I. N.*) 474₂; *contra* Quartin*ula*, *quam cognominis formam alibi frustra quaesivi,* 1590₃₋₄, *ubi etiam cognomen mascul.* Quartinus *exstat.*[1])

CONSPECTVS.

Caput I. De orthographia et pronuntiatione.

A. De vocalibus.[2])

pag.

§ 1. De vocalibus simplicibus 12
a) A — 12. b) E — 13. c) I — 16. d) O — 22. e) V — 23. f) Y — 25.

§ 2. De diphthongis 27
a) AE — 27. b) OE — 32. c) AV — 32. d) EV — 33. e) OV — 33.

B. De consonis.[3])

§ 3. De consonis gutturalibus c, ch, q, g; h 33
a) C(CH) — 33. b) Q — 40. c) G — 41. d) H — 41.

§ 4. De consonis labialibus p, f, ph, b 44
a) P — 44. b) F, PH — 46. c) B — 48.

§ 5. De consonis dentalibus t, th, d 49
a) T (TH) — 49. b) -t, -d — 53. c) D — 56.

§ 6. De consonis liquidis l, r 57
a) L — 57. b) R — 62.

[1]) Cf. Paucker in Zeitschrift f. vergl. Sprachforschung 1876 p. 186.

[2]) De vocalium geminatione v. pag. 13. 16. 22. 25. 89 adn.[1]. De vocalium contractione v. pag. 15. 22 (bis). 24. 32. De vocalibus insertis vel eiectis v. pag. 15 adn.[4]. 20. 21. 25.

[3]) De consonarum aspiratione v. pag. 37 sqq. 47 sq. 51 sq. 63. De consonarum geminatione v. pag. 37. 44 sq. 46. 48. 49 sqq. 56. 57 sqq. 62. 63 sq. 67 sqq. 75 sq. 77. 79. De consonarum assimilatione v. pag. 45 sq. 49. 56. 63. 64 sq. 69 sqq. De consonis additis vel eiectis v. pag. 39 sq. 41. 46. (48.) 52 sq. 63. 65 sqq. (71 sqq.) 74. 76 sq. 78. 82.

pag.

§ 7. De consonis nasalibus m, n 63
a) M — 63. b) N — 67.

§ 8. De consonis sibilantibus s, x, z 74
a) S — 74. b) X — 77. c) Z — 78.

§ 9. De semivocalibus i, u 80
a) J — 80. b) V — 80.

§ 10. Menda nonnulla quadratariorum 82

Caput II. De flexione.

A. De declinatione nominum.

§ 11. De prima quam vocant declinatione 82
§ 12. De secunda declinatione 84
§ 13. De tertia declinatione 93
§ 14. De quarta declinatione 100
§ 15. De quinta declinatione 100
§ 16. Nomina abundantia et heteroclita 101
§ 17. De genere nominum 104
§ 18. De nominum numero vel singulari vel plurali 104
§ 19. De comparatione adiectivorum 105
§ 20. De declinatione et coniunctione numeralium 106
§ 21. De pronominum flexione 106

B. De coniugatione verbi.

§ 22. De perfectis 106
§ 23. De participiis 108
§ 24. De gerundii formis 108
§ 25. De verbis deponentibus 108

Caput III. De syntaxi.

A. De congruentia.

§ 26. De numeris singulari et plurali 109
§ 27. De casuum congruentia 111
§ 28. De consensu generum 111

B. De syntaxi casuum.

§ 29. De adiectivis et adverbiis 112
§ 30. De pronominibus 113
§ 31. De casu obliquo in universum agitur 116
§ 32. De accusativo 118
§ 33. De dativo 120
§ 34. De genetivo 122
§ 35. De ablativo (g) De abl. absoluto — 133) 124

C. De syntaxi verbi.

pag.
§ 36. De usu temporum 134
§ 37. De modis et verbi formis nominalibus 135
a) De coni. — 135. b) De infin. — 137. c) De gerund. — 139.

D. De compositione et structura verborum.

§ 38. De verborum collocatione 140
§ 39. De stili proprietatibus quibusdam 141
a) Varia — 141. b) De ellipsi etc. — 142. c) De pleonasmo etc. — 144.
d) De asyndeto etc. — 145.

Caput IV. Observationes lexilogae miscellaneae.

§ 40. De copia atque notione verborum 146
§ 41. De verborum formatione 162

NVMERI TITVLORVM

nonnullorum Wilmannsianorum cum aliis collectionibus collati.

50 = Guérin, Voyage archéologique dans la régence de Tunis (Paris 1862 voll. 2) n. 19 = Wilmanns, Exempla Inscriptionum Latinarum (Berol. 1873 voll. 2) n. 947.

51 = Gu. 18.
56 = Gu. 20.
60a. b = Gu. 22. 23.
68 = Orelli 3693 = W. 2850.
69 = Marini, Atti II p. 783.
79 = Orelli 4818.
152 = Gu. 66.
212. 213 = Gu. 77.
240 = Gu. 152 = W. 2353.
262 = Gu. 146 = W. 688.
270 = Ephem. epigr. II p. 274 sq. = Gu. 164 = W. 2838.
306 = Gu. 113 = Renier 3191 = W. 983.
580 = Gu. 104 = W. 2352.
608 = Gu. 170.
627 = Gu. 182 = W. 2350.
630 = Gu. 184 = W. 2349.
646 = Gu. 185.
647 = Gu. 186.
682 = Gu. 179.
684 = Gu. 176—178.
754 = Gu. 512.
765 = Gu. 520 = W. 89.
797 = Gu. 204 = W. 2345.
822 = Gu. 207 = W. 1295.
828 = Gu. 206.
858 = Gu. 531.
868 = Gu. 535.
870 = Gu. 536.
885 = Henzen 5314 = W. 2337.
895 = Gu. 490.
912 = Gu. 496.
937 = Gu. 507.
958 = Gu. 467 = W 2335. 2336.
972 = Gu. 459 = W. 2334.
974 = Gu. 457 = W. 2333.
977 = Gu. 452 = W. 2331.
980 = Gu. 453 = W. 2332.
1027 = W. 589.
1211 = Gu. 210 = W. 2338.
1222 = Gu. 216 = W. 2341.
1224 = Gu. 218 = W. 2342.
1267 = Gu. 436 = W. 2340.
1270 = Gu. 438 = W, 2339.
1296 = Gu. 417.
1322 = Henzen 6871 = W. 1689.
1323 = Henzen 6599.
1359 = Gu. 403.
1360 = Gu. 399 = W. 2343.

1412 = Gu. 389.
1419 = W. 2344.
1439 = Gu. 307 = W. 1282.
1494 = Gu. 337 = W. 2346.
1495 = Gu. 338 = W. 2347.
1523a. b = Gu. 352. 353 = W. 590.
1548 = Gu. 371 = W. 2348.
1557 = Gu. 373.
1641a. b = Gu. 235. 234 = W. 2847.
1646 = Gu. 240.
1648 = Gu. 233.
1828 = Gu. 282 = W. 2351.

CORRIGENDA.

pag. 13 *v.* 7 *lege:* 1828 *pro* 1828
,, 16 *adn.*[1] *adde:* cf. Schmitz in Beiträge etc. pag. 82 sqq. 90 sqq.
,, 22 *v.* 9 *adde: Cf. pag.* 89 *adn.*[1]
,, 23 *adn.*[1] *lege:* Verg. 438 sq. *pro* 434
,, 29 *v.* 11 *ab infer. lege:* $1282^{*}{}_{7}$ *pro* $1282^{*}{}_{2}$
,, 32 *adn.*[1] *adde:* cf. Schmitz in Beiträge etc. pag. 98 sq.
,, 38 *adn.*[1] *lege:* Corssen I 46 *pro* 45
,, 53 *v.* 1 *lege:* $452\dagger_{2}$
,, 55 *v.* 7 *lege:* 1574 *pro* 1574
,, 67 *adn.*[1] *sub finem lege:* quater, praeterea *-nn-* pro *-n-* semel *etc.*
,, 130 *v.* 13 *ad* in pace *cf. Ferd. Becker, Die Inschriften der römischen Coemeterien, Gera 1878, p. 11.*
,, 141 *v. ultimo adde* 1401_{7-12}.

Lipsiæ, typis Pœschelii et Treptii.